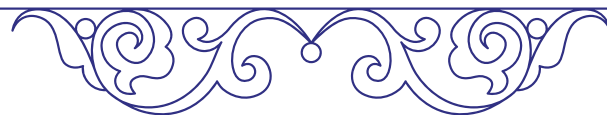

بِسْمِ اللَّهِ

الرَّحْمَنِ

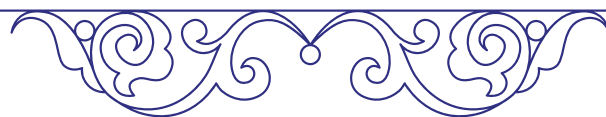
الرَّحِيمِ

مقام معظم رهبری

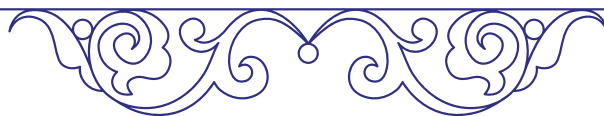
با قرآن بیشتر اُنس بگیرید. آنچه من تأکید می‌کنم و توصیه می‌کنم، این است که با قرآن بیشتر اُنس بگیرید. این ذکر الهی و تقوایی که عرض کردیم، اگر برای ما حاصل بشود، آن وقت هدایت قرآنی هم برای ما آسان‌تر می‌شود.

آیت‌الله شهید سید ابراهیم رئیسی

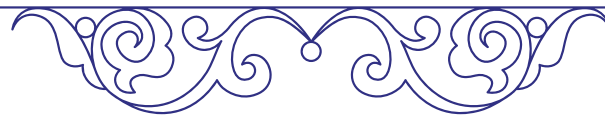
امروز ظرفیت‌های بسیاری برای فعالیت حوزه و دانشگاه در عرصه مفاهیم و آموزه‌های قرآنی وجود دارد و دولت و همه دستگاه‌ها نیز مسئولیت و وظیفه جدی دارند که زمینه را برای بهره‌مندی جامعه از ظرفیت‌های هدایتی قرآن به خصوص در چنین ایامی که ایام ضیافت‌الله است، فراهم کنند.

دکتر محمد مهدی اسماعیلی

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی

دولت جمهوری اسلامی ایران خود را موظف به ترویج آموزه‌های قرآنی می‌داند برنامه عملی ما ترویج قرآن و روخوانی صحیح و حفظ و توسعه مفاهیم قرآنی در زندگی مردم است؛ نمایشگاه بین المللی قرآن کریم علاوه بر ارائه هنرمندی‌های قرآنی باید به تفرجگاه معنوی تبدیل شود و مردم با خانواده‌های خود به نمایشگاه بیایند.

دکتر شبیر فیروزیان

معاون قرآن و عترت و وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی

خواندن قرآن برای مردم قدرت نرم ایجاد می‌کند، مقاومت بی سابقه مردم فلسطین به خاطر همین انس آنها با قرآن است. مملکت و مردمی که با قرآن انس بگیرند، موفق خواهند بود.

سی ویکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

صاحب امتیاز: معاونت قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

مدیر مسئول: شبیر فیروزیان

قائم مقام سی ویکمین نمایشگاه بین المللی قرآن: محمد مهدی عزیز زاده

مدیر بخش رسانه و ارتباطات: محمد حسین محمدزاده

مدیر روابط عمومی: جواد نصیری اوانکی

مدیر رسانه: حسین زارعی

مدیر کمیته دبیرخانه نمایشگاه: موید جهانبخش

مدیر تولید محتوا و دبیر تحریریه: آمنه مستقیمی

دبیر ستاد خبری: مهدی احمدی

عکاس: محمد حسین عبداللہی نسب و افشین حیدری

مدیر هنری و گرافیک: احسان حسینی

فهرست

بخش مکتب قرآنی امام رضا(ع) ۱۴۹	پیش‌گفتار ۸
بخش ترویج فرهنگ نهج البلاغه خوانی ۱۵۷	بخش بین‌الملل ۹
بخش اندیشه‌گاه قرآنی حیات ۱۶۵	بخش زن و خانواده ۲۱
بخش ترجمه ۱۷۳	بخش دهه هشتادی‌ها ۳۳
طرح ملی بشری ۱۸۱	بخش نوآوری‌های قرآنی (هوش مصنوعی) ۴۱
بخش باغ آیات + مجله قرآنی شب‌نم ۱۸۹	بخش دشمن‌شناخت ۴۹
بخش موسسات قرآنی مردم‌نهاد ۱۹۹	بخش جلسات خانگی (ستاره‌های زمین) ۵۷
بخش پوشاک اسلامی ایرانی ۲۰۷	نهادهای و سازمان‌های دولتی و حاکمیتی ۶۷
بخش زندگی با آیه‌ها ۲۱۵	بخش پژوهش‌ها و مشاوره‌های قرآنی (حوزوی) .. ۸۹
بخش سبک زندگی آرمانی ۲۲۱	بخش دانشگاهی ۹۷
بخش خادمان قرآن ۲۲۹	بخش افطاری ساده ۱۰۵
بخش بازارچه محصولات فرهنگی ۲۳۷	بخش هنرهای دینی ۱۱۱
بخش محافل و مراسم ۲۴۱	بخش رسانه + پویش ملی حافظ شو ۱۱۹
بخش کمیته تبلیغات ۲۴۹	بخش احیایگران سنت نبوی ۱۳۵
بخش کمیته مدعوین ۲۵۵	بخش نشر مکتوب و دیجیتال دینی ۱۴۳

پیش‌گفتار

عمر نزدیک به نیم‌قرنی انقلاب شکوهمند اسلامی و جمهوری اسلامی ایران نشان می‌دهد که در همه دوره‌ها و به طرق مختلف تلاش بر آن بوده تا ریشه قرآنی این اتفاق مهم قرن تجلیات و جلوه‌های متنوع و متکثر داشته باشد... عمر چهل ساله مسابقات بین‌المللی قرآن کریم که فصل بلوغ را هم از سر گذرانده است، تأسیس دارالقرآن‌ها و مهد قرآن‌هایی که شعبات آن‌ها تا دورترین نقاط کشور ریشه دوانده و بستر ساز تربیت نیروهای مستعد قرآنی‌اند، ساخت فیلم‌ها و مجموعه‌های قرآنی که دامنه اثرگذاری‌شان نه فقط کشور و منطقه بلکه جهان اسلام را درنوردیده و در نقاط مختلف جهان اثرگذار شده است و... تنها شمه‌ای از تجلی ریشه‌ها و روح حاکم قرآنی بر انقلاب و نظام اسلامی ما است، به این‌ها آموزش‌های عمومی و خصوصی قرآن، تربیت نخبگان اعم از حافظ و قاری که هر کدام مدافع حقانیت تشیع در عالم اسلام شده‌اند، کتاب‌ها، دانشنامه‌ها، ترجمه‌ها و تفاسیر علمی و به‌روز از قرآن را که اضافه کنیم بیشتر به این حقیقت و ریشه و غلبه روح قرآنی پی می‌بریم... در این میان یکی از جلوه‌های جذاب، پُر مخاطب و اثرگذار و تبلیغی از اثبات این ادعای انقلاب و نظام، برپایی نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم است، نمایشگاهی که با رسیدن به ۳۱ سالگی، به درجه‌ای بالا از رشد و بالندگی و بلوغ در کمیت و کیفیت و محتوا رسیده و به اندازه‌ای جای خود را در میان مردم باز کرده است که دیگر جزء سنت‌های رضانی شده و همان‌طور که بهار طبیعت به برخی رسومات و آداب شناخته می‌شود بهار قرآن و رمضان المبارک هم با این نمایشگاه پیوندی عمیق دارد و سال‌ها است که تا موسم رمضان از راه می‌رسد شور حضور در این تفرجگاه هم به دل‌ها می‌افتد و اقشار مختلف هر یک به اقتضای نیاز و علاقمندی خود روانه مصلا‌ی امام خمینی (ره) می‌شوند تا از این خوان نورانی و گسترده بهره‌مند شوند... خوانی که تدارک‌دهندگان با خوش‌سلیقگی تمام و پیش‌بینی و اجرای برنامه‌ها، طرح‌ها، نشست‌ها، حضور مهمانان و مسابقات و... آن را زینت داده و به گونه‌ای تدارک دیده و سفره‌آرایی کرده‌اند که کوچک و بزرگ، پیر و جوان، زن و مرد و همه و همه نمک‌گیر این خوان بابرکت شوند و شیرینی حضور در نمایشگاه که زیر زبان‌شان رفت مشتری و مخاطب دائمی آن شوند. اتفاقی که سی و یکمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم بحق در آن توفیقی چشمگیر داشت و با بخش‌ها و برنامه‌های متنوع که تدارک دید رمضان ۱۴۰۳ را که با نوروز همزمان بود بیش از هر زمان دیگر قرآنی کرد و در همزمانی بهار قرآن و بهار طبیعت فصلی ماندگار و خواندنی در کتاب حیات نمایشگاه بین‌المللی قرآن را به نام خود ثبت و ضبط کرد. فصلی که منتظر تکرار و پرباری روزافزونس در دوره‌های بعد نمایشگاه هستیم.

سى ويكمين
نمايشگاه بين المللى

قرآن كريم

المعرض الدّولي الحادي والثلاثون للقرآن الكريم
The 31th International Holy Quran Fair

بخش بين الملل

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

بین المللی تر از همیشه

پسوند بین المللی به عنوان جزء جدایی ناپذیر از عنوان بزرگترین رویداد قرآنی کشور، سالهاست که رویکرد نمایشگاه قرآن را مشخص کرده و نشان داده ظرفیتها و اثرگذاری این نمایشگاه به داخل مرزها محدود نمی شود بلکه ظرفیت و استعداد زدن حرفهای جدی و جدید در فضای بین الملل را هم دارد؛ برای همین هم سالهاست بخش بین الملل این نمایشگاه با مهمانان خارجی خود تریبون فراملی و فرامرزی این رویداد بوده و است اما... علی رغم چنین سابقه طولانی و وجود جنبه و سبقه ای، سی و

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم نگاه و رویکرد متفاوتی به بخش بین الملل را عرضه کرد. این نگاه از همان ابتدای امر و مکان یابی متفاوت بخش بین الملل نسبت به سال های قبل ملموس بود. چون در دوره های گذشته این نیم طبقه فوقانی شبستان امام خمینی (ره) بود که میزبان بخش بین الملل، مهمانان غیرایرانی و نشست ها و برنامه هایش می شد اما امسال در تغییر رویکردی مشخص و واضح، بخش بین الملل از نیم طبقه بالا عزیمت کرد و به نوعی در شاه نشین مصلاي امام خمینی (ره) اقامت گزید... این تغییر مکان خیلی زود به چشم تیزبین مخاطبان تفرجگاه رمضان آمد و بخش بین الملل برخلاف سال های قبل، رونقی خاص و متمایز پیدا کرد.

مهم آنکه تفاوت ها و تمایزات بخش بین الملل نمایشگاه قرآن فقط مربوط به جایی و فعالیت آن نمی شد، بلکه بخش بین الملل سی و یکمین دوره نمایشگاه قرآن کریم چند ویژگی دیگر هم داشت؛ چنان که در بعد کمی با رشد بیش از سه برابری همراه بود و ۲۶ کشور در آن حضور یافتند و بخش بین الملل به لحاظ تکرر و تنوع جغرافیایی کشورهای شرکت کننده، تجربه مطلوبی را از سر گذراند. برای مثال یک گروه از شرکت کنندگان در بخش، اندیشمندان قرآنی بودند که از کشورهای چاد، آفریقای جنوبی، اندونزی، لبنان و... در بخش حضور یافته بودند.

همچنین، به همت بخش بین الملل، همزمان با دومین روز از فروردین ماه نشست قرآنی تهران با موضوع هویت اسلامی با حضور نمایندگان از ۱۶ کشور برگزار شد و تعاملات و مراوداتی بین اندیشمندان ایرانی و دیگر کشورها شکل گرفت.

از دیگر محورهای فعالیت بخش بین الملل در سی و یکمین نمایشگاه قرآن، حضور هنرمندان سرشناس دیگر کشورها در رشته های تذهیب، خطاطی و نقاشی قرآنی و خلق زنده آثار بود، اتفاقی که با استقبال علاقمندان مواجه شد و بخش بین الملل را تبدیل به یکی از بخش های شلوغ نمایشگاه کرد به ویژه آنکه برخی از این هنرمندان برجسته برای اولین بار بود که آثار خود را در نمایشگاه قرآن عرضه می کردند. با توجه به آنکه بسیاری از میهمانان خارجی نمایشگاه در حوزه طبع و نشر فعال و دارای چاپخانه و

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

انتشارات هستند و آثار قرآنی را منتشر می کنند، قرآن هایی با خط، تزئینات و چاپ متنوع را هم در این بخش عرضه کردند؛ حضور آن ها برای مؤسسات و مراکز ایرانی فعال در عرصه طبع و نشر قرآن جذاب بود و تعاملات و تفاهماتی با هم داشتند.

حجت الاسلام حسینی نیشابوری، مدیر بخش بین الملل درباره سطح مهمانان حاضر در این بخش از نمایشگاه قرآن، می گوید: عده زیادی از میهمانان ما هنرمندان کاتب و خطاط بودند و نقاشی و خطاطی را با هم ممزوج کردند. شاید معروف ترین آن ها شیخ عمر الجمنی باشد که در دنیای عرب بسیار شناخته شده است و امسال تابلوی غزه او اثر برتر دنیای عرب شد؛ وی این اثر را همراه با دیگر آثارش به نمایشگاه

سی ویکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

بین المللی قرآن آورده بود و با حضور در نمایشگاه سی و یکم تجربیات خود را منتقل و کارگاه های مشترکی با خطاطان ایرانی و خارجی برگزار کرد.

وی می افزاید: علاوه بر این، بعضی مؤسسات و مراکز هم نرم افزارهای خود را به نمایشگاه آوردند؛ اگرچه کشور ما در این زمینه جلوتر از دیگر کشورها است اما زمینه ای فراهم شد تا کشورهای دیگر هم بتوانند نرم افزارها و تجربه خود را ارائه کرده و هم افزا شوند.

در محوری دیگر از فعالیت بخش بین الملل در نمایشگاه سی و یکم قرآن، مؤسسات حفظ حضور

داشتند که فعالیت آن ها به ویژه در کشوری مثل پاکستان که دارای آمار بالای حفاظ است، می تواند الگوی مطلوبی برای ما در تربیت حفاظ و تحقق مطالبه رهبر معظم انقلاب در موضوع تربیت ۱۰ میلیون حافظ قرآن باشد.

حجت الاسلام حسینی نیشابوری ادامه می دهد: ما بخش بین الملل را در قالب غرفه نمایشگاهی ندیدیم بلکه به عنوان بستری برای آشنایی، هم افزایی و دیپلماسی قرآنی در نظر گرفتیم تا بعد از پایان فعالیت نمایشگاه هم تعامل و ارتباط مان برقرار باشد چون ما موضوعی بهتر از قرآن برای ارتباط و همدلی و وفاق نداریم و قرآن سند مشترک و مورد وفاق جهان اسلام است.

در راستای حضور و تجربه متفاوت و اثرگذارتر در نمایشگاه سی و یکم، بخش بین الملل بر جاذبه های هنری خود افزود و این مهم را با سازوکار و فرآیند مشخص دنبال کرد. حجت الاسلام حسینی نیشابوری در این باره بیان می کند: از سال گذشته سراغ برطرف کردن نقاط ضعف و تقویت نقاط قوت خود رفتیم و

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

مدت‌ها تأمل و برنامه‌ریزی برای جذابیت بخش انجام شد که تغییر جانمایی بخش از خروجی‌های همین برنامه‌ریزی‌ها بود.

وی تأکید می‌کند: از رسالت‌های مهم بخش انتخاب آثار بود؛ برای مثال کشورها و هنرمندان ۱۰ ظرفیت هنری را به ما معرفی کردند که ما از بین آن‌ها گزینش کردیم چرا که نمی‌توان همه آثار را به نمایشگاه آورد. بخش بین‌الملل بسیار پُر هزینه است و هر کس تنها می‌تواند با ۲۰ کیلو بار به ایران بیاید که این بارها حتماً باید ذی‌قیمت باشد و افزوده‌ای برای حوزه قرآنی آن داشته باشد.

به گفته مدیر بخش بین‌المللی سی و یکمین نمایشگاه قرآن، این تدابیر، اتفاقات کارشناسی و هدف‌گذاری‌ها برای آن بود که صرفاً معرض و نمایشگاه عادی برگزار نشود بلکه بخش تبدیل به بستر دیپلماسی قرآنی شود و حتی نسبت به میهمانان حاضر در نمایشگاه این عنایت بود که این افراد بخش‌های داخلی و ظرفیت‌های ایرانی را ببینند، سبک زندگی قرآنی، انس مردم ایران با قرآن را از نزدیک درک کنند و پس از بازگشت به کشور مبدأ، سفیرانی روایتگر از حقایق ایران شوند.

وی در ادامه ابراز می‌کند: متأسفانه، امروز ایران در بخشی از دنیای اسلام مظلوم واقع شده است و یک

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

سیاه‌نمایی درباره ایران و تشیع صورت گرفته که این‌ها خیلی به اهل بیت (ع) می‌پردازند اما نسبت به قرآن اهتمام لازم را ندارند، به همین دلیل ما از قاریان در نشست‌ها می‌خواهیم برنامه‌ریزی شده قرآن را قرائت کنند تا آن‌ها توانمندی قاریان ما را هم مشاهده کنند. وقتی مهمانان خارجی قرائت آقای حسینی نفر اول امسال را ببینند، وقتی تفسیر تسنیم آیت الله جوادی آملی را ببینند، با مرکز نرم‌افزارهای مرکز تحقیقات علوم کامپیوتری نور آشنا شوند و قدمت هنری ما را در تذهیب و خطاطی را درک کنند، قطعاً وقتی به کشورهای خود بازگردند درباره اهتمام حاکمیت ایران به قرآن واقعیت‌ها را به طور منصفانه روایت خواهند کرد. این روایت حقیقت خیلی کمک‌کننده خواهد بود. ما چنین تجربه‌ای را در همایش‌های بین‌المللی داشتیم. شاید اگر تأثیرگذاری این همایش‌ها نبود امروز کشورهای چینی یا الجزایر در نمایشگاه حضور نمی‌یافتند چرا که شرکت‌کنندگان در آن‌ها پس از بازگشت به کشور خود روایت درستی از ایران داشتند و عنوان کردند آنچه برخی از رسانه‌ها درباره عدم اهتمام ایران به قرآن می‌گویند، صحیح نیست. برخی از این افراد پس از بازگشت به کشور خود به مبلغ یا مبین حقایق ایران تبدیل شدند. به نظر می‌رسد، مجموعه این اتفاقات سبب تکثر و تعدد کشورهای در

سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم

نمایشگاه سی و یکم شد و شاهد حضور کشورهای هم چون عربستان سعودی، بحرین، امارات، اندونزی، مالزی، فلسطین، افغانستان، چین، روسیه، کرواسی، فرانسه، بنگلادش، سریلانکا، پاکستان، عراق و... در نمایشگاه سی و یکم بودیم. چنان که هنرمندی از کشور چین با اثری ۴۰ متری در نمایشگاه حضور یافت و مورد تقدیر دکتر اسماعیلی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی قرار گرفت. این هنرمند خالق آثار دیگری بوده که هر کدام از آن ها سه سال زمان برده است. وقتی از رشد سه برابری شرکت کنندگان در حوزه بین الملل سخن می گویم یعنی تلاش زحمتی سه برابر و حتی بیش از آن انجام شده است.

در کنار همه افزایش های کمی که بخش بین الملل در سی و یکمین نمایشگاه قرآن تجربه کرد نباید و نمی توان از ارتقای کیفی و کیفیت بالای برنامه ها و آثار آن چشم پوشی کرد، چون تا اثری ارزنده و فاخر و اصطلاحاً چشمگیر نباشد، قطعاً بیننده ای هم نخواهد شد! به گفته حجت الاسلام حسینی نیشابوری، بنابر بازخوردهایی که غیررسمی و میدانی به دست آمد می توان گفت بخش بین الملل در این دوره از حضور خود در نمایشگاه قرآن، رشد قابل توجه و ریل گذاری درستی داشته است.

سی ویکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

وی بیان می‌کند: بخش بین الملل اقتضائات، ملاحظات و هزینه‌های خاص خود را دارد. وقتی می‌خواهیم بخش داخلی را تجهیز کنیم نهایتاً از دورترین منطقه کشور یک ظرفیت قرآنی را می‌آوریم که چندان پُرهزینه نیست و ایاب و ذهاب آن نیز به سهولت صورت می‌گیرد اما ما برای اجازه ورود برخی از هنرمندان به کشور سه ماه با دستگاه‌های امنیتی و دیپلماسی چانه زنی داشتیم تا ثابت کنیم که جز کار قرآنی هدف دیگری نداریم؛ بنابراین ما برای ورود هر یک از مهمانان بین المللی به کشور به اندازه کل نمایشگاه وقت گذاشتیم.

مدیر بخش بین الملل نمایشگاه قرآن درباره شیوه دعوت و حضور مهمانان خارجی نیز می‌گوید: دعوت از آن‌ها بسته به هر منطقه، کشور و یا حتی هر ایالت متفاوت از هم بود البته عُرف دیپلماتیک تمام آن‌ها یکسان است. ابتدا با سفرا، رایزنان و نمایندگان کشورمان در خارج از کشور نامه نگاری داشتیم تا افراد و مؤسسات واجد شرایط را به ما معرفی کنند؛ پروسه‌ای در داخل کشور مبداء و نیز ایران طی می‌شود تا صلاحیت آن‌ها برای حضور در این عرصه بزرگ و بین المللی نمایشگاهی فراهم شود. وی اضافه می‌کند: پس از مشخص شدن افراد، مؤسسات و مراکز دارای

سی ویکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

صلاحیت، مراحل ارسال دعوت نامه، اخذ ویزا و تهیه بلیت و امثال آن باید طی شود لذا می توان گفت از زمان شناسایی تا لحظه قطعی شدن حضور برای هر فرد با رفت و برگشت های متعدد، با ملاحظات متعدد، با انرژی زیاد، با وقت زیاد و نهایتاً با هزینه زیاد شش ماه زمان می برد!

با توجه به چنین پروسه زمانی، بخش بین الملل نمایشگاه قرآن با اتمام هر دوره بلافاصله کار دوره آتی را آغاز می کند و این نشان می دهد کار بین الملل ادبیات خاص خود را دارد و نباید با خط کشی های داخلی ارزیابی شود، به همین دلیل آنچه که در این بخش اتفاق می افتد وقتی حتی یک کشور به این بخش اضافه می شود یعنی موفقیت بزرگی حاصل شده است. در بخش داخلی مراکز می توانند جایگزین شده و به راحتی هماهنگ شوند و رفت و برگشت ها در زمان کمی اتفاق می افتد اما زمانی که قرار است از کشورهای خارجی مثلاً از کنیا فردی در نمایشگاه حضور بیابد زمان خیلی طولانی تر می شود. در این میان سیاست های دولت های مبدا هم تأثیرگذار است و برای مثال تغییر یک دولت سبب تغییر سیاست های یک کشور و همه قول و قرارهای قبلی کنسل می شود.

از تدابیر مؤثر بخش بین الملل برای جذب مخاطب، همراه کردن خالق اثر با آثار به نمایش درآمده در

بخش بود، برای مثال اینطور نبود که از یک دانشجوی کنیایی دعوت شود که بیاید در بخش و درباره اثر هنری که در کشورش خلق شده بود، توضیح دهد بلکه هر اثر با خالق خود عرضه می شد. انعکاس اخبار و رویدادهای بخش بین الملل توسط رسانه ها به خوبی نشان می دهد این تدابیر اثرگذار بوده و مخاطبان به رشد کمی و کیفی بخش تصریح دارند.

یکی از غرفه های پرمخاطب بخش بین الملل در دوره سی و یکم، متعلق به عتبه عباسی بود که جدای از تقدس ذاتی نزد شیعیان به دلیل مرکز قرآنی و فعالیت های خوبی که دارد، هم در سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم خوش درخشید؛ درباره غرفه فلسطین هم تمام تلاش بخش بر این بود که مهمترین رویدادها و کارگاه ها با موضوع مقاومت برپا شوند مثل خطاطی های مشترک بین هنرمندان ایرانی و کشورهای دیگر که رونمایی شد.

همانطور که بیان شد بخش بین الملل امسال میزبان نشست های متعدد و رونمایی از آثار نیز بود، چنان که در دوم فروردین ماه نشست قرآنی تهران با موضوع «نقش قرآن و مقاومت در تثبیت هویت اسلامی» را برگزار کرد؛ نشستی با حضور اندیشمندان ۱۶ کشور؛ اندیشمندان قرآنی ایرانی عمدتاً از اعضای خبرگان رهبری و اساتید فاضل و سطح بالای حوزه و دانشگاه و مدعوین خارجی نیز اندیشمندان قرآنی جهان اسلام بودند.

اتفاق خوب این بود که همه آن ها با دورخیزی برای این موضوع آمده و ما حاصل سال ها تلاش علمی خود را آورده بودند. این نشست بسیار موفقیت آمیز بود و میهمانان خارجی از اینکه وزن جلسه علمی بود، بسیار خرسند بودند به گفته مدیر بخش بین الملل، این بخش و نمایشگاه به دنبال کار سیاسی نبودند بلکه با نگاه علمی و نخبگانی کوشیدند با کمک متخصصان علوم قرآنی، حرف های جدید و نو در موضوعاتی مثل هویت اسلامی و مقاومت را از دل قرآن استنباط و استخراج کنند. عده ای از آن ها حرف های نویی داشتند و نظریه پردازی سطح بالایی کردند که ما حاصل آن و خروجی آن خیلی خوب بود. حجت الاسلام حسینی نیشابوری با اشاره به حضور اندیشمندان و شخصیت های غیرمسلمان همچون

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

میشل کعدی در این بخش، خاطرنشان می‌کند: زمانی که پیروان ادیان دیگر در موضوع اسلام و اهل بیت (ع) صحبت می‌کنند می‌توان نگاه به دور از تعصب آن‌ها را درک کرد؛ آقای کعدی با تلاش بسیار کار بزرگی انجام داده و به نظر من ایشان یک امانت داری بزرگ در مسیر تحقیق خود داشته است. کار بسیار سختی بود که ایشان را در سنین کهولت به ایران بیاوریم. آقای کعدی با هماهنگی‌های صورت گرفته به ایران و مستقیم به نمایشگاه آمد و در مراسم رونمایی از آثار مرتبط با اهل بیت (ع) شرکت کرد. بنابراین می‌توان گفت، نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم در دیبچاچه چهارمین دهه از عمر مبارک خود بحق توانست آن وجهه بین‌المللی را داشته باشد و فرصت تعامل اندیشمندان قرآنی ایران و جهان را فراهم کند، تعاملی که قطعاً برکات خود را در طول زمان نشان خواهد داد.

سى ويكمين
نمايشگاه بين المللى

قرآن كريم

المعرض الدولي الحادي والثلاثون للقرآن الكريم
The 31th International Holy Quran Fair

بخش زن و خانواده

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

روایتی متفاوت و قرآنی از زن، زندگی، آزادی

اتفاقاتی که حوالی پاییز ۱۴۰۱ با شعار زن، زندگی، آزادی در کشور رقم خورد و تا جایی پیش رفت که شکل فتنه به خود گرفت، پرده از سناریویی مهم در سریال دنباله دار تهاجم فرهنگی غرب علیه ایران اسلامی برداشت و نشان داد دشمن به خوبی می داند باید کجا را نشانه بگیرد تا ارزش ها و فضیلت ها از جامعه دینی ما بار سفر بسته و خانه ها و خانواده های ما را ترک کند! برای همین شبیخون فرهنگی شان را این بار بر مدار زن و با شعارهای دروغین، پوشالی و ظاهر فریب طراحی کردند. این مهم نشان داد

سی و یکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

که اگر ما برای دختران و زنان تبیین، روشنگری و برنامه نداشته باشیم دشمن به نفع خود از این ظرفیت سوءاستفاده کرده و اهداف شوم خود را پیش می‌برد.

با درک این اهمیت بود که مسئولان نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم بخشی مستقل و هدفمند با عنوان «زن و خانواده» را پیش‌بینی و برپا کردند؛ بخشی که پس از کرونا سومین دوره حضور خود در نمایشگاه را

تجربه و حرف‌هایی جدید و مخاطب‌پسند را عرضه کرد. نکته کلیدی بخش آنکه محتوا، برنامه و ایده آن همگی معطوف به تبیین «الگوی سوم زن» بود و تلاش کرد این الگو را با ظرافت‌های خاص نمایشگاهی و به تناسب شرایط و اقتضائات روز به مخاطبان خود عرضه کند.

«حسن زمان‌وزیری»، مدیر بخش «زن و خانواده» درباره برنامه‌های این بخش در سی و یکمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم، می‌گوید: در این دوره با دو مجموعه محتوایی در نمایشگاه حضور یافتیم، نخست مصادیق الگوی سوم زن و مقایسه آن با الگوی اول و دوم، چراکه معتقدیم بر اساس تجارب کسب شده یکی از مواردی که می‌توانست این دوراهی را به مخاطب بشناساند، مصداق‌یابی، مصداق‌گزاری و نشانه‌شناسی بود.

با همین نگاه بخش زن و خانواده تلاش کرد در قالب ۲۰ تابلوی محتوایی «آزادی زن در دواندیشه الهی و غیرالهی» را برای بازدیدکنندگان روایت کند؛ از این رو، همزمان با پیشروی مخاطب در فضای محتوایی

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

بخش، این دوگانه در طول تاریخ را هم آرام و تدریجی پیش چشمان او به نمایش گذاشت چنان که سیر تاریخی در معرفی این دوگانه با همسران لوط (ع)، نوح (ع) و نیز فرعون آغاز می شد و به بانوان فلسطینی و زنان کورد در اوایل پیروزی انقلاب می رسید. در این باره به هر دو سر طیف یعنی بانوان وطن پرست و نقطه مقابل آن وطن فروش پرداخته شد؛ برای مثال در کنار معرفی زن کوردزبانی که عاشقانه به وطن و خانواده خود وفادار بود، به زن کوردی که در روز عروسی برای ورود به خانه همسر شرط بریدن سرشش پاسدار، شش بسیجی، شش نفر ارتشی و نهایتاً

چهار روحانی را گذاشته بود! نیز پرداخت.

بخش زن و خانواده کوشید تأثیر انتخاب زنان در دوراهی ها را صریح و بدون تعارف در معرض دید بگذارد؛ این زن ها هر دو کورد و ایرانی بودند اما دو مسیر کاملاً متفاوت را انتخاب کردند. تلاش بخش زن و خانواده بر آن بود که به مخاطبان خود بگوید این دوراهی، دوگانگی و انتخاب های سخت همچنان پیش پای بانوان و دختران ما هست. آن ها هستند که باید انتخاب کنند می خواهند برای کشور افتخار آفرین باشند یا وطن فروشی و شهوت پرستی کنند! خوشبختانه، این ابتکار اصطلاحاً گرفت و گُل کرد و واکنش مخاطبان را به دنبال داشت واکنش هایی که از طریق اظهار نظر در فضایی که در کنار تابلوها پیش بینی شده بود، خود را نشان داد.

بخش زن و خانواده در سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم توانست بگوید، اگرچه برخی

سی ویکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

بی‌مهری‌ها، غفلت‌ها، کم‌لطفی‌ها و عدم حمایت‌ها نسبت به جامعه بانوان در عرصه‌های مختلف علمی، ورزشی و فرهنگی و... وجود دارد اما این باعث نمی‌شود که وطن‌فروشی و جلای وطن کنند. برای همین هم از یکسو بانوی هنرمندی را معرفی کرد که می‌گفت: خاورمیانه و غرب آسیا من جمله ایران را کثافت فراگرفته و خود در حال حاضر مشغول نقش‌آفرینی در فیلمی با محتوای همجنس‌بازی است و در مقابل بانویی معرفی می‌شد که علی‌رغم تحصیل و زندگی در کشور هلند و رسیدن به جایگاه بالای علمی و کاری، در مصاحبه‌های خود می‌گوید: ایران همانند

کشتی نوح (ع) می‌ماند، هر کس سوار آن نشود غرق خواهد شد. بخش زن و خانواده در عین سادگی و روانی بیان و با ظرافت و زیبایی این دوگانه‌ها را پیش چشمان مخاطبان قرار داد و انتخاب را به خودشان واگذار کرد.

از دیگر ابتکارات بخش زن و خانواده در تبیین و ترویج الگوی سوم زن، نمایش مجموعه نمایشگاهی «ایران قوی، زنان نقش‌آفرین» شامل ۲۰ تابلو بود که می‌کوشید زنانی را که با سختی و زحمت در عرصه‌های مختلف به جایی رسیده و بخشی از قوت و قدرت ایران امروز مدیون تلاش‌های آنان است، معرفی کند. ذیل این محور محتوایی بخش، ۲۰ بانو معرفی شدند، بانوانی که در عرصه‌های مختلف همچون ورزش، علم، پزشکی، حاکمیت معنویت، جهاد تبیین، سیاسی اجتماعی، امیدآفرینی، فرهنگ و هنر به گونه‌ای نقش‌آفرینی کرده‌اند که کشور به واسطه تلاش‌های آن‌ها چندین پله رشد کرده است.

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

زمان وزیری درباره نحوه شناسایی و انتخاب این ۲۰ بانوی الگو، بیان می‌کند: بخش، این ۲۰ خانم را از میان بیش از ۱۰۰ زن نمونه، انتخاب کرد، از بین آن‌ها سه نفر از دنیا رفته بودند و دیگران در قید حیات هستند و تلاش شد برخی از آن‌ها خود در بخش حضور یافته و پاسخگوی سؤالات دختران و بانوان باشند. وی اضافه می‌کند: ما تقریباً سه سال است روی این پروژه کار می‌کنیم و در دو سال گذشته نیز ۴۰ بانوی نمونه و موفق و اثرگذار در رشد و پیشرفت کشور را معرفی کردیم این پروسه ادامه دارد و همچنان درصدد تداوم این جریان و افزایش اثرگذاری آن هستیم.

بخش زن و خانواده در سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم، نگاه ویژه و متفاوت به چگونگی نقش آفرینی زنان در ساخت تمدن نوین اسلامی نیز داشت و برای عرضه این نگاه دو دیوار آزاد تدارک دیده بود و به این پرداخت که آیا زنان علاوه بر خانه داری، رسالت و وظیفه جامعه سازی نیز دارند یا اساساً چنین نقشی از آن‌ها انتظار نمی‌رود؟!

سؤالات دو دیوار آزاد درون گفتمانی و متناسب با مخاطب نمایشگاه که عمدتاً متدین و دارای رویکرد

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

سیاسی بودند، تعریف و طراحی شده بود، چون غباروبی از فکر و نگاه جامعه مؤمنان و متدینانی هم که در نمایشگاه قرآن حضور می یابند، ضرورت دارد.

سؤال اصلی دیوار آزاد دوم بخش، به شیوه کارآمد و صحیح تبلیغ و ترویج حجاب در شرایط کنونی جامعه اختصاص داشت، اینکه آیا بهتر است هر روز تذکر لسانی داشته باشیم، یا آنکه جوانان را جذب کنیم و به آن ها هدیه بدهیم یا نه بهتر است علاوه بر جذب مخاطب، شبهات ذهنی آن ها را هم برطرف کنیم؟. بررسی پاسخ های متنوع بازدیدکنندگان نشان می داد، بخش عمده ای گزینه اول را درست دانسته و این کار را انجام می دادند، برخی نیز به گزینه دوم اعتقاد داشتند و می گفتند یک بانوی چادری باید بتواند افراد بدحجاب و بی حجاب را جذب و نگاه آن ها را اصلاح کند. زمان وزیری در این باره بیان می کند: ما معتقدیم هر سه گزینه صحیح است اما گزینه سوم اولویت بیشتری دارد چون این شبهات ذهنی است که بین زنان محجبه و بدحجاب و بی حجاب فاصله می اندازد. برای همین هم رهبر معظم انقلاب می فرماید: امروز فوری ترین و قطعی ترین کار، جهاد تبیین است و ما هم به نگاه به این فرمایش

رویکرد تبیین را در بخش با جدیت دنبال کردیم.

مدیر بخش زن و خانواده سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم، ادامه می دهد: منظور از جهاد تبیین این است که مخاطبان نمایشگاه قرآن حتماً باید بتوانند به پشتوانه قرآن و معارف اسلامی، شبهات زن و حجاب را حداقل در جمع خانوادگی و برای دختران خود پاسخ دهند و رفع شبهه کنند، توانایی ای که امروز چندان شاهد آن نیستیم. دلیل این مسأله عدم توانمندی افراد است، اصلاً سمت این نمی رویم که پاسخگوی سؤالات و شبهات باشیم؛ لذا بخش به مخاطب خود کمک کرد در این مسیر دو گام جلوتر بیاید چون وجود شبهه و سؤال ایراد نیست اینکه نتوانیم به آن ها پاسخ دهیم، اشکال دارد. با نگاه به توانمندسازی بانوان در این پاسخگویی، محفل دانایی بخش زن و خانواده فعال و در آن شبهات تیز و تند در موضوعاتی همچون خوب یا بد بودن تعدد زوجات، صیغه، اولویت حجاب یا معیشت، گیر دادن به حجاب و نتیجه قانون گذاری برای حجاب که جملگی شبهات امروز جامعه است، مطرح شد. این سؤالات روی دیوار نوشته و با مخاطبان درباره آن ها صحبت می شد. جالب آنکه این ابتکار بخش گرفت و مخاطبان می آمدند و سؤال می کردند، مثل آنکه پدران دختران خود را به بخش آورده و از کارشناسان می خواستند تا سؤالات دخترانشان درباره حجاب را پاسخ دهند.

به گفته زمان وزیری محفل دانایی با استقبال دختران همراه شد؛ همچنین حضور کارشناسان قوی، مجرب و آموزش دیده در این محفل نظر موافق اساتید دانشگاه و معلمان را جذب کرد و درخواست داشتند این اتفاق مبارك (گفتگو درباره چالش های فرهنگی اجتماعی جامعه) به سطح مدارس، دانشگاه ها و حتی فضاهای عمومی کشانده شود و مستمر باشد.

حضور دو کارشناس در محفل دانایی و چهار کارشناس در دیوار آزاد که همگی خبره و مسلط در پاسخ به شبهات بودند در طول برپایی نمایشگاه فرصت مطلوبی را برای پاسخ به سؤالات و شبهات فراهم کرد؛ علاوه بر این، چهار راوی هم برای تبیین و تشریح درباره پوسترها در بخش حضور داشتند. بخش زن و خانواده در سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم، در کنار عرضه محتوایی، محصولات

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

منتخب فرهنگی متناسب با فضای زن و خانواده را شامل کتب مرتبط با معرفی بانوان تأثیرگذار، کتب پاسخ به شبهات زن و حجاب، چند ژمان با موضوع زن و حجاب، چند محصول هنری مقاومت، چندین مجموعه نمایشگاهی را هم به تخفیف ۱۰ درصدی عرضه کرده بود که آن نیز با استقبال مواجه شد. دیوان فعالیت‌های بخش زن و خانواده در سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم به آنچه گفتیم ختم نمی‌شود، چنان که فضای مشارکت بانوان تهرانی در طرح ملی «طوبی» را به عنوان طرح مرجع وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برای آموزش بانوان جهت تبلیغ عالمانه و هنرمندانه‌ی حجاب و زیست عقیفانه، نیز فراهم کرد و بانوان علاقمند می‌توانستند با حضور در بخش در طرح ثبت نام کنند. با استقبال بالای بازدیدکنندگان سهمیه ۲۵۰ نفری طرح طوبی در استان تهران تا نیمه برپایی نمایشگاه، به اتمام رسید. زمان‌وزیری با بیان اینکه بخش زن و خانواده امسال به جای برگزاری نشست‌های تخصصی، بیشتر

سی و یکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

میزبان و شنوای حرف‌های مردم بود، می‌گوید: در کنار مستندسازی نوشته‌های مردمی روی دیوار آزاد و تحلیل محتوای آن‌ها، در تمام پوستره‌های بخش جایی برای نوشتن نظرات مردم در نظر گرفته شده بود؛ تمام این نظرات را دسته‌بندی کردیم و به صورت مجزا از آن‌ها عکس گرفتیم. این‌ها ابتکاراتی ساده و اثرگذار بود که علاوه بر تحسین مسئولان و شخصیت‌های بازدیدکننده از بخش، تقدیر و تشکر بازدیدکنندگان را هم به

دنبال داشت. چنان‌که آیت‌الله سیداحمد خاتمی پس از بازدید بخش تأکید کرد: در دورانی که موضوع زن پررنگ شده یکی از بهترین کارها برای پاسخ به شبهات همین ابتکارات بخش زن و خانواده است. بخش زن و خانواده‌ها با درک مسئولیت عظیم خود در این برهه از زمان، اتفاقات خوبی را در تبیین، تبلیغ و تعمیق الگوی سوم زن رقم زد؛ چنان‌که «دیوارنگاره هویت زن مسلمان» تلفیق دو دیوارنگاره عظیم هویت زن مسلمان (متعلق به آستان قدس رضوی) در آن خودنمایی می‌کرد. این دیوارنگاره به نقش‌های مختلف زنان از ابتدای پیروزی تا گام دوم انقلاب اسلامی، پرداخته بود... پشتیبانی بانوان از دفاع مقدس با تصویرسازی هنرمندانه، تصویری تلفیقی از حضور بانوان در پیروزی انقلاب اسلامی به رهبری امام خمینی (ره)، ایفای نقش مادری، حضور بانوان معلم در نظام آموزشی، افتخارآفرینی بانوان در ورزش و کسب عناوین قهرمانی، نقش آفرینی بانوان در قالب پرستار و پزشک در عرصه سلامت کشور و در نهایت ورود به گام دوم انقلاب اسلامی و حرکت به سمت قله تمدن نوین اسلامی در این دیوارنگاره توجهات را جلب می‌کرد.

حضور چهره‌های سیاسی فرهنگی در بخش و بازدید از محتوای آن و تحسین‌های پس از بازدید، نشان

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

می‌دهد که بخش زن و خانواده توانست حرف‌های جدی و اثرگذاری در نمایشگاه سی و یکم قرآن داشته باشد و مخاطب خاص راهم در کنار عموم مخاطبان جذب کند؛ آیت الله علیرضا اعرافی، مدیر حوزه‌های علمیه کشور، حجت الاسلام محمد قمی، رئیس سازمان تبلیغات اسلامی، دکتر محمد مهدی اسماعیلی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی؛ حجت الاسلام دکتر عبدالحسین خسروپناه، دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی،

دکتر جهانگیر، معاون پیشگیری قوه قضاییه، دکتر مجید امامی، دبیر سابق شورای فرهنگ عمومی کشور، دکتر احسان خاندوزی، وزیر اقتصاد، خانم دکتر اختری، مدیرکل امور بانوان و خانواده وزارت کشور، حجت الاسلام صادقی، نماینده ولی فقیه در سپاه پاسداران، آیت الله سیداحمد خاتمی، عضو فقهای شورای نگهبان، حجت الاسلام محمدیان، مسئول دفتر رهبر انقلاب در قم و... از شخصیت‌های بازدیدکننده از بخش بودند که پس از بازدید، از اقدامات انجام شده تقدیر کردند.

همه آنچه از فعالیت‌های متنوع و متکثر بخش زن و خانواده بیان شد به صورت کاملاً هنرمندانه و با حداقل هزینه اما جذاب و زیبا پیش چشم قرار گرفته بود؛ اتاق شیشه‌ای محفل دانایی همراه با گلدان‌های طبیعی، دیوارهای آزاد با دو استند طراحی شده کاملاً جدید و جذاب و تعبیه بیش از ۱۵۰ گلدان گل طبیعی در جای جای بخش، از جاذبه‌های محیطی بود که در کنار محتوا، مخاطبان را با خود در طی مسیر ترسیم شده، همراه نگاه می‌داشت.

مدیر بخش زن و خانواده درباره میزان استقبال از بخش و تأثیر محتوا و برنامه‌ها بر کنشگری فعال مخاطبان، تأکید می‌کند: نوشته‌های مخاطبان خود بهترین راوی این استقبال و اثرگذاری است. چند

سی و یکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

سال پیش که رهبری معظم انقلاب از نمایشگاه قرآن و بخش خانواده‌ی آن بازدید کردند، فرمودند: نمایشگاه قرآن باید معارف کاربردی قرآن را در جامعه عرضه کند؛ این وظیفه و کارکرد اصلی نمایشگاه قرآن است. علی‌رغم آنکه این نمایشگاه محیط معنوی و خوبی برای خانواده‌ها در ایام ماه مبارک رمضان دارد اما ما باید مسائل مهمی برای مخاطب عرضه کنیم.

وی می‌افزاید: همه بخش‌های ما در عین حالی که فضای جذابی را فراهم می‌کند، حتماً باید محتوای امروز را به مخاطب عرضه کند. مسأله زن یکی از مسائل روز جامعه است. رهبری معظم سال‌ها پیش فرمودند مسأله زن و خانواده جزء مسائل درجه یک نظام است. این تأکید معظم‌له نشان می‌دهد شاید اگر به برخی بخش‌ها در نمایشگاه پرداخته نشود، چندان محل ایراد نباشد پرداختن به زن و خانواده جزء واجبات این نمایشگاه است. همان‌طور که پرونده زن روی میز دشمن در دستور کار قرار دارد نباید از دستور کار ما خارج شود. به ویژه آنکه در موضوعات آخرازمانی و در آستانه ظهور امام زمان (عج) هم مسأله زنان و جوانان در اولویت قرار دارد.

سی ویکمین
نمایشگاه بین المللی

قرآن کریم

المعرض الدولي الحادي والثلاثون للقرآن الكريم
The 31th International Holy Quran Fair

دهه هشتادیها

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

سنگ تمام برای دهه هشتادی‌ها

دهه هشتادی‌های معروف که خیلی زود اسم‌شان سر زبان‌ها افتاد و برای خود جایی مجزا و مستقل در طرح و برنامه‌های حتی کلان و ملی پیدا کردند، دو سه سالی است که در نمایشگاه بین‌المللی قرآن هم به عنوان مخاطبی خاص دیده می‌شوند تا آنجا که بخش قدیمی نوجوان، حالا دیگر عنوان «دهه هشتادی‌ها» به خود گرفته و چیدمان و برنامه‌ها و هدف‌گذاری‌هایش هم نشان می‌دهد که همه تلاش‌ها بر آن بوده تا پای این مخاطب سخت‌پسند و حساس هم به مصلا‌ی امام خمینی (ره) باز شود، هدف‌گذاری‌ای

سی ویکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

که خوشبختانه میزان بازدیدها و شلوغی بخش نشان از توفیق در تحقق آن داشت.

اگرچه بخش دهه هشتادی‌ها تقریباً در انتهای شبستان مصلاي امام (ره) و در همسایگی بخش پُرمخاطب و جذاب نوآوری‌های قرآنی (دانش بُنیان) واقع شده بود، اما به قدری برنامه‌های جذاب تدارک دیده بود که نه فقط دهه هشتادی‌ها بلکه

مخاطبانی از دهه‌های قبل و بعد هم مشتری پروپاقرص آن شده بودند.

از دور صفوف بسته شده برای حضور در «متهیات» برای دیدن واقعیت مجازی با عینک‌های وی‌آر، نشان می‌داد که باید منتظر اتفاقات جدید و متفاوت در این بخش باشیم؛ چیدمان و فضا سازی بخش هم از همان سَر دَر ساده که نشان می‌داد سرقفلی آن به نام دهه هشتادی‌ها خورده، مشخص می‌کرد بخش و متولیان‌ش دنبال استفاده از دکورهای آنچنانی برای جذب مخاطب نبوده‌اند و این سادگی به انضمام برنامه و محتوا، ایده و طرح است که در بخش دهه هشتادی‌ها حرف اول را می‌زند.

در کنار این ایده پردازی و محتوا محوری آنچه اهمیت دارد توجه به زبان و ذائقه مخاطب دهه هشتادی است که عمل به آیات قرآن در حرف زدن با هر قوم به زبان همان قوم را به رخ می‌کشد. گفته‌های مهدی جعفری جوزانی، مدیر بخش دهه هشتادی‌های سی و یکمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم، این ایده پردازی و محتوا محوری را تأیید می‌کند؛ وی با بیان اینکه سه سالی می‌شود بخش نوجوان در نمایشگاه قرآن با نگاهی متفاوت حضور دارد، می‌گوید: در این حضور متفاوت صنایع سرگرمی را محور تهیه و اجرای برنامه‌ها قرار دادیم چون مخاطب اصلی بخش یعنی نوجوانان اواخر دهه هشتاد و اوایل دهه ۹۰ شمسی، اساساً در این فضا متولد شده‌اند و تنفس می‌کنند پس برای ارتباط با آن‌ها راهی جز توسل به صنایع سرگرمی و فناوری‌های روز نداریم.

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

وی با بیان اینکه بخش دهه هشتادی‌ها به تناسب سخت‌پسندی و ذائقه متفاوت و حساس مخاطب خود، در مساحتی حدود ۱۷۰۰ مترمربع برپا شد، می‌افزاید: این فضا نسبت به دوره‌های قبل افزایش قابل توجهی داشت، چون برنامه‌های تدارک دیده شده به چنین فضایی نیاز داشت تا مخاطب عمومی‌تری که به بهانه این بخش به نمایشگاه می‌آمد فضای مناسبی را برای استفاده

از همه امکانات و برنامه‌ها در اختیار داشته باشد.

جعفری جوزانی درباره مهمترین برنامه‌های بخش دهه هشتادی‌ها که توانست در سی و یکمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم خیلی‌ها را راهی مصلاهی امام (ره) کند، تصریح می‌کند: از مهمترین برنامه‌های ما برگزاری دومین لیگ بازی‌های موسوم به جام رمضان با محوریت بازی فیفا بود، که امسال بُعد بین‌المللی هم یافت و در دو سطح کشوری و بین‌المللی برگزار شد لذا به فضایی بزرگ نیاز داشت که به آن اختصاص دادیم. این لیگ در بخش کشوری از اولین روز برپایی نمایشگاه و فعالیت بخش، آغاز شد و در نیمه‌های نمایشگاه ۱۷ کشور و از هر کشور دو نماینده به صورت آنلاین به آن اضافه شدند. پس از یک هفته رقابت در نهایت، نمایندگان بحرین، اردن و اسپانیا و تونس به طور مشترک به ترتیب رتبه‌های اول تا سوم این جام را به خود اختصاص دادند؛ به نفر اول ۲۰۰۰ دلار، نفر دوم ۱۰۰۰ دلار و نفر سوم مشترک به هر نفر ۵۰۰ دلار جایزه نقدی اعطا شد. در سطح کشوری نیز از نفر اول با اهدای یک دستگاه Ps5 فول، نفر دوم یک دستگاه ps5 و نفر سوم یک دستگاه XBOXS و نفر چهارم یک دستگاه ساعت هوشمند تقدیر به عمل آمد.

به گفته مدیر بخش دهه هشتادی‌ها، همسو با رویکرد بین‌المللی لیگ رمضان در نمایشگاه سی و یکم قرآن و نیاز به تأمین مادی جوایز برگزیدگان لیگ، انجمن ورزش‌های الکترونیک وزارت ورزش و جوانان و

سی ویکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

شرکت‌های راوینو و نوآوران طلوع شبکه هم پای کار آمدند و علاوه بر این، امکان حضور قهرمان لیگ در انتخابی تیم ملی بازی‌های داخل سالن و ورزش‌های الکترونیک، سازوکار انگیزشی دیگری بود که لیگ را به یکی از برنامه‌های پرمخاطب و پرهیجان بخش دهه هشتادی‌ها تبدیل کرد و به محض ورود به بخش، با نوجوانانی که با هیجان، تمرکز و دقت بالا در حال رقابت بودند، مواجه می‌شدیم، قابی

که در کتاب خاطرات نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم ماندگار خواهد شد. به گفته جعفری جوزانی دو هزار بازیکن در طول برپایی نمایشگاه در این جام شرکت کردند.

علاوه بر این، بخش دهه هشتادی‌ها در کنار برگزاری لیگ، به صورت آزادانه پذیرای مخاطبان عام برای تجربه بازی‌های مختلف از جمله بازی‌های واقعیت مجازی، کنسول‌های بازی، موبایلی، بازی‌های رومیزی و همچنین بازی‌های کامپیوترهای شخصی بود که مجموعاً با توجه به برگزاری لیگ بالغ بر ۱۶۰۰۰ مخاطب را جذب کرد. از جمله بازی‌هایی که تجربه‌ای متفاوت را به گفته حاضران در این بخش داشت بازی‌های ایرانی با کیفیت بود که با اقبال عمومی مواجه شد و بسیاری اقدام به خرید آنها کردند.

بخش دهه هشتادی‌ها در ادامه پاسخ به علاقمندی‌های مخاطب مطالبه‌گر خود، متاهیات را تدارک دیده بود؛ البته از دوره‌های قبل متاهیات یا همان ایستگاه‌های تماشای واقعیت مجازی با عینک وی‌آر، از جاذبه‌های خاص، متفاوت و پرمخاطب بخش دهه هشتادی‌ها (نوجوان) بود امسال هم با افزایش تعداد عینک‌ها توانست هم پذیرای مخاطبان بیشتری باشد و هم از واقعیت عاشورا برای شان بگوید.

بخش دهه هشتادی‌ها در کنار نمایش انفرادی واقعیت مجازی با عینک‌های وی‌آر، در خیمه مزین به نام حضرت «قاسم بن الحسن (ع)» و در سانس‌های متعدد نیز میزبان گروه‌های پنجاه نفره از بازدیدکنندگان

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

بود تا در دیوارویدئوی هلالی شکل، وی آرهای همچون «سقا» و «کربلا» را به تماشا بنشینند؛ این خیمه که شبیه حسینیه طراحی شده و علامت مقابل آن حال و هوای محرم حسینی را تداعی می کرد، روزانه با ۱۱ سانس میزبان بازدیدکنندگانی بود که با اشتیاق برای تماشای روضه مصور صف کشیده بودند. تطبیق وقایع عاشورا با آیات قرآن در ده گانه های عاشورایی و سانس های ۲۰ تا ۲۵

دقیقه ای نیز در خیمه قاسم بن الحسن (ع) انجام و با استقبال همراه شد. فروشگاه بخش هم با عرضه بازی های رایانه ای با محتوای ایرانی اسلامی همچون بازی های «سرباز»، «سفیر عشق»، «فرمانده» و «مختار» و به ویژه بازی های برگزیده جشنواره فجر و کتاب های زندگی شهدا که مزین به تفریض مقام معظم رهبری بودند، از قسمت های جذاب و پرمخاطب بود، و با استقبال مواجه شد. از جاذبه های دیگر بخش دهه هشتادی ها که خوب میل به دیده شدن این نسل را تأمین کرد، استیجی (صحنه ای) بود که در میانه بخش تعبیه شده و هر شب از ساعت ۲۱ تا ۲۲ میزبان کنسرت سرود گروه های برگزیده از سراسر کشور می شد، کنسرت هایی پُرسروصدا که خوب توانست مخاطب را با خود همراه کند؛ این استیج در ادامه و از ساعت ۲۲ تا ۲۳ هم میزبان قرعه کشی و اختتامیه روزانه طرح مردمی «حافظ شو» (طرح ابتکاری نمایشگاه سی و یکم برای حفظ قرآن) بود.

اما برنامه ها، ابتکارات و جاذبه های بخش دهه هشتادی ها به این ها ختم نمی شود، چنان که باره اندازی موکب حضرت «قاسم بن الحسن (ع)» در قسمتی از ورودی، حال و هوای اربعین حسینی و پیاده روی محبوب و مشهور آن را به مصلاهی امام خمینی (ره) آورده بود؛ جعفری جوزانی درباره فلسفه برپایی این موکب می گوید: چند سالی است فرهنگ موکب داری جای خود را در کشور و مناسبت های مذهبی ما با

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

الهام از اربعین حسینی باز کرده است، و می بینیم در مناسبت های مختلف شهرها، کوچه ها و خیابان ها میزبان این مواكب و پذیرایی و خدمت رسانی به مردم هستند.

وی می افزاید: همین انگیزه ای شد تا آموزش موكب داری و خدمت به زائران اباعبدالله الحسین (ع) را به برنامه های بخش اضافه کنیم؛ ایده ای که با استقبال دهه هشتادی ها مواجه شد و هر شب در موكب حضور داشتند و با چای و قهوه عراقی از بازدیدکنندگان پذیرایی و نوکری امام حسین (ع) را مشق می کردند؛ در کنار اجر و مزد معنوی، بخش هم برای آنها قطعاتی از فرش بارگاه ملکوتی سیدالشهداء (ع) در کربلای معلی را به عنوان دستمزد نوکری در نظر گرفت. درواقع با موكب قاسم بن الحسن (ع) سعی کردیم خدمت و آموزش را هم چاشنی برنامه های بخش کنیم.

در این بخش همچنین، برای نخستین بار انیمیشن سینمایی شهید ابراهیم هادی در قالب سینمای نوجوان و در ۱۰ سانس اکران و با استقبال بالای مخاطبان مواجه شد. بخش دهه هشتادی ها یا همان نوجوان در چهار شب پایانی نمایشگاه به مناسبت شب های قدر و شهادت امام علی (ع) هر شب به مدت ۱۰ دقیقه مراسم دمامه زنی را هم برگزار کرد که آنها هم از برنامه های مقبول بازدیدکنندگان نمایشگاه بود. از حق نگذریم سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم برای دهه هشتادی ها سنگ تمام گذاشته

سی ویکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

بود، برنامه‌های متعدد بخش همه این توجه ویژه را حکایت می‌کند؛ نشانه‌اش طراحی لیزرتگ (اتاق فرار) در فضایی به مساحت ۶۰۰ مترمربع در بخش بود که نه فقط نوجوانان بلکه بزرگسالان هم از آن استقبال ویژه کردند.

مدیر بخش دهه هشتادی‌ها درباره لیزرتگ بیان می‌کند: اتاق فرار به نحوی طراحی شده بود که در سانس‌های ۳۰ تا ۳۵ دقیقه‌ای و در هر سانس

سه گروه سه نفره، برای نبرد همزمان و نجات یک گنجینه وارد اتاق می‌شدند؛ همه مراحل بازی آکشن و اسلحه‌ها مجازی بود و نفرات اگر تیر می‌خوردند، اسلحه‌شان از کار می‌افتاد؛ نکته مهم آنکه گیم‌ها برای داشتن اسلحه باید به معماهای قرآنی پاسخ می‌دادند و گرنه مجبور بودند بدون اسلحه وارد نبرد شوند که در نتیجه تیر خورده و خارج می‌شدند.

به گفته وی، بازی رومیزی خانوادگی و لیگ «دختران مهتاب» با محور رقابت قرآنی، آنلاین و سرعتی دختران هم از دیگر برنامه‌های بخش دهه هشتادی‌ها بود که به سهم خود در جلب رضایت بازدیدکنندگان موثر افتاد. وی درباره اینکه چه چیز باعث شد دهه هشتادی‌ها از بخش‌های دارای حرف، اثرگذار و جذاب سی و یکمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم باشد، می‌گوید: اینکه با زبان روز با نوجوانان حرف بزیم قطعاً اثر دارد و مسئولان نمایشگاه به این مسأله خوب توجه داشتند و همین توجه نتیجه داد.

جعفری جوزانی در پایان خاطر نشان می‌کند: بخش دهه هشتادی‌ها و برنامه‌های متفاوت آن نشان داد، نوع نگاه معاونت قرآن و عترت وزارت فرهنگ به نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم تغییر کرده و از فضای گذشته و سنتی خود جدا شده است؛ چنان که بعد از دوران کرونا شاهد برپایی نمایشگاه متفاوتی هستیم همین تفاوت، روزآمدی و توجه به ذائقه مخاطب، قشری را که سخت می‌توان انتظار ایشان را برآورده کرد مخاطب پروپاقرص نمایشگاه قرآن کرده است.

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی

قرآن کریم

المعرض الدولي الحادي والثلاثون للقرآن الكريم
The 31th International Holy Quran Fair

نوآوری های قرآنی (هوش مصنوعی)

سی ویکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

خادم القرآن شدن هوش مصنوعی

شاید برای آن‌ها که انس و دوستی دیرینه با نمایشگاه قرآن ندارند یا برای نسل جدیدی که سابقه آشنایی‌شان با این نمایشگاه به گذشته‌های دور بر نمی‌گردد، در نگاه اول اینطور به نظر آید که نمایشگاه قرآن صرفاً جایی برای عرضه قرآن‌های خطی و نفیس، فروش قرآن و یا نهایتاً نمایش و عرضه تابلوها و آثار هنری قرآنی باشد، اما این تفرجگاه مذهبی سال‌ها است ثابت کرده دنبال آن است تا روزآمدی قرآن را عیان و آشکار کند و این روزآمدی را به رُخ آن‌ها که مصحف شریف را کتاب ۱۴۰۰ سال پیش می‌دانند، بکشد. در این عرضه و نمایش

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

هم کوتاهی نکرده و هر آنچه را از علوم، تکنولوژی و فناوری روز است به مدد گرفته و با همین اهتمام توانسته حتی پای مخاطبانی را به مصلاى امام خمینی (ره) باز کند که در مواجهه نخست، باوری به چنین اقداماتی به اسم قرآن ندارند! از ابتکارات نمایشگاه قرآن در نمایش به روز بودن و توانمندی‌های کلام وحی، راه‌اندازی بخش «نوآوری‌های قرآنی (دانش بنیان)» است

که با استفاده از هوش مصنوعی توانست از جذاب‌ترین بخش‌های سی و یکمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم باشد، بخشی که در کنار استقبال بالای مخاطبان، تحسین و تقدیر مسئولان و مدیران نظام را هم، به دنبال داشت.

یاسر ساجدی، مدیر بخش بخش «نوآوری‌های قرآنی (دانش بنیان)» درباره اینکه چطور پای هوش مصنوعی به نمایشگاه قرآن باز شد، می‌گوید: سه سال پیش برای نخستین بار و پس از آنکه دکتر معاف سکان نمایشگاه قرآن را به دست گرفت به این فکر افتادیم بخشی را در نمایشگاه به دانش بنیان‌ها اختصاص دهیم.

وی در تشریح نوع فعالیت دانش بنیان‌ها، می‌افزاید: دانش بنیان‌ها به سه گروه نوع سه، نوع دو و نوع یک تقسیم می‌شوند؛ دانش بنیان نوع سه گام اول در این مسیر است، هر قدر این‌ها کارشان توسعه پیدا کند، بیزینس‌شان گسترده شود و گروه هدف آن‌ها از نظر کمی و کیفی رشد پیدا کند به دانش بنیان نوع یک می‌رسند. با این چشم‌انداز از سه سال پیش فراخوان دادیم تا شرکت‌های دانش بنیان فعال در عرصه قرآن نیز به نمایشگاه بیایند و عموم مردم را از فعالیت‌های خود مطلع کنند؛ در دوره نخست چهار- پنج شرکت دانش بنیان پای کار آمدند، سال دوم این تعداد به هفت هشت شرکت افزایش یافت و امسال ۱۴ شرکت بخش را در نمایشگاه قرآن همراهی کردند.

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

ساجدی با اشاره به حمایت معاونت علمی ریاست جمهوری از بخش دانش بنیان ها، تصریح می کند: در دوره سی ام نمایشگاه و دومین سال فعالیت بخش، کارگروه نوآوری قرآنی را در ستاد فناوری های نرم معاونت علمی ریاست جمهوری تشکیل دادیم تا با کمک آن ها کار را نظام مند کرده و بتوانیم به نتیجه مطلوب تری دست بیابیم. این معاونت هم حمایت و کمک کرد و درباره اعطای وام به مجموعه های

قرآنی قول مساعد داد و حتی از آن ها برای حضور در نمایشگاه های خارجی دعوت به عمل آورد؛ بنابراین دستاورد دومین حضور بخش در نمایشگاه بین المللی قرآن کریم، ایجاد جمع دانش بنیان های قرآنی و پای کار آمدن معاونت علمی و شکل گرفتن کارگروه بود.

اما... بخش نوآوری های قرآنی در نمایشگاه سی و یکم با یک تفاوت جدی یعنی اضافه شدن «هوش مصنوعی» همراه شد، در این راستا ابتدا تالار هوش مصنوعی برای عرضه و معرفی آثار و محصولات قرآنی تولید شده با این تکنولوژی، برپا شد و تصویرسازی، تولید انیمیشن و کلیپ با محور آیات قرآن و احادیث و کتاب های مصور با موضوعات و مضامین قرآنی را که همه با تکنولوژی هوش مصنوعی تولید شده بودند، در معرض نمایش گذاشت؛ این محصولات در قسمت گالری یا نمایشگاه آثار هوش مصنوعی قابل رؤیت بود. ابتکار دیگر بخش راه اندازی آکادمی هوش مصنوعی بود که ابزارهای مختلف کاربرد هوش مصنوعی را آموزش می داد؛ ابزارهایی که می توانند در خدمت فعالیت های قرآنی قرار بگیرند شامل مباحث تصویرسازی، سناریونویسی، نویسندگی، انیمیشن سازی، تولید کتاب های مصور، خبرنگاری قرآنی و پژوهش های قرآنی. بازدیدکنندگان در این آکادمی آموزش های کوتاه می دیدند و همان جا با کمک مربی یا استاد تولید اثر به کمک هوش مصنوعی را تجربه کردند، تجربه ای که به مذاق مخاطبان خوش آمد... بخش در ابتکاری

سی ویکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

جالب این‌قسم تولیدات آماتور بازدیدکنندگان را که در طول دو هفته برپایی نمایشگاه توسط افراد مبتدی و با آموزش کوتاه مربیان تولید شده بود، روی دیوارهایی به نمایش گذاشت. البته استاد و مربی نیز برای کیفی‌تر شدن اثر به علاقمندان کمک می‌کردند. علاوه بر این، آثار حرفه‌ای تولید شده به کمک هوش مصنوعی قبل از نمایشگاه نیز روی دیوارهای بخش خودنمایی می‌کرد.

با توجه به استقبال بازدیدکنندگان نمایشگاه قرآن از واقعیت مجازی یا وی‌آر، بخش «نوآوری‌های قرآنی (دانش بنیان)» تعداد بالایی عینک‌های وی‌آر تدارک دیده بود تا حقایق قرآن به شیوه سه‌بعدی و بواسطه این عینک‌ها، نمایش داده شود؛ حقایقی از خلقت آدمی با اتکاء به آیاتی همچون آیه ۵۹ سوره مبارکه انعام، آیات سوره مبارکه رعد و ....

بخش «نوآوری‌های قرآنی (دانش بنیان)» در سی و یکمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم، انصافاً در بکارگیری جاذبه‌های نمایشگاهی سنگ تمام گذاشت، رصد اجرام آسمانی و پرداخت به نجوم قرآنی از جلوه‌های این ادعا است؛ برای این منظور بخش، تلسکوپ‌هایی را در محوطه بیرونی مصلى امام خمینی (ره) جایابی کرده بود تا ستارگان و دیگر اجرام آسمانی توسط بازدیدکنندگان با چشم مسلح رصد شود؛ مهم آنکه این رصد با محور انتقال مفاهیم قرآنی، آموزش مضامین توحیدی و تبیین عظمت و قدرت خدای متعال با نگاه به آسمان انجام می‌شد. ساجدی درباره این ابتکار بخش بیان می‌کند: برای انتقال این مفاهیم، راوی هم در بخش رصد آسمان حضور داشت؛ بدین ترتیب که بازدیدکنندگان ابتدا رصد آسمان را شخصاً تجربه می‌کردند و پس از آن، راوی از عظمت ستاره‌ها، خلقت عالم، کوهکشان‌ها و آفرینش آسمان و امثال آن برایشان صحبت و به آیاتی از قرآن که مرتبط با نجوم بود، اشاره می‌کرد؛ مجموعه این آیات (شامل ۲۰۰ آیه) دسته‌بندی و تبدیل به کتاب شده و

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

منبع راوی بخش برای تبیین و آموزش آیات نجومی قرآن بود. علاوه بر تلسکوپ‌ها، عینک‌های وی آر آر مختص بیان واقعیات مجازی قرآن درباره نجوم نیز برای علاقمندان تدارک دیده شده بود.

بخش هوش مصنوعی و خدماتش درسی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم به اینجا ختم نمی‌شود... چنان که مجموعه تبیان با چند برند خانواده محور نیز در بخش حضور یافته بود؛ علاوه بر این، از آزمایشگاه هوش مصنوعی «نور» هم برای حضور در بخش دعوت شده بود که هر شب در نشست‌های تخصصی با موضوع هوش مصنوعی، تأثیر این تکنولوژی بر فعالیت‌های قرآنی را بررسی می‌کرد.

در کنار آموزش و تبیین، بخش «نوآوری‌های قرآنی (دانش بنیان)» به فعالیت‌های تبلیغی ترویجی هم نگاه ویژه داشت؛ لذا مسابقه قرآنی خانوادگی «ستاره‌ها» را تدارک دیده بود؛ ساجدی درباره این مسابقه تصریح می‌کند: بنابر درخواست وزیر محترم فرهنگ و ارشاد اسلامی مبنی بر برگزاری مسابقه‌ای خانوادگی با نگاه به مجموعه‌های دانش بنیان مسابقه ستاره‌ها طراحی و اجرا و با استقبال بالای خانواده‌ها مواجه شد.

وی درباره کیفیت برگزاری این مسابقه اضافه می‌کند: هشت خانواده پشت هشت کیوسک لمسی قرار می‌گرفتند و باید در سه دقیقه به ۱۰ سؤال قرآنی با محوریت حفظ، مفاهیم و تدبر در قرآن به اضافه آیات مربوط به طرح «زندگی با آیه‌ها» پاسخ می‌دادند؛ سؤالات چهار گزینه‌ای بود و درج پاسخ صحیح روی

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

ویدئووال بر جذابیت آن می افزود. رقابت سخت و فزاینده بود و در پایان به نفرات اول تا سوم جایزه نقدی همراه با بسته فرهنگی اعطا می شد. هر شب ۱۶ دور مسابقه برگزار می شد و در هر دور هشت خانواده شرکت می کردند.

آخرین محور کاری بخش، مربوط به مسئولان و فعالان دارای مخاطب گسترده قرآنی بود؛ مثل مؤسساتی که در حوزه فعالیت های قرآنی کار

می کنند. در این غرفه به صورت ویژه و تخصصی کارکردهای هوش مصنوعی با اشاره به نقاط ضعف و چالش های ممکن در قالب پاورپوینت، فیلم، انیمیشن و محتواهای دیگر برای افراد علاقمند توضیح داده و ظرفیت های هوش مصنوعی نیز تبیین می شد؛ به عنوان مثال به حوزویان مرتبط با کار خودشان توضیحاتی داده شد مثل اینکه هوش مصنوعی چقدر می تواند در پژوهش های قرآنی کمک کننده باشد یا در خصوص مؤسسات قرآنی به این بحث پرداخته شد که چطور و چقدر می توان از هوش مصنوعی در حوزه تبلیغ و ترویج فعالیت های قرآنی به ویژه به تولید محتوا کمک گرفت.

همین ابتکارات بود که باعث شد هم استقبال از بخش در سطح عالی باشد و هم هر یک از مسئولان پس از بازدید از نمایشگاه بهز بخش هوش مصنوعی ویژه یاد و تقدیر کنند؛ مسئولانی همچون دکتر بهادری جهرمی، سخنگوی دولت، دکتر خاندوزی، وزیر اقتصاد و نمایندگان مجلس همچون آقایان ثابتی و رسایی، و همچنین دکتر اسماعیلی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و معاونان وزیر و... که در گفتگوهایشان درباره نمایشگاه، از نوآوری های قرآنی و هوش مصنوعی آن به نیکی و تحسین آمیز یاد کردند.

شاید در وهله اول بسیاری از مخاطبان نتوانند قرابت و پیوند فناوری هوش مصنوعی با قرآن را درک کنند، اینکه چه ارتباط معناداری بین آن ها برقرار است، بخش «نوآوری های قرآنی (دانش بنیان)» به منظور تبیین

سی ویکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

این رابطه، گالری را قبل از آکادمی تدارک دیده بود تا به مخاطب بگوید چه ارتباطی بین هوش مصنوعی و خدمات قرآنی وجود دارد؛ به طور مثال در حوزه تبلیغ و ترویج مسأله اصلی تولید محتوا است. هوش مصنوعی می‌تواند در تولید محتوا بسیار کمک‌کننده باشد، مثل کمک به یک خبرنگار قرآنی برای تولید خبر که هم تحلیل دارد، هم سوابق موضوع را جستجو و

به خبر اضافه کرده و هم آن موضوع را با ابزارهای دیگری که می‌تواند به آن اضافه شود، تصویرسازی کرده است. در حوزه تولید محتوای تبلیغی تروجی هم به همین نحو است، امروز دیگر نیاز نیست که در این خصوص هزینه بسیار کنیم، برای مثال در گذشته وقتی می‌خواستیم یک آیه قرآن را تصویرسازی کنیم، نیاز به هزینه زیادی داشت چون به حضور گرافیست‌های حرفه‌ای و تیم مستند قوی نیاز بود اما اکنون آیات متعدد قرآنی حتی سوره‌ها را می‌شود با کمک هوش مصنوعی تصویرسازی و اینچنین زمینه انتقال بهتر مفاهیم را فراهم کرد. همچنین، در تولید محتوا که نقطه ضعف فعالیت‌های قرآنی است، می‌توان از هوش مصنوعی استفاده کرد؛ چنان که همه نرم‌افزارها و ابزارهای مؤسسه کامپیوتری («نور») با استفاده از هوش مصنوعی تولید شده‌اند. این مهم کمک می‌کند دانشجویان علوم قرآنی به ویژه در مقاطع تحصیلی کارشناسی ارشد و دکتری، دیگر نیازمند صرف زمان بسیار نباشند و از بانک بزرگ اطلاعاتی ایجاد شده، بهره بگیرند.

ساجدی در این باره بیان می‌کند: از دیگر رویکردهای تبلیغی تروجی بخش نوآوری‌های قرآنی در نمایشگاه سی ویکم استفاده از هوش مصنوعی در تولید فیلم و انیمیشن است. تیم بخش در جشنواره تولید انیمیشن بسیج مقام اول را کسب کرده است، با انیمیشنی که به کمک هوش مصنوعی و با اتکاء به آیات قرآنی مرتبط با ظلم ستیزی، به جنگ غزه و مقاومت و مبارزه با اسرائیل اختصاص داشت. این انیمیشن در طول برپایی نمایشگاه در آل سی دی بخش به نمایش درآمده بود.

سى ويكمين
نمايشگاه بين المللى

قرآن كريم

المعرض الدولي الحادي والثلاثون للقرآن الكريم
The 31th International Holy Quran Fair

بخش دشمن شناخت

سی ویکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

ناگفته‌هایی درباره یک اقلیت!

وقتی قرآن در آیات متعدد نسبت به دشمن‌شناسی تأکید و مؤمنین را به آن توصیه می‌کند، نمی‌شود نمایشگاهی که به اسم قرآن و برای اعتلای و توسعه فرهنگ آن برپا می‌شود به مسأله‌ای با اهمیت دشمن‌شناسی بی‌تفاوت باشد؛ با همین ضرورت بود که نمایشگاه قرآن کریم در سی و یکمین دوره از برپایی خود بخش دشمن‌شناخت را فعال کرد... بخشی محتوایی که با عبور دادن مخاطب از راهروهای تاریخ کمک کرد دشمنی را که قرآن ۱۴ قرن پیش نسبت به آن هشدار داده، جدی بگیرد و حربه‌هایش را

سی ویکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

بهرتر بشناسد چون این دشمن قسم خورده هر روز شعبده‌ای جدید از آستین بیرون می‌آورد و یک روز به اسم روشنفکری، زمانی به اسم نهضت‌های مدافع حقوق زن و باری دیگر با رسانه می‌کوشد به اسلام و مسلمین ضربه بزند و در این مسیر از هیچ جنایتی هم فروگذار نمی‌کند!

البته این بخش در سال‌های ۸۸ تا ۹۲ در نمایشگاه قرآن حضور داشت اما با روی کار آمدن

دولت اعتدال مورد حمایت قرار نگرفت و چند سالی از فضای نمایشگاه دور بود تا دوباره در دولت انقلابی مردمی آیت‌الله شهید رئیسی به نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم بازگشت.

بخش دشمن‌شناخت با اتکاء به کار پژوهشی هنری گروه حنیف در نمایشگاه حضور یافت، گروهی دانشجویی که از سال ۱۳۸۶ شکل گرفت و بعدها به عنوان یک سازمان مردم‌نهاد در سازمان ملی جوانان به ثبت رسید و به فعالیت خود ادامه داد. محور فعالیت‌های این گروه بحث دشمن‌شناسی و تبری در اسلام بر مبنای آیات و روایات است.

این گروه در موضوع تبری و دشمن‌شناسی به یهود و صهیونیسم نگاهی ویژه دارد به ویژه آنکه قرآن در آیه ۸۱ سوره مائده تأکید می‌کند: دشمن‌ترین مردم نسبت به شما مسلمانان، یهود و مشرکان هستند. اما اینکه روش دشمنی آن‌ها چیست باز هم این قرآن است که در معرفی این دشمن به ما می‌گوید: جنایتکار و خونریز است، تعداد زیادی از پیامبران را به قتل رسانده، به مال دنیا حرص دارد، دروغگو، نژادپرست و رباخوار است و حق را کتمان می‌کند و بشدت به دنبال آن است که مسلمانان را از عقیده خود بازگرداند!

بخش دشمن‌شناخت در پیگیری رد پای این دشمن در تاریخ و معرفی جنایاتش در اعصار مختلف، ۱۴

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

بخش محتوایی را تعبیه کرده بود که جنایات هر بخش با حضور راویان متخصص، تبیین می شدند. بخش نخست «جنایت اقلیت» نام داشت و به جنایات اقلیت زرسالار یهود در طول تاریخ می پرداخت اینکه آن‌ها در جریان اقتصادی دنیا چه کارهایی انجام داده‌اند... نسل‌کشی از طریق ایجاد قحطی تمدنی و سرقت اقلیت و برافروزی آتش جنگ برای فروش اسلحه‌های خود در این

بخش و تابلوهای محتوایی آن برای مخاطبان بازگو می شد.

دومین بخشی که دشمن‌شناخت در آن به معرفی دشمن‌ترین دشمن مسلمانان می پرداخت، «ثروت اقلیت» بود، معرفی خاندان‌های زرسالار و ثروت اندوزی آن‌ها در این بخش انجام می شد و نیز اینکه یهود چطور نخستین بانک بین المللی را تأسیس کرد تا حکومت‌های مختلف جهان را وامدار خود کند. در ادامه بخش دودمان اقلیت یا همان پیشینه قوم یهود را در معرض دید بازدیدکنندگان قرار داده بود تا بدانند یهود با چه دروغ‌هایی، مظلوم‌نمایی کرده و روی جنایات خود سرپوش می‌گذارد. دشمن‌شناخت توجهی ویژه به «جادوی اقلیت» از طریق رسانه نیز داشت و کوشید تلاش‌های رسانه‌ای یهود برای وارونه جلوه دادن جنایاتی را که مرتکب شده، بازگو کند، اینکه آن‌ها چطور می‌کوشند دنیا را مجاب کنند با عینک آن‌ها به جهان بنگرد و از پشت این عینک حق را باطل و باطل را حق جلوه دهد. روند تأسیس دولت جعلی اسرائیل دیگر محوری بود که بخش دشمن‌شناخت با حضور راویان متخصص خود نسبت به تبیین آن اقدام کرد، اینکه چطور یهودیان وطن‌گزینی کردند و با کدام جنایات توانستند بخش‌هایی از فلسطین اشغالی را به اسم کشور برای خود سند بزنند، سندی که در هیچ محکمه عدل و حقی به اصالت آن رأی داده نمی‌شود!

سی ویکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

نژادپرستی یهود و افسانه سازی هایشان برای اینکه خود را قوم برتر معرفی کنند، فرقه سازی که از ابزارهای آن‌ها برای تسلط بر مردم دنیا است نیز یک به یک به عنوان حربه های یهود در بخش دشمن شناخت معرفی می شدند و پرده ای دیگر از جنایات یهود را به نمایش گذاشتند!

مظلوم نمایی های یهود در مقابل دیگر ملت ها برای پیشبرد جنایات شان دیگر محوری بود که بخش دشمن شناخت نسبت به تبیین آن اقدام کرد به ویژه جنایات چند ماهه آن‌ها در غزه و دست و پایی که برای همراه کردن افکار عمومی جهان با خود و فریب آن زدند و موفق نشدند!

در ادامه راه و با عبور از راهروهای تودرتوی بخش دشمن شناخت مخاطبان به «سازمان های اقلیت» می رسیدند، سازمان هایی مثل ملل متحد، یونیسف و یونسکو که به اسم حقوق بشر، منافع اقلیت یهود را دنبال می کنند و جوامع بشری را به منجلاب نابودی می کشانند.

بخش دشمن شناخت به زیبایی تمام و با عبور مخاطب از راهروهای پُرپیچ و خم اما جذاب خود توانست انشعابات و فرقه های برآمده از این تفکر را هم معرفی کند و به مخاطب خوب بگوید امثال وهابیت و بهائیت و مسیحیت صهیونیسم چه سربازان وفاداری به آرمان های یهود هستند!

در ادامه تابلوهایی که ذیل بخش «قربانیان اقلیت» به دیوارها آویخته شده بودند از جنایت یهود

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

در حوزه خانواده‌زدایی و استفاده ابزاری از زن پرده برمی‌داشت و حقیقت جنبش‌هایی مثل فمنیسم یا مدل ایرانیزه شده آن در قالب جنبش «زن، زندگی، آزادی» را فاش می‌کرد اینکه آنها چطور با این شعارهای ظاهر فریب حق زن بودن و مادری را از زنان گرفتند و با حذف این نقش‌های حیاتی، چقدر به اهداف شوم خود نزدیک شده‌اند!

در ادامه تابلوهای مربوط به «اسیران اقلیت» بار دیگر داغ فلسطین مظلوم و قدس شریف، آن قبله نخستین مسلمانان را تازه می‌کردند و به یاد مخاطب می‌آوردند که چطور یهود با آن توهم تاریخی خود و نژادپرستی ذاتی‌اش، این قبله را غصب کرد و صاحبان اصلی آن را با خونریزی و سفاکی بیرون انداخت. در ادامه به راهروهای «یهود در قرآن» می‌رسیدیم تا بار دیگر یادمان بیاید این قرآن است که یهود را دشمن‌ترین دشمن ما معرفی کرده است، آنجا صفاتی از یهود معرفی می‌شد که شاید بسیاری از آن‌ها ناشناخته باشد و اغلب ندانیم یهود چطور با آن‌ها به صورت مخفی در بدنه اسلام و مسلمین نفوذ می‌کند! اما بیان همه این جنایات و ظلم به معنای آن نیست که برای آن پایانی نخواهد بود، چنان که بخش دشمن‌شناخت در حرکت دادن گام به گام مخاطب و در دوازدهمین محور تعریف شده محتوایی‌اش، از «پایان اقلیت» سخن می‌گفت، از بیداری اسلامی، صهیونیسم‌ستیزی و دنیای بدون صهیونیست؛

سی ویکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

دنیایی که ملیت‌های مختلف در آن در کمال صلح و آرامش زندگی می‌کنند. در ادامه آلاچیقی طراحی و تعبیه شده بود تا بازدیدکنندگان که این همه محتوا را دریافت کرده بودند، بنشینند و آزادانه درباره یافته‌های جدیدشان بحث کنند و سؤال بپرسند و پاسخی را که باید از کارشناسان بگیرند. گفتگوهای آزاداندیشانه و کارگاه‌های آموزشی این آلاچیق بشدت با استقبال مخاطبان مواجه شد.

و نهایتاً دشمن‌شناخت کار خود را با عصر امام خمینی (ره) پایان می‌داد؛ اینجا سخنان امام راحل درباره هنر انقلابی، انسان تراز و شهادت مرور و محتواهای مربوط به «ما می‌توانیم» نیز همین جا به مخاطب عرضه و برایش تبیین می‌شد.

زاهدی، مدیر بخش دشمن‌شناخت درباره نحوه عرضه این محتوای منسجم در نمایشگاه می‌گوید: برای این هدف بیش از ۴۰۰ تابلوی محتوایی روی دیوارهای بخش نصب شد که همگی از کارهای تولیدی مؤسسه حنیف بودند.

وی درباره میزان استقبال مخاطبان با توجه به تخصصی و محتوایی بودند بخش، بیان می‌کند: علی‌رغم برگزاری نمایشگاه در تعطیلات نوروز و نیز محتوایی بودن بخش، استقبال بالا بود. هشت راوی متخصص نیز در بخش حضور داشتند و بازدیدکنندگان را در عبور از راهروها و توضیح تابلوهانوشته‌ها همراهی می‌کردند.

وی تصریح می‌کند: بسیاری از افرادی که در فضای انقلاب حاضر بوده‌اند پس از بازدید از بخش دشمن‌شناخت اذعان داشتند ۷۰ تا ۸۰ درصد محتوا برای آن‌ها تازگی داشته و پیش از این، چنین نظام‌مند

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

و در قالب یک سناریوی دقیق و جذاب چنین اطلاعاتی را درباره یهود کسب نکرده بودند. دشمن شناخت به خوبی توانست در سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم، ارتباط معنادار بسیاری از حوادث تاریخی و دست‌های پشت پرده یهود در آن‌ها را به ویژه به نسل جوان نشان دهد. از دیگر دستاوردهای این بخش در نمایشگاه جانداختن این مهم برای مخاطب بود که برای دشمن شناسی سراغ معیارهای قرآنی برود و بداند چرا قرآن بشدت بر دوری از طاغوت و تبری از دشمن تأکید دارد. جان کلام آنکه سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم با بخش دشمن شناخت خود نشان داد حتی وقتی بحث تفرج و گشت و گذار رضائی مطرح است، از دشمن و شناساندن آن غفلت نمی‌کند و برای آن حساب شده و با برنامه و مبتنی بر اطلاعات صحیح عمل می‌کند همین عمل حساب شده هم است که مخاطب را درگیر کرده و ذهنش را دغدغه مند دشمن شناسی می‌کند.

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی

قرآن کریم

المعرض الدولي الحادي والثلاثون للقرآن الكريم
The 31th International Holy Quran Fair

بخش جلسات خانگی (ستاره های زمین)

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

فرصت‌سازی برای درخشش ستاره‌ها روی زمین

کمی که با دقت به پشت سر و عقبه فعالیت‌های قرآنی در ایران اسلامی نگاه کنیم یا حتی اگر نخواهیم خیلی دور برویم تا همین یکی دو دهه پیش و قبل از آنکه مؤسسات مختلف قرآنی فعال شوند و هریک در زمینه‌ای تخصصی به تربیت استعدادها بپردازند، این خانه‌ها و جلسات قرآن خانگی بودند که به اصطلاح امروزی، استعدادیابی و نخبه‌پروری می‌کردند و میدان‌دار ترویج و توسعه فرهنگ قرآن بودند؛ چه بسیار چهره‌های ممتاز قرآنی که اولین تجربه‌های انس‌شان با قرآن در جلسات خانگی رقم خورد و شیرینی قرآن که در این

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

جلسات زیر زبان شان رفت دیگر نتوانستند از آن دل بکنند! اما مثل هر عرصه دیگری که با تحولات فرهنگی اجتماعی دستخوش تغییر شده، جلسات خانگی قرآن هم علی رغم آن سابقه درخشان، در سال های اخیر مورد بی مهری و کم لطفی قرار گرفتند و نقش مؤثر تاریخی آن ها نادیده گرفته شد! اینجا هم باز این رهبری معظم انقلاب بودند که مثل همیشه با تدبیر و ژرف نگری بحث احیاء، گسترش و تکثیر جلسات خانگی قرآن را مطرح و توصیه کردند، مطالبه ای بحق و ضروری که نمایشگاه بین المللی قرآن در لیبک به آن از سه سال گذشته بخشی را با عنوان «ستاره های زمین» طراحی و فعال کرده است.

از دوره بیست و نهم بود که پای جلسات خانگی با عنوان جذاب «ستاره های زمین» به نمایشگاه بین المللی قرآن کریم باز شد و با وجود بی تجربگی و نوپا بودن، خوب توانست جای خود را در دل مخاطبان این تفرجگاه رضانی باز کند.

در سی و یکمین دوره نمایشگاه بین المللی قرآن کریم هم به محض ورود به طبقه نخست مصلی امام خمینی (ره) (محل برپایی نمایشگاه) و با آنکه سفره های مرتب و چیده شده ای افطاری های ساده و فلاسک های مابین آن خودنمایی و نظرهارا جلب می کرد، این دکور ساده، بی آرایش، کاهگلی اما تودل بُروی بخش جلسات خانگی یا همان ستاره های زمین بود که در نخستین نگاه اجازه نمی داد بی تفاوت از کنارش عبور کنی!

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

از ورودی و نمای ساده و کاهگلی اما جذاب بخش که عبور می کردی و و وارد محوطه آن می شدی، حس و حال متفاوت آن بیشتر از قبل در دل جای خود را باز می کرد، تخت های سنتی که دورتادور بخش چیده شده و هر یک میزبان خانواده ای بود، حوض فیروزه ای وسط حیات با شمعدانی هایی سرخس که دورتادور آن به صف شده بودند هم حال و هوای حیاط های قدیمی خانه مادر بزرگ را

یادآوری می کرد. در یک سوی بخش و در وسط حیاط، رحل های قرآن به دور چیده شده و عکس شهدا هم پایه پای رحل ها، چشم نوازی و بازدیدکنندگان را برای نشستن و قرآن خواندن، وسوسه می کرد، جالب آنکه کودکان و نوجوانان یا همان دهه هشتادی ها و دهه نودی های معروف به نسل ضد، پای ثابت این دورهم نشستن ها و قرآن خواندن ها به سبک جلسات خانگی قرآن بودند و شور و شوق شان برای حضور در این جلسات شبیه سازی شده در بخش ستاره های زمین، خانواده ها را در همان بدو ورود به نمایشگاه، جذب و ساکن خود می کرد.

اما... چشم نوازی و دلربایی های بخش ستاره های زمین به همین جا ختم نمی شد، گوشه گوشه آن خانواده هایی را می دیدی که روی تخت های سنتی نشستند و با دقت و حوصله مشغول خواندن قرآن و شرکت در مسابقه ای بودند که به ابتکار بخش طراحی شده و بازدیدکنندگان را به اندازه تورق یک صفحه از قرآن و تأمل در ترجمه، معانی و مفاهیم آن ترغیب می کرد.

حجت الاسلام مجتبی شغلی، مدیر بخش ستاره های زمین که خود از حافظان قرآن اظهار می کند: این بخش سومین تجربه حضور خود در نمایشگاه بین المللی قرآن کریم را تجربه می کند، حضوری که از دغدغه و توصیه رهبر معظم انقلاب ریشه می گیرد چون ایشان از سال ۹۸ به بعد در دیدار با جامعه قرآنی در ابتدای

سی و یکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

ماه مبارک رمضان، به احیاء، گسترش و تکثیر جلسات خانگی قرآن توصیه و تأکید داشته‌اند. شغلی در این باره می‌گوید: در لیبک به این مطالبه، سال ۱۴۰۰ اولین حضور بخش در نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم را با محور ایجاد فضای سنتی برای حضور خانواده‌ها و با هدف ایجاد و گسترش و تقویت و تکثیر جلسات خانگی قرآن تجربه و همزمان پوییش ستاره‌های زمین را هم راه‌اندازی کردیم. وی درباره چرایی نامگذاری بخش با عنوان «ستاره‌های زمین»، پاسخ می‌دهد: این نام برگرفته از روایتی است که نقل می‌کند: همان طور که انسان‌ها به آسمان می‌نگرند و ستاره‌های ریز و درشت، نورانی و کم نور را می‌بینند، ملائکه هم به زمین نگاه می‌کنند و نقاط کم نور و پُر نور را می‌بینند و وقتی از چرایی این نور می‌پرسند، ندا می‌رسد: این‌ها مکان‌هایی در زمین است که در آن‌ها قرآن خوانده می‌شود؛ وقتی هم می‌پرسند: چرا برخی مواضع پُر نورتر است؟، در پاسخ آن‌ها گفته می‌شود: آن ستارگان پُر نور مربوط به خانه‌ها

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

و مکان‌هایی است که در آن‌ها قرآن جمعی و دور هم خوانده می‌شود!

شغلی تصریح می‌کند: با این نگاه و افق احیاء و تقویت جلسات خانگی قرآن، در نخستین تجربه نمایشگاهی، به نقالی و روایتگری درباره جلسات خانگی قرآن با حضور کارشناسان و هنرمندان نمایشی پرداختیم که با استقبال مواجه شد و همین، مشوق ما برای تکرار این تجربه موفق بود.

وی می‌افزاید: در سال دوم (سی‌امین دوره نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم) سیر تاریخی جلسات خانگی قرآن را در بخش به نمایش گذاشتیم؛ اینکه چطور نخستین جلسه خانگی قرآن در روز مبعث توسط پیامبر اکرم (ص) و با حضور حضرت خدیجه (س) در بیت پیامبر (ص) برپا شد و حضرت رسول (ص) آیاتی از سوره مبارکه علق را تلاوت کردند و بعدها این جلسات با حضور امیرالمؤمنین (ع)، حضرت زهرا (س) و حسنین (ع) پرنورتر شد.

به گفته مدیر بخش ستاره‌های زمین، از این نقطه، آغاز کردیم و سیر تاریخ را ادامه دادیم تا رسیدیم به جلسات خانگی قرآن پیش از پیروزی انقلاب اسلامی، و پس از انقلاب به ویژه در دوران دفاع مقدس و حمایتی که این جلسات از جبهه‌ها و رزمندگان داشتند، و نهایتاً از تجربه جلسات معدود و محدود در آپارتمان‌ها در روزگار کنونی برای مخاطبان گفتیم.

وی ادامه می‌دهد: استقبال دو دوره گذشته از بخش ستاره‌های زمین و ضرورت عمومی‌تر کردن برنامه‌ها و اهداف آن باعث شد در سی و یکمین دوره از نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم با رویکردی متفاوت‌تر و توجه ویژه‌تر به کودکان و نوجوانان حاضر شویم؛ به همین منظور تئاتر محیطی را با عروسک‌های با با قدرت و ننه طوبی و آقاسینا و آقامحراب به کمک گرفتیم، ابتکاری که به مذاق مخاطب هدف خوش آمد و در جذب آن‌ها

سی و یکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

به بخش و برنامه‌هایش موفق عمل کرد. مدیر بخش ستاره‌های زمین درباره افق و هدف‌گذاری انجام شده برای فعالیت بخش ستاره‌های زمین در سی و یکمین نمایشگاه بین‌المللی قرن کریم، ابراز می‌کند: رویکرد و برنامه‌های بخش در دو محور کلی دنبال شد، یکی بیان آثار و فواید جلسات خانگی قرآن در ابعاد تربیتی، خانوادگی و اجتماعی که عروسک‌های

بابا قدرت و ننه طوبی در نمایش‌ها به بچه‌ها می‌گفتند و در قالب قصه و نمایش این‌ها را آموزش دادند؛ خوشبختانه، اثر داشت و خانواده‌ها به اثرگذاری این آموزش‌ها اذعان داشتند مثل اینکه می‌گفتند بچه‌ی ما از طریق حفظ قرآن رشد هوشی داشته یا در اثر انس با قرآن، خوش اخلاق و باادب‌تر شده است.

به گفته وی رویکرد دیگر بخش که بسیار اهمیت داشت، نشان دادن انواع جلسات خانگی قرآن به مخاطبان از اقشار مختلف اعم از جلسات خانگی ویژه کودکان و بزرگسال،... است. در خلال برنامه‌های مختلف بخش تلاش شد به مخاطبان بگویم برگزاری جلسات خانگی قرآن نخست آسان و به راحتی قابل برگزاری است، دکور و استیج نمی‌خواهد، دوم آنکه ارزان است و هزینه چندانی نمی‌برد، سوم آنکه جلسات خانگی قرآن فراگیر است، کوچک و بزرگ، شیعه و سنی، اصول‌گرا و اصلاح طلب و امثال آن ندارد و نهایتاً آنکه مؤثر است چنان که بسیاری از مشاهیر و پیشکسوتان قرآن با حضور در بخش گفتند: در همین جلسات، قرآن را فرا گرفته‌اند و استعدادهایشان پرورش یافته است و در این جلسات راه و رسم زندگی را مشق کرده‌اند!

با نگاه به این دورویکرد کلان بود که برنامه‌های بخش قبل از اذان مغرب رونق خاصی می‌گرفت، از قبل اذان خانواده‌ها در بخش حضور داشتند و همزمان با اذان، سوره مبارکه قدر که محور پویش امسال ستاره‌های زمین است، تلاوت، سپس اسماء الاحسنی خوانده و اذان گفته می‌شد و بعد از افطار، تا حدود ساعت ۲۴

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

بخش با برنامه‌های متنوع میزبان خانواده‌ها بود. از چاشنی‌های کار در بخش ستاره‌های زمین، مسابقه بود، که به تناسب رویکرد فعالیت‌ها در دوره سی و یکم، در دو محور برگزار می‌شد؛ نخست مسابقه مکتوب و با حضور علاقمندان در بخش، که به برگزیدگان آن بسته‌های تبرکی آستان مقدس حضرت فاطمه معصومه (س) و عتبه حسینی اعطا می‌شد... بدین ترتیب که خانواده‌ها هر شب می‌توانستند با حضور در بخش در مسابقه مربوط به یک صفحه از قرآن شرکت کنند، روی تخت‌ها نشسته و یک صفحه را قرائت می‌کردند و با توجه به ترجمه و مفاهیم به ۹ سؤال کتبی پاسخ می‌دادند... از ویژگی‌های این مسابقه حضور خانوادگی و دخیل شدن همه اعضا در پاسخگویی به سؤالات

سی ویکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

بود که فضای رقابتی جذابی را ایجاد کرد و توانست خانواده‌ها را وارد چالش افزایش اطلاعات قرآنی کند. در پایان نیز قرعه‌کشی بسته‌های متبرک سنگ و تربت حرم مطهر امام حسین (ع) و نمک تبرکی حرم حضرت معصومه (س) ویژه شرکت‌کنندگان انجام می‌شد.

اما بخش ستاره‌های زمین در جذب مخاطب به بازدیدکنندگان حضوری خود اکتفا نکرد بلکه با طراحی مسابقه موبایلی خانواده‌هایی را هم از سراسر کشور همراه کرد؛ بدین ترتیب که خانواده‌های علاقمند با ارسال عدد ۸ به شماره ۳۰۰۰۱۴۲۴ می‌توانستند لینک بازی را دریافت کنند و با طی ۱۴ مرحله یا ستاره، اصطلاحاً ستاره‌ساز شوند. در صورت انجام موفق همه مراحل چهارده‌گانه، سه صندوقچه برای آن‌ها روشن می‌شد و می‌توانستند وارد قرعه‌کشی سفر به مشهد مقدس شوند؛ این قرعه‌کشی بعد از عید فطر و به منظور انتخاب ۱۱۴ خانواده برای اعزام انجام شد. مهم آنکه در این جایزه‌یابری، همه افراد خانواده از دو تا ۱۰ نفر به مشهد مقدس اعزام می‌شوند. چنان‌که سال گذشته حدود ۴۰۰ نفر از ۱۱۴ خانواده از این جایزه بخش برخوردار شدند.

از فعالیت‌های بخش که جایگاه مجزای خود را داشت و توجهات را جلب می‌کرد، مشاوره‌های سبک‌زندگی بود که علی‌رغم تعبیه در انتهای بخش، اما در جذب و کشاندن بازدیدکنندگان به سمت خود موفق بود. حجت الاسلام شغلی درباره این محور فعالیت بخش ستاره‌های زمین ابراز می‌کند: سال گذشته به صورت غیررسمی و امسال به طور رسمی تربیت قرآنی خانواده‌ها را با حضور کارشناسان و مشاوران مرتبط در بخش پیگیری کردیم. وی ادامه می‌دهد: رویکرد بخش ستاره‌های زمین تبلیغی ترویجی است نه آموزشی پژوهشی؛ لذا بیشتر تلاش داریم احیاء، تقویت و تکثیر جلسات خانگی قرآن را دنبال و محقق کنیم و علاقمندان را تشویق کردیم تا وارد سامانه این جلسات شوند و پس از نمایشگاه به صورت مستمر، محتوا، پرچم متبرک جلسات خانگی متعلق به آستان‌های مقدس رضوی، فاطمی و احمدی و جوایز همراه با تخفیف و امکان شرکت در دیگر پویش‌ها را دریافت کنند؛ در واقع نمایشگاه فرصت ارتباط مستمر ما با خانواده‌ها در طول ۱۱ ماه بعد سال را فراهم کرده است.

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

حجت الاسلام شغلی درباره استقبال بازدیدکنندگان سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم از برنامه‌ها و پویش قدرخوانی، می‌گوید: با توجه به همزمانی برپایی نمایشگاه با تعطیلات نوروز و نیز به نسبت انتظاری که ما داشتیم، استقبال بالا بود و نشان داد بخش و برنامه‌هایش توانسته با مخاطب ارتباط برقرار کند. شغلی درباره میزان استقبال بازدیدکنندگان از برنامه‌های بخش و افزوده شدن به مخاطبان و علاقمندان جلسات خانگی قرآن در این بستر، اعلام می‌کند: سال گذشته ۹۸ هزار و ۴۸۷ خانواده در پویش بخش شرکت کردند و بیش از ۳۴ هزار خانواده در نمایشگاه جذب شدند.

وی با بیان اینکه نمایشگاه فرصت ارتباط ما با مخاطبان و علاقمندان جلسات خانگی قرآن را فراهم کرده است، می‌گوید: ارتباط ما در فضای مجازی با عموم مخاطبان مستمر بوده اما با خواص از طریق دوره‌های آموزش تخصصی همچون تربیت مربی اعم از دوره‌های «رزق»، «ستاره ساز»، «قصه یک زن» و... برقرار و در کانال ۳۵ هزار نفره ستاره‌های زمین محتوا و دوره‌ها بارگذاری می‌شود.

بنابر آنچه از حضور دو هفته‌ای بخش ستاره‌های زمین مرور شد و استقبالی که بازدیدکنندگان نمایشگاه سی و یکم قرآن از آن داشتند، به نظر می‌رسد در میان بخش‌های مختلفی که به صورت تخصصی خدمات خود را به مخاطبان از اقصای مختلف ارائه می‌دادند، بخش ستاره‌های زمین توانست در محیطی آرام، صمیمی و خانوادگی هم فرصت استراحت و آرامش را برای مخاطبان خود فراهم کند و هم به آن‌ها بگوید که برگزاری جلسات خانگی قرآن و مأنوس شدن با آیات الهی سخت و پیچیده‌ای نیست. در واقع بخش توانست به مخاطبان خود بگوید و در عمل هم نشان دهد که تعامل با قرآن دردسترس و انس با آن آسان است فقط کمی همت و علاقه می‌خواهد.

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی

قرآن کریم

المعرض الدولي الحادي والثلاثون للقرآن الكريم
The 31th International Holy Quran Fair

نهادهای سازمان های دولتی و حاکمیتی

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

دولتی اما حامی مردم

اگرچه انقلاب اسلامی ما از همان بدو شکلگیری و خلق و در مراحل مختلف رشد و بلوغ، بستر و موتور پیشبرنده کارهای مذهبی فرهنگی را مردم دانسته و بر توان مردم در پیشبرد اهداف تکیه کرده و الحق هم از این اعتماد و اتکاء خوب نتیجه گرفته است اما اینطور نبوده که ظرفیت‌های حاکمیتی دولتی را نادیده بگیرد یا از آن‌ها انتظار حمایت، پشتیبانی و معبرگشایی حضور مردمی در این ساحات را نداشته باشد برای همین هم اگرچه نقش اول رویدادهای فرهنگی، مذهبی و دینی مردم هستند و

سی و یکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

آنهايند که در محرم، ايام اربعين و امثال آن به قول معروف گل می‌کارند اما اينطور نيست که حاکميت و دستگاه‌ها و نهادهاي دولتي آنجا که لازم است به آن‌ها کمک نکرده و حداقل در حد مانع‌گشايي عمل نکنند. در ساحت فعاليت‌هاي قرآني هم اين مسأله صادق است و با وجود آنکه اصل و اساس ريشه اين قسم فعاليت‌ها را بايد در مساجد و جلسات خانگي با محور و استعداد

مردمي جستجو کرد اما عمر بابرکت انقلاب نشان می‌دهد که دستگاه‌ها و نهادها هم تا جای ممکن کوشيده‌اند بستر را برای فعالان اين ساحت مقدس مهيا تر از قبل کنند. نمايشگاه بين‌المللي قرآن کریم هم در ادوار مختلف ناظر به همين ظرفيت، بخشی مستقل با عنوان سازمان‌ها و نهادهاي دولتي و حاکميتي را فعال کرده است تا نشان دهد نظامي که با نگاه به قرآن شکل گرفته در حمايت از فعالان و فعاليت‌هاي قرآني همت و عزمي جدی دارد. سی و یکمین دوره نمايشگاه هم شاهد حضور پررنگ و اثرگذار اين بخش بود و توانست اتفاقات جالبي را رقم بزند.

با تعاملات و رايزني‌هاي صورت گرفته اين بخش بود که ۲۲ دستگاه و نهاد دولتي حاکميتي همچون وزارتخانه‌هاي آموزش و پرورش و دفاع و پشتيباني نيروهاي مسلح، ستاد هماهنگي کانون‌هاي فرهنگي هنري مساجد کشور، سازمان فعاليت‌هاي قرآني دانشگاه‌ها، سازمان تأمين اجتماعي، ستاد ملي جمعيت رياست جمهوري، دارالقرآن شهرداري تهران، نمايندگي نهاد رهبري در دانشگاه‌ها، اداره فرهنگ و ارشاد اسلامي استان تهران، شوراي توسعه فعاليت‌هاي قرآني، آستان قدس رضوي، شوراي عالي قرآن صداوسيما، سازمان اوقاف و امور خيريه، بهزيستي استان تهران، خبرگزاراي‌هاي ايکنا و شبستان، مرکز طبع و نشر قرآن، جمعيت هلال احمر، گروه جهادي محمد رسول الله (ص) و دانشگاه آزاد اسلامي (به

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

عنوان متولی بخش دانشگاهی نمایشگاه) در تفرجگاه قرآنی رمضان حضور یافتند و هر یک در غرفه‌ای که به آنها اختصاص یافته بود، اتفاقات جالبی را رقم زدند.

از جمله نهادهای حاضر در بخش، ستاد هماهنگی کانون‌های فرهنگی هنری مساجد کشور بود که هر شب میزبان محافل متعدد دانش با قرآن، جلسات تفاهم همکاری و تعامل بین

مساجد و کانون‌های فرهنگی هنری از سراسر کشور در لیبک به مطالبه رهبری و مهمانان ویژه نمایشگاه می‌شد و توانست پای خیلی از دهه هشتادی‌ها و دهه نودی‌های معروف را به محافل قرآنی خود باز کند. یکی دیگر از زیرمجموعه‌های سازمان‌ها و نهادهای دولتی و حاکمیتی مربوط به غرفه دارالقرآن شهرداری تهران بود که البته به دلیل دکورسازی خاص و تعدد برنامه‌هایش در فضایی مجزا و خارج از محوطه این بخش فعالیت داشت؛ از جلوه‌های چشم‌نواز این غرفه ماکت کعبه بود؛ نمایش واقعیت‌های قرآن با عینک‌های وی آر، اجرای برنامه توسط قاریان بین‌المللی و ممتاز، راه‌اندازی میز مشاوره قرآنی و میز عفاف و حجاب از برنامه‌های این غرفه بود و خوب توانست با مخاطب ارتباط بگیرد و برای سنین مختلف برنامه داشته باشد.

محمد حسین فدوی، مدیر بخش سازمان‌ها و نهادهای دولتی و حاکمیتی سی و یکمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم درباره حضور متفاوت و برنامه‌های جذاب ستاد کل نیروهای مسلح در این بخش می‌گوید: این حضور و اقدامات تبلیغی، ترویجی، فرهنگی و هنری ماهیت قرآنی نیروهای مسلح را به نحو چشمگیری بروز و ظهور داد و غرفه این نیروها را از شلوغ‌ترین و پرمخاطب‌ترین غرفه‌های نه فقط بخش بلکه نمایشگاه کرد!

سی ویکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

وی ادامه می‌دهد: اجرای برنامه توسط فرزندان نخبه قرآنی، تلاوت تحقیق توسط نونهالان قرآنی نیروهای مسلح، قرآن‌خوانی با اشاره توسط دختران نخبه مهدهای قرآنی (ناشنوایان)، برگزاری کرسی تلاوت با لباس‌های نظامی، کارگاه‌های اصلاح قرائت نماز، پاسخگویی به شبهات دینی، اجرای سرودهای متنوع و متکثر با موضوعات قرآنی، نماز و خانواده توسط نونهالان و نوجوانان،

مسابقات متنوع همراه با اهدای جایزه، معرفی تسلیحات و تجهیزات وزات دفاع با نمایش ماکت‌های آن‌ها همچون موشک‌ها و پهپادهایی با نام‌های کرار، یاسین، فتاح و... همه از برنامه‌های این غرفه بود و با اقبال عمومی به ویژه بچه‌ها مواجه شد.

مرکز قرآن و عترت نمایندگی نهاد رهبری در دانشگاه‌ها دیگر نهاد دارای غرفه در این بخش بود که با مسابقه معماهای قرآنی، نشست‌های تخصصی، ارائه مشاوره ازدواج برای جوانان، تبیین طرح حفظ قرآن کریم و میز هنر برای علاقمندان به خطاطی جلوه‌ای متفاوت از فعالیت‌های قرآنی در فضای دانشگاهی را عیان کرد.

فدوی با بیان اینکه غرفه وزارت آموزش و پرورش در این بخش، شبهه‌بخشی با مخاطبان پُر تعداد بود، تصریح می‌کند: اجرای تواشیح، سرود، نقاشی و بازی کودکان، قصه‌های قرآنی و مسابقه همراه با جایزه این غرفه را هم از هیاهو و رفت و آمد بچه‌ها و خانواده‌ها بی‌نصیب نگذاشته بود و فرصتی را فراهم آورد تا در تعطیلات نوروز امکان آموزش از جنس قرآن برای دانش‌آموزان فراهم شود.

تأمین اجتماعی هم سازمان دیگری در بخش حضور داشت و در کنار ارائه خدمات بیمه‌ای به فعالان قرآنی، خدمات مشاوره به بازنشستگان و خدمات درمانی، تغذیه‌ای و پزشکی به بازدیدکنندگان ارائه

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

می‌کرد؛ تشریح قوانین بیمه با حضور کارشناسان، تست فشار خون و قند خون با حضور پزشکان و پرستاران، معرفی بیمه زنان خانه‌دار، بیمه دانشجویی و برگزاری مسابقه و بازی ویژه کودکان و نوجوانان هم از دیگر برنامه‌های این غرفه بود. مرکز امور قرآنی آستان قدس رضوی نیز که آنهم غرفه‌ای خارج از محوطه بخش برپا کرده بود، با طرح‌های آموزش عمومی و تخصصی

قرآن کریم همچون «شمیم تلاوت رضوی»، ملی «تلاوت شباب الرضا(ع)» ویژه نوجوانان دختر و پسر ۸ تا ۱۴ سال، نهضت ملی «من قرآن را دوست دارم» در بخش حضور داشت و توانست مخاطبان را با این طرح‌ها و نحوه مشارکت در آن‌ها آشنا کند. این غرفه علاوه بر این با نمایش دستخط‌ها و نسخه‌های قدیمی قرآن، آیین پرچم‌گردانی حرم مطهر رضوی که شمیم آستان نورانی حضرت شمس الشموس(ع) را به مصلا‌ی امام آورد و دل‌ها را از مصلا راهی آن صحن و سرا کرد و نیز ایجاد میز دل‌نوشته برای امام رضا(ع) از غرفه‌های پربازدید و پرمخاطب بخش بود.

غرفه مرکز طبع و نشر قرآن نیز با برگزاری محافل انس با قرآن، پاسخ به سوالات عمومی و تخصصی مخاطبان در بخش سازمان‌ها و نهادهای دولتی و حاکمیتی حضوری فعال داشت.

مرکز خیریه توانبخشی بیماران اعصاب و روان نواندیش نیز به نمایندگی از بهزیستی استان تهران در بخش حضور داشت و کادر درمان و پرسنل این مجموعه اعم از پزشک، پرستار، روانشناس و مددکار و... خدماتی همچون ویزیت داخلی، قربالگری فشار خون و قند خون، مشاوره روانشناسی را به بازدیدکنندگان ارائه کردند.

جمعیت هلال احمر نیز علاوه بر ارائه خدمات پزشکی همچون CPR، تست فشار خون و قند خون

سی و یکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

و... آموزش‌های مقدماتی پزشکی به کودکان و نوجوانان و ایجاد فضای تفریحی برای کودکان شامل استخر توپ و میز نقاشی، آموزش کمک‌های اولیه، ثبت نام داوطلبان دوره‌های رایگان آموزشی هلال احمر در نمایشگاه سی و یکم حضوری پررنگ و فعال داشت.

ستاد ملی جمعیت ریاست جمهوری دیگر نهادی بود که به همت بخش سازمان‌ها و نهادهای

دولتی و حاکمیتی و با برنامه‌های متنوع همچون برگزاری نشست‌های تخصصی حوزه جمعیت با حضور مسئولان، مجموعه‌های مردمی و دبیران جوانی جمعیت، ساماندهی کنش‌گران و مجموعه‌های حوزه جمعیت، برپایی میز گفتگوی باروری سالم و حیات جنین، ارائه کتب و محصولات فرهنگی حوزه جمعیت، میز مشاوره خدمات قانون جوانی جمعیت و ارائه مشاوره‌های حقوقی البته خارج از فضای پیش‌بینی شده برای بخش و در همسایگی بخش‌های حوزوی و زن و خانواده فعال بود و توانست به بسیاری از سوالات علاقمندان جوانی جمعیت و فرزندآوری پاسخ دهد.

و نهایتاً آنکه خبرگزاری‌های شبستان و ایکن‌ها به عنوان بازوی رسانه‌ای این بخش، هم میزبان چهره‌های بازدیدکننده بودند و گفتگوهای جذابی را رقم زدند و هم نشان دادند وقتی ظرفیت رسانه پای کار قرآن بیاید می‌تواند مخاطبان بسیار را پای کار قرآن بیاورد.

بخش سازمان‌ها و نهادهای دولتی و حاکمیتی با برنامه‌هایی که مرور شد، ثابت کرد کار برای قرآن در دستگاه‌های مختلف حتی آن‌ها که شاید اسم و ظاهرشان ارتباط چندانی با این عرصه نداشته باشد از سر باور، عمقی، همراه با افق و هدفگذاری است نه ویتیرینی و نمایشی.

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

زیر سایه‌ی حضرت خورشید

اگرچه عشق و علاقه ما ایرانی‌ها به اهل بیت (ع) و شور و شوقی که برای زیارت و انس با آن حضرات (ع) داریم بر کسی پوشیده نیست و آوازه این عشق و محبت خیلی وقت است که جهانی شده، اما جنس علاقه و ارادت ما به امام رضا (ع) متفاوت و سخن گفتن از آن مثنوی هفتاد من کاغذ است، ما که در عید و عزا، شادی و غم، تعطیلی و جز آن مقصد و انتخاب اول و آخرمان مشهدالرضا (ع) است و حتی اگر امکان حضور نداشته باشیم کبوتر دل را راهی آن صحن و سرای خورشید نشان می‌کنیم، از هر فرصتی نشان دادن عشق و ارادت به محضر شاه خراسان بهره می‌بریم مثل نمایشگاه بین المللی قرآن.

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

نمایشگاه بین المللی قرآن کریم که در ابراز این عشق و ارادت، سابقه ای طولانی دارد، در دوره های مختلف برپایی، با اختصاص غرفه و فضایی مجزا تلاش کرده حال و هوای مشهدالرضا(ع) را برای بازدیدکنندگان و علاقمندان خود تداعی کند؛ چنان که در سی و یکمین دوره برپایی نیز در استمرار این سنت دیرینه موفق عمل کرد و با اینکه آستان قدس رضوی به عنوان یکی از زیرمجموعه های بخش نهادها و مؤسسات حاکمیتی و دولتی تعریف شده بود اما در راهروی اصلی و در قالب یک شبهه بخش به آن فضایی مستقل را اختصاص داد تا بسیاری دل ها را از مصلا راهی مشهدالرضا(ع) کند ....

«هاشم عرفانی»، مسئول روابط عمومی دارالقرآن آستان قدس رضوی و مسئول غرفه این آستان در سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن درباره سابقه حضور و فعالیت در نمایشگاه، می گوید: حضور آستان قدس رضوی در نمایشگاه بین المللی قرآن سابقه ای طولانی دارد و سال ها است با برنامه های متنوع در این رویداد بزرگ شرکت می کند؛ تلاش بر آن است با حضور در نمایشگاه فعالیت های قرآنی حرم در دو بُعد داخل آستان و نیز خارج از آن و در گستره ملی، معرفی شود.

وی ادامه می دهد: فعالیت های قرآنی آستان مطهر امام رضا(ع) به قدری گسترده است که نمی توان همه آن را در نمایشگاه در معرض نمایش گذاشت؛ بنابراین رویکرد ما این بود که غرفه ابتدا امام رضایی باشد و به

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

همین دلیل در فضاآرایی و دکورسازی تلاش شد از نمادهای حرم همچون گنبد و بارگاه، ساعت، نقاره، سقاخانه، پنجره فولاد استفاده کنیم. این فضاسازی خیلی زود با بازدیدکنندگان ارتباط گرفت و حال و هوای آستان قدس را تا حد زیادی در مصلاهی امام خمینی (ره) ایجاد کرد طوری که آن‌ها بیش و پیش از آنکه با فعالیت‌های قرآنی در غرفه آشنا شوند، جذب فضای امام رضایی غرفه می‌شدند؛ نصب اذن دخول

حرم در ورودی غرفه هم باعث شده بود خیلی‌ها بایستند و با دست ارادت بر سینه اذن بگیرند و وارد شوند. عرفانی تصریح می‌کند: برای ایجاد هر چه بیشتر حال و هوای حرم مطهر رضوی برای بازدیدکنندگان از غرفه و نمایشگاه، تا قبل از شب‌های قدر، امکان ارتباط مستقیم با حرم مطهر امام رضا (ع) نیز فراهم بود و این ارتباط‌ها و ابراز عشق از راه دور به وجود مقدس حضرت علی بن موسی الرضا (ع)، فضایی خاص در غرفه آستان ایجاد کرده بود و ما خود را در گوشه‌ای از حرم حس می‌کردیم!

وی ادامه می‌دهد: شخصاً حس می‌کردم در آن فضای معنوی ایجاد شده اگر کسی به ما التماس دعا بگوید، گزاف و بیهوده نیست چون اگرچه از حرم دور بودیم اما مرغ دل دور ضریح می‌گشت و وصل پنجره فولاد و تعبیر عینی این مصرع می‌گوید که «بُعْدَ مَنْزَلِ نُبُودَ فِي سَفَرِ رُوحَانِي»... این جز با عنایت خود امام رضا (ع) ممکن نمی‌شد و به لطف الهی و عنایت حضرت ثامن الحجج (ع) تأثیر و برکاتش را هم دیدیم و غرفه آستان قدس رضوی از شلوغ‌ترین غرفه‌های نمایشگاه بود توفیقی که جز با عنایت شخص امام رضا (ع) ممکن نبود، چون هر چه دکورسازی کنی، برنامه بچینی و طرح و ایده داشته باشی اما در نهایت این وجود قدسی حضرت شمس الشموس (ع) است که هر جا باشیم ما را زیر سایه خورشید وجودش، جا و به کارها برکت می‌دهد و این همان اتفاقی است که در سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم در غرفه آستان قدس شاهد آن بودیم.

سی و یکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

نکته مهم آنکه برنامه‌های غرفه به گونه‌ای در این دوره طراحی شده بود که بیشتر باب طبع و ذائقه کودکان و نوجوانان باشد و باب دوستی آن‌ها با قرآن و امام رضا (ع) را باز کند، به ویژه آنکه آستان قدس با توصیه تولیت محترم، اولویت اصلی حرم را فعالیت‌های قرآنی قرار داده و خب در میان همه مخاطبان، آماده‌تر و تأثیرپذیرتر از کودکان و نوجوان برای انس و دوستی با قرآن وجود ندارد. با نگاه به

این اولویت، غرفه آستان قدس رضوی در نمایشگاه سی و یکم بازی‌های مختلفی را طراحی کرده بود تا این گروه سنی حساس بتوانند فردی و جمعی و حتی خانوادگی در آن‌ها شرکت کنند و ضمن بازی و تفریح، قرآن و امام‌شناسی را هم تا حدودی یاد بگیرند، تهیه جایزه و هدیه تبرّکی امام رضا (ع) هم ابتکار و خوش‌ذوقی دیگر این غرفه بود که در نشان دادن مهر امام رئوف (ع) در دل کودکان و نوجوانان مؤثر افتاد، مهری که مهمان همیشگی است و دیگر از دل و جان آن‌ها بیرون نمی‌رود.

توجه به کودکان و نوجوانان، غرفه آستان قدس را از بزرگسالان غافل نکرده بود، برای همین هم ختم تلاوت نور را به همان نحوه که دارالقرآن حرم مطهر برگزار می‌شود، برای آن‌ها اجرا کرد، با این طرح علاقمندان به جزء خوانی و حزب خوانی قرآن، بانیته هدیه به امام رضا (ع) و سلامتی و فرج امام زمان (عج) همراهی می‌کردند. این طرح نیز با استقبال بالا مواجه شد و توانست بسیاری از بازدیدکنندگان نمایشگاه را با خود همراه کند. با توجه به آنکه آستان قدس رضوی مبتکر و مجری طرح‌های اثرگذار و جذاب قرآنی نه فقط در حرم بلکه در سراسر کشور است، غرفه آستان در نمایشگاه به معرفی و تبیین این طرح‌ها نیز توجهی ویژه داشت؛ در این راستا نهضت ملی «من قرآن را دوست دارم» که مبتنی بر آموزش مجازی قرآن است معرفی و از علاقمندان به شرکت در آن ثبت نام شد.

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

مسابقه کتبی قرآنی هم از دیگر برنامه‌های این غرفه بود که به همان سبک و سیاق حرم مطهر برگزار شد بدین ترتیب که بازدیدکنندگان پس از مراجعه برگه‌های سؤالات شامل ۱۰ پرسش چهار جوابی را دریافت کرده و به سؤالات پاسخ می‌دادند، سپس به رسم حرم و به قید قرعه به تعدادی از شرکت‌کنندگان تبرکی‌های آستان و هدایای معنوی اعطا می‌شد. این مسابقه هم در فضا سازی معنوی غرفه و تداعی حرم برای بازدیدکنندگان مؤثر بود. عرفانی در این باره می‌گوید: حال و هوای مخاطبان بخش به گونه‌ای بود که نمی‌شد آن‌ها را بازدیدکننده خطاب کرد، این مسابقه فضایی شبیه به حرم را ایجاد کرد و در غرفه خانواده‌هایی را می‌دیدیم که دور هم جمع شده و در حال مرور قرآن هستند، هدف ما نیز همین مراجعه به قرآن بود که به لطف الهی و عنایت امام رئوف (ع) در فضای غرفه و با مسابقه، ایجاد شد.

یکی دیگر از برنامه‌های پرمخاطب غرفه آستان قدس رضوی در نمایشگاه سی و یکم، برپایی میز هنری بود که با کمک کانون خادم یاران رضوی تهران انجام شد، بدین ترتیب که هر شب توسط بین ۲۰ تا ۳۰ نفر از این خادم یاران که در رشته‌های خوشنویسی، نقاشی و تذهیب استاد و مبرز بودند، آثار هنری خلق و به زائران هدیه می‌شد. به این‌ها میز دل نوشته برای امام رضا (ع) هم که اضافه می‌شد، دیگر فضا سازی حرم برای مخاطبان تکمیل بود؛ در انتهای غرفه میز و دفتری تعبیه شده بود تا زائران آنچه را که دوست دارند

سی ویکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

با امام مهربان‌شان بگویند و در آن دفترچه ثبت کنند؛ این ابتکار هم خیلی زود گرفت و دفترچه‌ای قطور از دل نوشته‌های معطر به اشک چشم را از نمایشگاه سی و یکم به یادگار گذاشت؛ به گفته عرفانی آستان برای شیوه نگهداری این دفترچه تصمیم لازم را می‌گیرد.

عرفانی بیان می‌کند: یکی از القاب حضرت علی بن موسی الرضا (ع)، «انیس النفوس» است انگار که آدمی را در آغوش می‌گیرد و می‌فرماید: عزیز دلم

چه کار داری. از کرامات آقای مهربان ما است که هر کس که وارد شده و دستش را دراز کرده، ایشان دستش را می‌گیرد؛ ما هم سعی کردیم در ارتباطات مستقیم با مشهد مقدس از این دل نوشته‌ها به ویژه آن‌هایی را که کودکان نوشته‌اند، استفاده کنیم اگرچه دل نوشته بچه‌ها با ادبیات و دست خط خاص خود آن‌ها بود و چه بسا غلط املائی هم داشت، اما معنویت و خلوص خاصش بیشتر بود و زودتر بر دل می‌نشست، برای مثال یکی از بچه‌ها نوشته بود: «دلم برات تنگ شده»... مگر می‌شود امام رئوف (ع) به این دلتنگی‌ها پاسخ نگویند؟! بنابراین آنچه مرور شد غرفه آستان قدس رضوی در مدت دو هفته برپایی نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم که با تعطیلات نوروز ۱۴۰۳ همزمان بود، شرایطی را فراهم آورد تا بازدیدکنندگان با حضور در مصلاهی امام در کنار همه بسته برنامه‌هایی که در بخش‌های مختلف برایشان تدارک دیده شده بود، فرصت زیارت نوروزی هرچند از راه دور امام مهربان‌شان را هم به دست آورده و اگرچه به هر دلیل در مشهد الرضا (ع) نبودند اما طعم شیرین زیارت آقا و عرض ارادت به آن ساحت قدسی را مزه کنند، از این جهت هم نمایشگاه را در فضا سازی معنوی و تلطیف حال و هوای بازدید می‌توان موفق و اثرگذار دانست؛ تأثیری که اشک‌گاه و بیگانه‌گی که روی گونه بازدیدکنندگان سُر می‌خورد، بر آن مَهر تأیید می‌زند.

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

سکansı دیدنی از توانندی‌های قرآنی پایتخت

بخش نهادها و دستگاه‌های حاکمیتی دولتی همان‌طور که در معرفی نسبتاً مفصل آن بیان شد با اینکه در سی و یکمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم فضای خاص خود را داشت و میزبان غرفه‌های متعدد و برنامه‌های متنوع و متکثر برای بازدیدکنندگان بود، اما گستره فعالیت و تنوع برنامه‌های تدارک دیده شده توسط سه نهاد یعنی آستان قدس رضوی، شورای عالی قرآن شهرداری تهران و ستاد ملی جمعیت برای بازدیدکنندگان باعث شد، آن‌ها را خاص و مجزا ببینند و فضایی مستقل برای حضور و فعالیت و عرضه توانندی‌ها به آن‌ها بدهد.

سی و یکمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم

تدبیری که ابراز رضایت و علاقمندی بازدیدکنندگان و شلوغی این سه غرفه در طول دو هفته برپایی نمایشگاه بین‌المللی قرآن ثابت کرد مؤثر بوده و جای تقدیر و تکرار دارد.

شورای عالی قرآن شهرداری در این دوره از نمایشگاه برای نخستین بار تکنیک هوش مصنوعی و واقعیت مجازی را در حضور نمایشگاهی به مدد گرفت، اتفاقی مبارک که تأثیرات مطلوب داشت و توانست با مخاطب ارتباط لازم را برقرار کند.

«مهدی سیفی»، مسئول شورای عالی قرآن شهرداری تهران درباره کیفیت حضور این شورا در سی و یکمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم، می‌گوید: به تناسب فضایی که در نمایشگاه به ما اختصاص داده شد، طرح و برنامه‌هایی را تدارک دیدیم که در چند بخش قابل تعریف بود؛ نخست طراحی و جایابی کعبه ابراهیمی که نماد اصلی ما بود و به تناسب ایجاد این نماد در نمایشگاه، در چند نقطه از سطح شهر تهران نیز نماد خانه خدا را ایجاد کردیم و در درون این کعبه‌ی بازنمایی شده، گالری تصاویر با استفاده از فناوری هوش مصنوعی و عینک‌های وی‌آر در معرض دید علاقمندان قرار گرفت.

وی ادامه می‌دهد: علاوه بر این و با استفاده از تکنیک واقعیت مجازی در درون کعبه، اکران دو سوره «انفطار» با محور آینده پژوهی به تناسب رفتارهای انسان و سوره «اسراء» با محور آینده پژوهی در موضوع صهیونیسم و یهود و امیدبخشی متناسب با شرایط روز هم در غرفه انجام و با استقبال بالای مخاطبان مواجه شد.

از برنامه‌های جذاب و مفرح و مخاطب‌پسند این غرفه در نمایشگاه قرآن، برگزاری مسابقه «نوری در تاریکی» بود که برای آن یک گالری شامل حدود ۲۰-۳۰ تصویر با تکنیک هوش مصنوعی برگردان و بواسطه آن‌ها مسابقه‌ای طراحی شد؛ بدین ترتیب که از طریق کد دستوری #۴۰*۱* با مخاطبان ارتباط می‌گرفتیم و از آن‌ها

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

برای شرکت در پویش و مسابقه دعوت می‌کردیم، ابتکاری که خوب توانست با مخاطبان ارتباط بگیرد و با استقبال بی نظیر مواجه شد.

سیفی درباره دیگر برنامه‌های شورای عالی قرآن شهرداری تهران که توانست با بازدیدکنندگان نمایشگاه سی و یکم قرآن ارتباط مؤثر بگیرد، بیان می‌کند: در بیرون کعبه ابراهیمی نیز از طریق سیستم‌های وی‌آر و واقعیت مجازی سه بازی با

نام‌های ((اسماء الحسنی))، ((مخلوقات)) و ((مراحل آفرینش جنین)) طراحی شده بود که کیفیت طراحی و اجرای آن با استقبال گسترده نوجوانان، جوانان و خانواده‌ها مواجه شد جدای از هیجان و جذابیت‌های واقعیت مجازی امکان کسب امتیاز برای شرکت‌کنندگان فراهم بود و در نهایت به برندگان این بازی‌ها نیز ۱۱۴ سفر کربلای معلی و مشهدالرضا(ع) اعطا شد.

ابتکار دیگر غرفه شورای عالی قرآن شهرداری تهران در نمایشگاه قرآن، برگزاری مسابقه خوشنویسی با محور آیه شریفه ((بِأَيِّ دَنْبٍ قُتِلْتُ)) و با نگاه به جنایات رژیم صهیونیستی در کشتار مردم بیگناه غزه بود، این ابتکار و خوش سلیقگی هم خیلی زود بر دل بازدیدکنندگان نشست و در آن مشارکت فعالانه داشتند و هر شب بین هفت تا هشت کمک هزینه سفر به مشهد مقدس هم به برگزیدگان این مسابقه اعطا می‌شد.

شورای عالی قرآن شهرداری تهران به موازات برنامه‌های نمایشگاه، بیش از هزار محفل انس با قرآن راهم در مساجد منتخب و مطرح شهر تهران با عنوان ((آیات ابراهیمی)) برگزار و تلاش کرد فضاسازی ایجاد شده در نمایشگاه را به نقاط مختلف شهر تهران هم تسری دهد. همین فضاسازی شهری باعث شد خیلی از حاضران در محافل قرآنی مساجد به حضور در نمایشگاه و غرفه شورا ترغیب و برای بازدید از آن در مصلاهی امام خمینی(ره) حاضر شوند. در این محافل چه در داخل نمایشگاه چه خارج از آن از قاریان ممتاز ایران و مصر استفاده شد.

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

سیفی درباره میزان استقبال بازدیدکنندگان و مخاطبان از غرفه شورای عالی قرآن در تفرجگاه رمضان، ابراز می‌کند: بدون اغراق شورا از نظر کمیت، کیفیت و جذابیت برنامه‌ها خیلی فراتر از قد و قواره یک غرفه حضور داشت و استقبال از بخش به اندازه‌ای بود که ما اغلب عوامل اجرایی را در میان جمعیت گم می‌کردیم! صفوف طولانی تماشای واقعیت مجازی و اکران سوره‌ها این ادعا را به خوبی اثبات می‌کند.

مسئول شورای عالی قرآن شهرداری تهران درباره فلسفه حضور این شورا در نمایشگاه تصریح می‌کند: اگرچه سازمان‌ها و نهادهای متعددی در حوزه قرآن فعال هستند، اما شهرداری تهران به تبع رسالت اجتماعی خود مقابل شهروندان که بخش عمده آن معنوی است و بواسطه فعالیت‌های قرآنی تأمین می‌شود، این فعالیت‌ها را به ویژه با فناوری‌های روز همچون هوش مصنوعی ترکیب و عرضه کرده است؛ این شورا با دغدغه‌مندی نسبت به فعال کردن شهروندان در عرصه‌های قرآنی فراتر از روخوانی، روانخوانی و فعالیت‌های مرسوم، طرح و ایده‌های قرآنی را برای آنها عرضه و اجرا می‌کند لذا برای معرفی و عرضه این ایده‌ها و جذب مخاطب و اقبال عمومی شهروندان به آن‌ها نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم فرصتی مغتنم است که ما از این ظرفیت بهره گرفتیم.

آنچه مرور و استقبالی که در طول برپایی نمایشگاه از این غرفه و برنامه‌هایش شد، ثابت می‌کند نهادی مثل شهرداری که شاید در وهله نخست از آن انتظار فعالیت‌های قرآنی نمی‌رود وقتی عرصه و مجالی مثل حضور در نمایشگاه بین‌المللی قرآن می‌یابد حرف‌های بسیار برای گفتن دارد و می‌تواند با نمایش توانمندی‌ها خوب و زود خود را در دل‌ها جا کند، این هم صفحه زرینی دیگر در کتاب قطور توفیقات نمایشگاه بین‌المللی قرآن محسوب می‌شود که فرصت دیده شدن و معرفی فعالیت‌های قرآنی را به علاقمندان و طرفداران آنها، فراهم می‌کند.

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

پای کار جوانی جمعیت

این روزها کمتر کسی است که مسأله رشد منفی جمعیت، حرکت کشور به سمت پیری و کاهش مولید و فرزندآوری به گوشش نخورده باشد، در اهمیت حل این مسأله همین بس که طرح‌های کلان ملی در تشویق فرزندآوری تصویب و اجرا شده و برنامه‌ریزی‌ها و بودجه‌های چشمگیر برای حل آن و جلوگیری از تبدیل شدن این مسأله به بحران، اختصاص یافته است. نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم هم که در ادوار مختلف برگزاری خود ثابت کرده نسبت به معضلات و مشکلات اجتماعی، فرهنگی و حتی سیاسی

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

اقتصادی بی تفاوت نیست، به سهم و شیوه خود در این باره ورود دارد و با اختصاص غرفه‌ای در حد و قامت بخشی کوچک و جمع و جور در سی و یکمین دوره برپایی کوشید، بازدیدکنندگان را نسبت به مسأله جمعیت دست کم حساس و دغدغه مند کند.

غرفه‌ای بزرگ و از زیرمجموعه‌های بخش سازمان‌ها و نهادهای حاکمیتی دولتی اما ساده

در همسایگی بخش‌های حوزوی و زن و خانواده که به یمن همین همسایگی بازدیدهای خوبی داشت و توانست در طول دو هفته فعالیت نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم، اتفاقات خوبی را رقم بزند.

«سیدعلیرضا تقدیری»، مسئول غرفه ستاد ملی جمعیت نهاد ریاست جمهوری در سی و یکمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم با اشاره به این اتفاقات مبارک، می‌گوید: غرفه ستاد ملی جمعیت در قالب زیرمجموعه‌های تعریف شده خدمات متنوعی را به مراجعان ارائه کرد و کوشید ذهن مخاطبان خود را نسبت به قوانین، حمایت‌ها و بسترهای فرزندآوری روشن کند.

وی ادامه می‌دهد: نخستین محور کاری ما در قالب غرفه‌ای مستقل، ارائه خدمات مشاوره مرتبط با قانون جوانی جمعیت بود تا افرادی که مشمول این قانون هستند با حضور مشاور مستقر، آگاهی‌های لازم را دریافت کنند؛ در این غرفه همچنین صندوق مشکلات طرح جوانی جمعیت تعبیه شده بود تا افرادی که از اجرای طرح یا همکاری دستگاه‌های ذیربط شکایت و گله‌ای داشتند، شکایاتشان را در صندوق بیندازند و ما هم در اسرع وقت پیگیری کنیم.

از دیگر محورهای مهم و مبارک غرفه ستاد ملی جوانی جمعیت ارائه مشاوره با محور باروری سالم و حیات جنین بود؛ در این راستا مشاورانی اعم از پزشکان متخصصان زنان و زایمان، مشاوران روانشناس

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

و پزشکان ماما در غرفه حضور یافته و به بازدیدکنندگانی که قصد سقط جنین یا نیاز به مشاوره باروری و روانشناسی داشتند، خدمات لازم را ارائه می‌کردند؛ اتفاقی که توانست پای خیلی از بازدیدکنندگان را به این غرفه ساده و نسبتاً کم‌جا اما اثرگذار و راهبردی باز کند.

با توجه به آنکه پرداخت به مباحث جمعیتی و تبیین و روشن‌گری در این باره زمانبر و نیازمند مطالعه و تحقیق و تأمل است، در غرفه محصولات و کتاب‌های فرهنگی نیز عرضه شده بود و امکان تهیه و خرید آن‌ها توسط بازدیدکنندگان وجود داشت.

همسو با برگزاری دومین جایزه ملی جمعیت، ثبت نام از مجموعه‌ها، دستگاه‌ها و افراد مشمول هم در غرفه انجام شد و کارشناسان حاضر اطلاعات لازم را در اختیار مراجعان و علاقمندان به شرکت، قرار می‌دادند.

از دیگر محورهای کاری غرفه ستاد ملی جمعیت در سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم، تهیه و تکمیل اطلس مجموعه‌های حوزه فرزندآوری بود بدین ترتیب که مجموعه‌ها و کنشگران حوزه جمعیتی می‌توانستند با مراجعه به غرفه، اطلاعات خود را در این اطلس ثبت و شناسنامه کاری‌شان را کامل کنند.

علاوه بر این، این غرفه در دیگر محور کاری خود برگزاری روزانه نشست‌های تخصصی «نقش مردم، جمعیت و آینده ایران» را پیش‌بینی کرده بود؛ در این نشست‌ها مجموعه‌های فعال در حوزه فرزندآوری و

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

مسئولان جوانی جمعیت در دستگاه‌های مختلف چه دولتی و چه حاکمیتی حضور یافته و عملکرد دستگاه مربوطه را در حوزه اجرای طرح جوانی جمعیت تشریح می‌کردند؛ چنان که نمایندگان از وزارتخانه‌های امور خارجه، بهداشت، نیرو و جهاد کشاورزی و نیروهای مسلح در این نشست‌ها حضور یافته و درباره اقدامات دستگاه‌های متبوع خود در حوزه فرزندآوری سخنرانی کردند. این نشست‌ها از طریق پلتفرم تلویزیون و فضای مجازی نیز منتشر شد.

قدیری درباره میزان استقبال از برنامه‌ها و نشست‌های غرفه ستاد ملی جمعیتی در طول

برپایی نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم، بیان می‌کند: مراجعان این غرفه می‌بایست مشمول طرح جوانی جمعیت می‌بودند و خدمات آن شامل افراد مجرد نمی‌شد.

وی اضافه می‌کند: در این راستا مشاوره‌های روانشناسانه، مرتبط با حیات جنین و باروری سالم و خدمات مرتبط با جوانی جمعیت به افراد واجد شرایط ارائه و نیز شکایات مردمی در صندوق مشکل جوانی جمعیت جمع‌آوری و ثبت شد.

وی درباره برکات حضور ستاد ملی جمعیت در سی و یکمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم، ابراز می‌کند: با توجه به اینکه قانون جوانی جمعیت به تازگی تصویب و ستاد ملی جمعیت نیز در ابتدای دولت سیزدهم تشکیل شده است، گام نخست شناساندن این ستاد به مردم است تا بتوانند مراجعه و مشکلات خود را پی‌گیری کنند. علاوه بر این، چون حوزه جوانی جمعیت یک متولی پاسخگو به نام

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

ستاد ملی جمعیت دارد که معمولاً مردم از آن اطلاعی ندارند، غرفه در طول برپایی نمایشگاه علاوه بر آشنایی بازدیدکنندگان با وجود چنین نهادی، به آنها مشاوره‌های لازم برای پیگیری و رفع مشکلاتشان را ارائه کرد. به خصوص به سؤالات آن‌ها درباره مسکن یا خودرو که به مشمولان طرح جوانی جمعیت تعلق می‌گیرد، پاسخ داد. قدیری تأکید می‌کند: با این رویکرد سؤالاتی درباره مسکن یا زمین‌هایی که به افراد دارای

سه فرزند یا بیشتر تعلق می‌گیرد یا معافیت‌های مالیاتی، قانون معافیت نظام وظیفه و... در نمایشگاه مطرح و پاسخ داده شد؛ از این رو، نمایشگاه شرایطی مهیا و پویا را فراهم کرد تا به دور از فضای رسمی و اداری و با صبوری و آرامش مشاوران و کارشناسان غرفه، خیلی از بازدیدکنندگان اطلاعات مطلوبی درباره طرح جوانی جمعیت به دست آورند.

بنابر آنچه در این غرفه و توسط کارشناسان و مشاورانش رقم خورد می‌توان گفت، نمایشگاه در روزآمدی و هماهنگ شدن با اولویت‌های روز جامعه انعطاف‌پذیری بالایی دارد و متولیان برپایی آن با هوشمندی و تیزبینی دست بر نقاط اولویت‌دار و روز جامعه می‌گذارند همین هم باعث شده که مصلاي امام خمینی (ره) بواسطه نمایشگاه بین‌المللی قرآن، تفرجگاه رضانی بسیاری از مردم نه فقط تهران بلکه از نقاط مختلف کشور باشد.

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی

قرآن کریم

المعرض الدولي الحادي والثلاثون للقرآن الكريم
The 31th International Holy Quran Fair

پژوهش ها و مشاوره های قرآنی (حوزوی)

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

فصل متفاوت از تعامل حوزه و مردم

وقتی صحبت از فعالیت‌های قرآنی و رشد و توسعه آن در عمر چهل و چند ساله انقلاب اسلامی می‌شود، قطعاً و ابداً نمی‌توان نقش حوزه‌های علمیه را نادیده گرفت، جدای از المیزان‌ها و تفاسیر نورها که به قلم علمای حوزه نوشته شدند و عالمی جدید از ارتباط با قرآن را برای ما خلق کردند، حوزه‌ها در همه این چند دهه نسبت به توسعه و ترویج قرآن و فعالیت‌های آن اهتمام خاص داشته‌اند، انواع و اقسام نرم‌افزارهای قرآنی، دانشنامه‌ها، تربیت مربیان، حافظان، قاریان و مبلغان قرآن، تربیت متخصصان علوم قرآن، برگزاری

سی و یکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

همایش‌ها، جشنواره‌ها و مسابقات و صدها فعالیت دیگر همه از عزم جدی حوزه برای وارد کردن قرآن به متن جامعه و گره زدن آموزه‌های نورانی آن با سبک زندگی مردم حکایت دارد در همین راستا است که شمار منابر قرآنی چشمگیر شده و خیلی از منبری‌های معروف و محبوب مردم، منابرشان کاملاً مستند به قرآن برگزار می‌شود.

چنین ظرفیتی برای آنکه ناشناخته نماند و با

مردم که مخاطب اصلی آن هستند ارتباط بگیرد و بر آن‌ها اثر بگذارد، به فرصت‌هایی برای عرضه و دیده شدن نیاز دارد، فرصتی که نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم در دوره‌های مختلف برپایی، برای حوزه‌های علمیه ایجاد کرده و با اختصاص بخشی به نام «حوزوی» فرصت معرفی فعالیت‌های قرآنی را به آن‌ها داده است؛ سی و یکمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن هم در عمل به این سنت دیرینه، بخش حوزوی را در همسایگی بخش زنان و خانواده و نوآوری‌های قرآنی برپا کرد. بخشی که خیلی سراغ دکورسازی و جاذبه‌های بصری نرفته بود و تلاش داشت در عین ارائه محتوای فاخر و کاربردی و برقراری ارتباط عمیق و اثرگذار با مخاطب، سادگی زی طلبگی را هم به چشم بازدیدکنندگان بیاورد.

حجت الاسلام والمسلمین («سید حسن طیب حسینی»)، مدیر بخش حوزوی سی و یکمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم درباره سابقه حضور این بخش در تفرجگاه قرآنی رمضان، می‌گوید: بخش حوزوی تقریباً از نیمه‌های عمر نمایشگاه یعنی حدود سال ۸۸ کار خود را آغاز کرد و خیلی زود با برنامه‌های متنوع و توجه به سلیق و نیازهای مختلف مخاطبان، توانست با آن‌ها ارتباط بگیرد و جای خود را دل بازدیدکنندگان باز کند و در همه این سال‌ها تلاش داشته هر دوره با حرف‌های جدیدتر و برنامه‌های کیفی‌تر در نمایشگاه حاضر شود.

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

وی ادامه می‌دهد: در سی و یکمین دوره هم بخش حوزوی با مشارکت حدود ۲۰ نهاد و مرکز حوزوی کلان ملی و بین‌المللی همچون مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه که قریب ۳۰ مرکز استانی و بیش از ۴۰ نهاد وابسته دارد، در نمایشگاه حضور پیدا کرد. یکی دیگر از نهادهای حاضر در بخش انجمن‌های علمی با قریب به ۴۰ انجمن بود.

جامعه المصطفی (ص) العالمیه از دیگر نهادهای حاضر در بخش بود حوزه‌ای که از ۱۴۲ کشور دانش‌پژوه دارد. این حوزه ۱۳۶ دوره کوتاه مدت برگزار و تاکنون بیش از ۴۴ هزار نفر دانش‌آموخته را تربیت کرده است. لذا حضورش در نمایشگاه ظرفیت قابل توجهی برای جذب مخاطب و معرفی دستاوردهای حوزه در عرصه بین‌الملل محسوب می‌شد.

وی تصریح می‌کنند: مرکز مدیریت خواهران و جامعه الزهرا(س) از دیگر مراکز مهمی بودند که در بخش حوزوی حضور داشتند و آثارشان را عرضه کردند؛ با توجه به رویکرد جدید نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم مبنی بر برنامه محور بودن، برنامه‌ها و سیاست‌های بخش حوزوی هم بر همین اساس سامان یافته بود و آنچه در بخش حوزوی ارائه شد بیشتر بر مدار پژوهش و مأموریت‌های تخصصی حوزه‌ها در عرصه پژوهش و تحقیق بود.

یکی از برنامه‌های پُر مخاطب بخش حوزوی در همه این سال‌ها، مشاوره‌های قرآن‌بنیان بوده است و پای مخاطبانی را که شاید در ظاهر خیلی هم به حوزه ربطی نداشته باشند، به بخش باز کرده است؛ از این رو، بخش حوزوی در نمایشگاه سی و یکم قرآن هم با حضور مشاوران زبده در رشته‌های مختلف روانشناسی اعم از خانواده، کودک، تحصیلی، استعدادیابی، اعتقادی، شخصیت‌شناسی، تبارشناسی، نسب‌شناسی و موضوعات جدیدی که مبتلا به جامعه است، میزهای مشاوره را فعال و خدمات رایگان

سی و یکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

مشاوره‌ای را به علاقمندان و مراجعان عرضه کرد؛ خدمتی که با استقبال بالا مواجه شد. حجت الاسلام طیب حسینی درباره تعداد مشاوران حاضر در بخش حوزوی، بیان می‌کند: ۲۰ نفر از خواهران و برادران دارای تخصص مشاوره در زمینه‌های مختلف در بخش حضور داشتند و به تناسب نیاز و مراجعه مخاطبان پاسخگوی آن‌ها

بودند. این مشاوره‌ها در جذب مخاطب به بخش حوزوی اثرگذار بود و هر شب مراجعان متعدد در نوبت مشاوره قرار می‌گرفتند تا از دغدغه‌هایشان بگویند و راهکار بگیرند، راهکاری مستند به آموزه‌های دینی قرآنی که بی‌شک در گره‌گشایی از مشکلات آنها مؤثر بوده است و استقبال آنها این ادعا را ثابت می‌کند. برای همین هم مشاوره از برنامه‌های محبوب بخش حوزوی نمایشگاه قرآن است و خیلی‌ها بواسطه همین مشاوره‌ها است که با حوزه ارتباط گرفته و و پیگیر دیگر برنامه‌های حوزه‌های علمی شده‌اند؛ از این منظر هم نمایشگاه فرصت برقراری جنس دیگری از تعامل مردمی با حوزه را فراهم کرده است. به گفته حجت الاسلام طیب حسینی مشاوره‌های بخش حوزوی به قدر در دل مخاطبان جا باز کرده و توانسته با آن‌ها ارتباط عمیق برقرار کند، که خیلی از بازدیدکنندگان علاوه بر روزشماری برای فعالیت بخش، ساعات حضور مشاوران مد نظر خود را هم رصد می‌کنند و به تناسب این ساعات در نمایشگاه حاضر می‌شوند؛ خیلی‌ها هم در طول سال ارتباطشان با حوزه بواسطه همین مشاوره‌ها برقرار است. علاوه بر این، از دیگر برنامه‌های محوری بخش حوزوی در نمایشگاه سی و یکم، برگزاری میزگردها و نشست‌های علمی با موضوعات متنوع بود که حضور استادان ممتاز ملی و بین‌المللی در آن‌ها بر میزان استقبال مخاطبان افزود و طرح سؤال و دریافت پاسخ‌های لازم از جانب کارشناسان، رضایت آن‌ها را در پی داشت.

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

با توجه به حضور طلابی از ۱۴۲ کشور جهان در ایران و تحصیل علوم دینی توسط آن‌ها در جامعة المصطفی (ص) العالمیه، بخش حوزوی تلاش کرد در فضای مهیای نمایشگاه و با برپایی کرسی تلاوت ویژه طلاب غیر ایرانی، این ظرفیت را به مخاطبان معرفی کند، مهم آنکه این کرسی‌ها صرفاً به تلاوت آیاتی چند از کلام الله مجید محدود نمی‌شد بلکه با نشست‌های علمی و بحث و بررسی بود که بر عمق و محتوای کار می‌افزود.

مسابقات قرآن هم به عنوان چاشنی برنامه‌های محتوایی و کلان، در بخش حوزوی نمایشگاه سی و یکم دیده شده بود و تلاش کرد در فضای جذاب و بانشاط مسابقه، معارف دینی قرآنی هم به صورت تعاملی به مخاطبان و شرکت‌کنندگان ارائه شود.

علاوه بر این، دستاوردهای حوزه در میدان تألیف اعم از کتاب، پایان‌نامه و مقاله، تولیدات کامپیوتری و نرم‌افزاری هم در غرفه‌های مختلف بخش حوزوی خودنمایی و فرصت آشنایی علاقمندان با این دستاوردها را فراهم می‌کرد.

بخش حوزوی از آن بخش‌هایی است که هر سال پذیرای بازدیدکنندگانی از شخصیت‌های مهم کشوری و حوزوی می‌شود؛ دوره سی و یکم هم از این منظر سال پُرباری برای این بخش بود و شخصیت‌هایی همچون آیت الله علی‌رضا اعرافی، مدیر حوزه‌های علمیه کشور، آیت الله احمد بهشتی، عضو خبرگان رهبری، حجت الاسلام دکتر عبدالحسین خسروپناه، دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی و خیلی دیگر از

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

چهره‌های سیاسی، علمی و فرهنگی کشور جزء مهمانان ویژه بخش بودند و از آن بازدید و نقطه نظرات خود برای رشد و ارتقاء را بیان کردند. حجت الاسلام طیب حسینی درباره ضرورت حضور بخش حوزوی در نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم و رهاورد این حضور برای حوزه‌های علمیه و مخاطبان نمایشگاه، تأکید می‌کند: ابتدا باید توجه داشت بخش حوزوی یک بخش محتوایی

است، ثانیاً آثار و محصولات عرضه شده در این بخش ویژه است و در گام نخست به مخاطب خاص نظر دارد و در مرحله بعد با مخاطب عام ارتباط می‌گیرد. مخاطب خاص این بخش دانشجویان، اساتید و طلاب و روحانیون هستند. در محور فعالیت عمومی بخش هم محصولات مثل نشریات کودک و نوجوانان و بانوان و نیز پژوهش‌های اجتماعی را عرضه کردیم که توانست با مخاطب ارتباط لازم را برقرار کند، برای مثال یکی از رویکردهای بخش حوزوی در نمایشگاه سی و یکم، ارائه پژوهش‌های اجتماعی خانواده‌محور بود. وی اضافه می‌کند: حضور بخش حوزوی در نمایشگاه قرآن علاوه بر شناساندن فعالیت‌های متنوع حوزه‌های علمیه در عرصه‌های اجتماعی و علمی به مخاطب عام‌تر، نماد حضور عالمان دین در اجتماع است، عالمانی که علاوه بر پرداختن به معارف دینی در جامعه حضور دارند و مثل دیگر مردم زندگی می‌کنند و در بحران‌ها پرچمدار مدیریت و کمک‌رسانی هستند؛ چنان که در بحران کرونا دوشادوش کادر درمان حضور داشتند و در شرایطی که همه از ابتلای به این ویروس می‌ترسیدند بدون وا همه در کنار بیماران حضور می‌یافتند و به طی مسیر درمان آن‌ها کمک می‌کردند. فراتر از آن در تغسیل و تجهیز اموات کرونایی که آن زمان به معضل تبدیل شده بود هم این روحانیون بودند که بی‌ترس و دغدغه وارد میدان شدند و اجازه ندادند آداب تدفین اموات کرونایی رعایت و حرمت آن‌ها حفظ نشود.

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

حجت الاسلام طیب حسینی ابراز می‌کند: طلاب و روحانیون در بحران‌ها و حوادثی مثل سیل و زلزله هم حضور فعال دارند و جزء نخستین گروه‌هایی هستند که برای امداد و نجات و کمک‌رسانی راهی مناطق سیل‌زده و زلزله‌زده می‌شوند و نشان می‌دهند در کنار تلاش برای حفظ و صیانت از بنیان‌های علمی دینی جامعه، نسبت به مشکلات روزمره زندگی مردم نیز دغدغه‌مند هستند؛ لذا اگر می‌خواستیم همه این دستاوردها و فعالیت‌ها را در بخش تصویر و معرفی کنیم، قطعاً فضای اختصاص یافته کافی نبود و امکانش فراهم نمی‌شد.

بخش حوزوی در کنار همه این فعالیت‌ها یک خروجی و دستاورد ویژه هم دارد آن آشنا کردن مردم با جلوه‌ای دیگر از حوزه‌ها و بسترسازی برای تعامل مستمر آن‌ها با حوزه و روحانیت است، چون اغلب مردم از بسیاری خدمات حوزه‌ها در عرصه‌های مختلف بی‌اطلاع هستند که بخش حوزوی فرصت آشنا شدن با آن‌ها را در دل نمایشگاه قرآن فراهم می‌کند و به مخاطبان اجازه می‌دهد ارتباطی دائمی، عمیق و مستمر با حوزه برقرار و در سایه این تعامل، برکات مختلفی را درک کنند.

بنابر آنچه مرور شد بخش حوزوی در دو هفته برپایی نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم فصلی جدید را در تعامل بین مردم و حوزه‌ها گشود و توانست از قابی دیگر فعالیت‌های حوزوی را پیش چشم مخاطبان بگذارد، اتفاقی مبارک که جز آن از نمایشگاهی به کیفیت نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم انتظار نمی‌رفت.

سی ویکمین
نمایشگاه بین المللی

قرآن کریم

المعرض الدولي الحادي والثلاثون للقرآن الكريم
The 31th International Holy Quran Fair

بخش دانشگاهی

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

دست دوستی دانشگاه و نمایشگاه

اگرچه نمایشگاه بین المللی قرآن کریم داعیه آوردن مخاطبان عام پای خوان نورانی کلام وحی را دارد و اساساً ادعایش داشتن رویکرد عمومی است اما این باعث نشده از تخصص گرایی و توجه به افشار خاص غفلت کند و حواسش به ذائقه مخاطب کمی خاص تر خود نباشد، مخاطبانی مثل قشر دانشگاهی که نکته بین تر و سخت پسندتر هستند و برای تأمین نظر موافق شان باید آستین همت را بیشتر بالا زد. همین هم باعث شده که بخش دانشگاهی از سال ها قبل جزء یکی از بخش های اصلی این نمایشگاه باشد

سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم

و با نگاهی متفاوت تر برای آن برنامه ریزی شود مثل دوره سی و یکم از نمایشگاه که بحق بخش دانشگاهی در آن خوش درخشید و توانست از درون مصلی به دل جامعه دانشگاهی در سراسر کشور پل بزند.

«سعید رضایی»، مدیر بخش دانشگاهی سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم و رئیس اداره قرآنی دانشگاه آزاد اسلامی درباره کیفیت

فعالیت این بخش، می گوید: با توجه به آنکه دانشگاه آزاد اسلامی در شورای علمی دانشگاه‌های کشور برای میزبانی بخش دانشگاهی در نمایشگاه سی و یکم قرآن انتخاب شد، ما از سه ماه قبل از برپایی نمایشگاه کارگروهی را در دانشگاه آزاد اسلامی با همکاری گروه و شورای فرهنگی تشکیل دادیم و طی جلسات مختلف به این نتیجه رسیدیم که ۱۴ برنامه را برای بخش تدارک ببینیم که برای اجرای این برنامه‌ها هفت غرفه در بخش طراحی و جایابی شد.

وی ادامه می‌دهد: در این راستا با ویژه برنامه‌هایی همچون زلال احکام و بیان معارف قرآن که هر روز از ساعت ۱۷ تا ۱۸ پذیرای بازدیدکنندگان بود کار را شروع می‌کردیم و پس از نماز جماعت و ضیافت افطاری، بخش با برنامه‌های دیگر به کار خود ادامه می‌داد؛ برنامه‌هایی همچون نشست‌های تخصصی، کارگاه‌های آموزشی، محافل انس با قرآن که هر شب از ساعت ۲۲ تا ۲۳ برگزار می‌شد، پرده خوانی قرآنی، شب شعر قرآنی، مراسم دعاخوانی، مسابقه همراه با قرعه‌کشی و اهدای جوایز، کارگاه نقاشی، اجرای گروه‌های سرود و تواشیح که در طول دو هفته برپایی نمایشگاه در بخش انجام شد و طبق نظرات و بازخوردهایی که از مخاطبان داشتیم، توانست تا حد بسیار بالایی رضایت دانشجویان را جلب کند. از دیگر تجربه‌های جدید بخش دانشگاهی پرده خوانی قرآن بود که در شش جلسه اجرا شد؛ اینفوگرافی

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

قرآن هم دیگر تجربه جدید این بخش بود که در کنار دیگر ابتکارات به زدن حرف‌های جدید دانشگاه در حوزه قرآن کمکی شایان کرد.

در ادامه تجربه‌های جدیدی که بخش دانشگاهی در سی و یکمین دوره نمایشگاه رقم زد، برای اولین بار «کرسی هنر» برپا شد در کرسی هنر هر شب یک خوشنویس و یک نقاش به خلق اثر مرتبط با نشست‌های تخصصی بخش اقدام

می‌کردند و در همان شب اثر تولید شده رونمایی می‌شد. «کرسی سلامت» نیز با همکاری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و حضور هر شب دو پزشک در این بخش میزبان بازدیدکنندگان بود و خدمات رایگان ویزیت به مراجعان را ارائه می‌کرد. در کنار این دو پزشک، یک دکتر روانشناس هم مستقر بود و خدمات مشاوره‌ای به متقاضیان عرضه می‌داشت.

رضایی درباره دیگر برنامه‌های بخش دانشگاهی که توانست اقبال مخاطب خاص و عام را در پی داشته باشد، بیان می‌کند: در بخش برای طرح ملی حفظ قرآن نیز یک کرسی ایجاد کردیم که در این طرح همه علاقمندان می‌توانستند ثبت نام کرده و به صورت رایگان آموزش ببینند؛ هزینه استادان حضوری و مجازی طرح نیز توسط دانشگاه آزاد اسلامی و دیگر دانشگاه‌ها تأمین شد.

بخش دانشگاهی به مستندسازی طرح و برنامه‌ها نیز اهمیتی جدی داشت و در همین راستا، با حضور تصویربردار مستقر، هر شب مستندی را به صورت موشن از برنامه‌های مختلف از جمله حضور مهمانان خاص خود که اغلب شامل استادان برجسته و مسئولان دانشگاهی می‌شدند، تولید کرد. از جمله شخصیت‌هایی که از بخش بازدید کردند می‌توان به مشاور وزیر، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی، معاونان فرهنگی دانشگاه فرهنگیان، وزارت علوم و دانشگاه آزاد، جواد فروغی، قهرمان المپیک و

سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم

بسیاری از اساتید دانشگاه اشاره کرد.

آثار هنری هم از دیگر جاذبه‌های بخش دانشگاهی بود که زیبایی و کیفیت شان از انتخابی دقیق و کارشناسانه حکایت داشت... مدیر بخش دانشگاهی سی و یکمین نمایشگاه قرآن درباره کیفیت عرضه آثار هنری در بخش، ابراز می‌کند: دانشگاه آزاد اسلامی بزرگترین دانشگاه حضوری جهان با بیش از یک میلیون و ۴۰۰ هزار دانشجو است و همه ساله مسابقات قرآن و عترت را برگزار می‌کند که امسال بیست و هشتمین دوره آن در سه بخش معارفی، آوایی و جشنواره هنر برگزار می‌شود. این جشنواره ظرفیت مطلوبی را برای انتخاب و عرضه آثار هنری بخش برای ما فراهم کرد.

وی ادامه می‌دهد: ۱۱ هزار اثر هنری در سامانه ما در کل کشور بارگذاری شده که اگر می‌خواستیم همه آنها را نمایش دهیم باید کل فضای مصل را به ما اختصاص می‌دادند! از این رو، برای گزینش و انتخاب تعدادی از آنها نمایشگاهی در دانشگاه علم و فرهنگ برگزار کردیم تا تعدادی از منتخبان دانشگاهی در آن آثار خود را ارائه کنند و نهایتاً از میان آن‌ها ۲۴ اثر برای عرضه در نمایشگاه بین‌المللی قرآن انتخاب شد. شناسنامه آثار را هم ذیل آن‌ها درج کردیم. تلاش بر آن بود این ۲۴ اثر از هنرهای مختلف اعم از خوشنویسی و نقاشی خط و... باشند تا تنوع آثار عرضه شده حفظ شود.

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

برپایی محافل انس با قرآن به عنوان برنامه ثابت بخش و نیز برگزاری مسابقه اینترنتی که هر شب به سه برگزیده آن جایزه دو میلیون ریالی اهدا می‌شد از دیگر برنامه‌هایی بود که توانست به بخش دانشگاهی رونق و شور ببخشد. علاوه بر این، با توجه به ضرورت آموزش تخصصی شرکت‌کنندگان در مسابقات قرآن، کارگاه‌های حفظ، صوت و لحن و وقف و ابتدا هم در بخش برگزار شد.

رضایی درباره میزان رضایت و استقبال از بخش دانشگاهی درسی و یکمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم، تصریح می‌کند: بدون اغراق می‌توان گفت استقبال عالی بود. نکته قابل توجه اینکه برنامه‌های بخش را صرفاً به محوطه نمایشگاه منحصر نکردیم برای مثال اگرچه در نشست‌های تخصصی ما تعداد معدودی می‌توانستند حضور بیابند اما از طریق صفحه مجازی دانشگاه که به صورت زنده نشست‌ها و محافل را پخش می‌کرد، جمع‌کثیری از دانشگاهیان از سراسر کشور با ما همراه شدند؛ به ویژه آنکه هر شب از ساعت ۲۰ تا ۲۳ همه برنامه‌های بخش به صورت زنده برای کل کشور از آپارات پخش می‌شد. برای مثال کارگاه «زیبایی‌شناسی عرفانی» هفت هزار بیننده داشت؛ به طور میانگین برنامه‌ها بیش از هفت هزار نفر بیننده در کل کشور داشتند. خوشبختانه، تجربه پخش آنلاین برنامه‌ها با استقبال بالا مواجه شد.

وی اضافه می‌کند: علاوه بر این، مستندهای کوتاهی را که هر شب توسط بچه‌ها ساخته می‌شد روز

بعد در کانال فعالان قرآنی دانشگاه آزاد که ۱۲۰ هزار عضو دارد، بارگذاری می‌کردیم تا آنها نیز در جریان و روند فعالیت‌ها قرار بگیرند.

دفاع از پایان‌نامه‌های قرآنی در مقطع دکتری نیز از دیگر برنامه‌های موفق بخش دانشگاهی در نمایشگاه سی و یکم بود البته این برنامه رسم همیشگی بخش دانشگاهی بوده که مخاطب خاص خود را دارد و با اقبال هم روبرو بوده است.

نشست‌های تخصصی هم که جامعه فرهیخته دانشگاهی همیشه به آن اهتمام داشته و دارند از برنامه‌های ثابت بخش دانشگاهی بود و در آن‌ها موضوعاتی مثل شناخت زوایای روحی کودک و حقوق و وظایف زن و مرد با حضور استاد حسین دهنوی، تبیین بیانیه گام دوم انقلاب توسط دکتر علیرضا کاوند، سنت‌های الهی حاکم بر جوامع با حضور دکتر محمدتقی مبشری، قرآن و مدیریت روابط انسانی با حضور دکتر حسن بنیانیان، قرآن پژوهی معاصر با حضور دکتر عباس کریمی، روش پاسخگویی به شبهات قرآنی با حضور حجت الاسلام هادی فلاح، روش‌های انس با قرآن با حضور دکتر محمدرضا جلیلی، به بحث و بررسی کارشناسانه گذاشته شد.

کارگاه‌های مهارتی هم با موضوعاتی همچون زیبایی‌شناسی عرفانی، امر به معروف و نهی از منکر، حفظ قرآن کریم، تجوید قرآن کریم و آسیب‌شناسی مسابقات قرآن دانشگاهی و با حضور استادان صاحب‌نام و مبرز برگزار شد و فرصت یادگیری را برای مخاطبان علاقمند فراهم کرد.

رضایی درباره ضرورت و آثار حضور و فعالیت بخش دانشگاهی در نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم، تأکید می‌کند: خوشبختانه، دانشگاه با جمعیتی که در سطح کشور چه در دانشگاه‌های دولتی، چه آزاد و چه پردیس‌ها دارد، خانواده‌ای بزرگ را تشکیل می‌دهد که برای برنامه‌های اثرگذار وقت می‌گذارند و از آنها استقبال می‌کنند، نمایشگاه قرآن هم چنین ظرفیتی دارد و توانسته توجه این خانواده بزرگ را به خود جلب کند لذا با اینکه زمان برپایی نمایشگاه مقارن با نوروز و ایام تعطیلات دانشگاه‌ها بود اما باز هم همراهی کردند و با استفاده از فضای مجازی از نقاط مختلف کشور با ما ارتباط گرفتند و هم از

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

برنامه‌ها استفاده و هم نظرات و پیشنهادات شان را مطرح کردند. خوب که مرور کنیم می‌بینیم نمایشگاه قرآن با فرصتی که به جامعه دانشگاهی برای عرضه دستاوردهای قرآنی خود داده توانسته بر برخی ادعاها درباره بی‌توجهی دانشگاهیان به فعالیت‌های دینی قرآنی خط بطلان بکشد و علاقمندی آنها به کار و خدمت در این عرصه را در معرض دید عموم قرار دهد. اتفاقی مبارک که شاید در فضایی جز نمایشگاه بین‌المللی قرآن نیازمند صرف هزینه و وقت بسیار بود اما نمایشگاه باعث شده این مسیر یک شبه طی شود.

سی ویکمین
نمایشگاه بین المللی

قرآن کریم

المعرض الدولي الحادي والثلاثون للقرآن الكريم
The 31th International Holy Quran Fair

بخش افطاری ساده

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

ساده و صمیمی بر خوان کرامت حسنی

ماه مبارک رمضان در کنار آیین‌ها و مناسک عبادی و اعمال و احکام خاصش که در قالب واجب و مستحب انجام می‌شوند، در طول زمان و به فراخور شرایط، آداب و رسوم مردمی را هم به جمع سنت‌های خود راه داده، مثل سنت زیبای افطاری ساده که با چاشنی صفا و صمیمیت، فصل رمضان کتاب زندگی را مصور به خاطرات زیبا و ماندگار کرده است؛ نمایشگاه بین المللی قرآن کریم هم در هم‌نوایی با این رسم زیبا و جذاب رمضان و با هدف ایجاد بستر آرام و خانوادگی افطار مختص بازدیدکنندگان خود، برای نخستین

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

بار در سی و یکمین دوره برپایی، بخش «افطاری ساده» را راه اندازی کرد. بخشی که در عین سادگی و بی‌آلایشی، برپیشانی نمایشگاه قرآن خودنمایی می‌کرد و به محض ورود به شبستان مصلاي امام (ره)، توجهات را معطوف خویش می‌ساخت. با نشان دادن ساعت ۱۷ توسط عقربه‌های ساعت و گشوده شدن درهای شماره ۱۷ و ۱۸ شبستان مصلاي، بازدیدکنندگان با موکت‌های

سبزرنگی مواجه می‌شدند که ابتدای شبستان را مفروش کرده و سفره‌های افطار با نظم و ترتیب و به موازات هم روی آن‌ها چیده شده بود، سفره‌هایی که منتظر طنین اذان بودند تا کار خود را شروع کرده و ساده اما صمیمی، رسم میزبانی را به جای آورند.

در این بخش خبری از دکورسازی‌های مرسوم بخش‌های دیگر نبود تنها تعدادی تابلو و بنر مزین به عنوان «افطاری ساده» و احادیث و سخن بزرگان درباره این رسم رضانی که راهرو را از بخش جدا می‌کرد، فضا سازی بخش را بر عهده داشت و سادگی آن را فراتر از عنوان و اسم و در عمل نشان می‌داد.

«سید محمد اطهری»، مدیر بخش افطاری ساده با بیان اینکه این بخش نخستین حضور خود در سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم را تجربه کرده است، می‌گوید: نمایشگاه قرآن و متولیان برگزاری آن در همه دوره‌ها دغدغه افطار بازدیدکنندگان را داشته و دارند و برای همین هم در سال‌های گذشته در حیاط مصلاي بسته‌های افطاری مختصر میان بازدیدکنندگان توزیع می‌شد.

وی ادامه می‌دهد: اما در سی و یکمین دوره از نمایشگاه بین المللی قرآن کریم و بنابر تدبیر معاون قرآن و عترت و وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، تصمیم بر آن شد همچون حرم مطهر امام رضا (ع)، حرم مطهر حضرت سیدالشهداء (ع) و نیز مکه و مدینه سفره‌های افطار ساده و مزین به نام امام حسن مجتبی (ع) در

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

مصلی گشوده و در این فضای مهیا، فرصت همنشینی‌های ساده به بهانه افطار فراهم شود. اطهری با بیان اینکه در ابتدا پیش بینی بخش برای توزیع روزانه پنج هزار بسته افطار ساده و دپوی یک هزار بسته دیگر بود، تصریح می‌کند: در همان سه روز نخست فعالیت نمایشگاه، استقبال به گونه‌ای بود که هر شش هزار بسته افطار ساده توزیع و مقرر شد برای هفته دوم که همزمان با پایان تعطیلات نوروزی هم بود، بین هشت تا ۹ هزار بسته تدارک دیده شود.

به گفته اطهری بسته‌های افطار اگرچه وصف سادگی داشتند اما طوری تهیه می‌شدند که همراه با چای، کاملاً گفافی یک افطار مناسب را می‌دادند. محیط بخش هم به خانواده‌ها اجازه می‌داد تا در فضایی آرام، گرم و صمیمی افطار کنند و بعضاً با خوراکی‌ها و وسایلی که از خانه آورده بودند تا وقت شام روی موکت‌های بخش می‌نشستند و فضا برایشان به گونه‌ای فراهم شده بود که بتوانند بدون هزینه و با چاشنی معنویت، خاطره خوش نوروزی را از مصلا‌ی امام(ره) با خود به یادگار ببرند.

به قول قدیمی‌ها در حرف آسان است اما در عمل تهیه روزانه هشت تا ۹ هزار بسته افطاری هر قدر هم ساده، کاری بسیار سخت و توان بر است، برای همین هم روزانه سه شیف‌ت و در هر شیف‌ت ۳۰ نفر (جمعاً ۹۰ نفر) مشغول بسته‌بندی افطاری‌های ساده می‌شدند. برخی اقلام همچون پنیر، کره، مربا و عسل کارخانه‌ای بود اما برخی دیگر مثل فرنی، شیربرنج و شله‌زرد باید طبخ می‌شدند (طبخ آنها کاملاً ارگانیک

سی و یکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

انجام می‌شد لذا در کمتر از ۲۴ ساعت در بیرون از یخپال فاسد می‌شدند)، برای همین ضرورت داشت این اقلام روزانه طبخ و بسته‌بندی شوند؛ کاری که از هنگام سحر شروع می‌شد تا بسته‌های افطار حدود ساعت ۱۴ به مصلی و سفره‌های چشم به راه برسد.

تنوع اقلام بسته‌های افطاری هم در نوع خود جالب توجه بود و از تلاش برای تأمین ذائقه‌های مختلف حکایت می‌کرد از کره‌مربا گرفته تا کره‌عسل، پنیر و گردو، آب‌میوه، شیر، نان، فرنی، شیربرنج و شله‌زرد همراه با چای و آب و از همه مهمتر چاشنی صفا و صمیمیت.

اطه‌ری با ابراز خرسندی از مکان‌یابی بخش افطاری ساده، می‌گوید: اگرچه فضای بخش مطلوب و متصل به نمازخانه بود و بخش افطاری ساده به محض ورود بازدیدکنندگان خودنمایی می‌کرد و به نوعی ویتترین نمایشگاه در بدو ورود بود، اما با توجه به حجم استقبال مخاطبان، باز هم جای افزایش فضای آن در دوره‌های آتی هست.

وی درباره نحوه آماده‌سازی و پهن کردن این سفره‌های افطار پس از رسیدن بسته‌های تهیه‌شده، ابراز می‌کند: تیمی هجده نفره از ساعت ۱۴ سفره‌ها را پهن کرده و بسته‌ها و فلاسک‌های آب‌جوش و آب‌معدنی‌ها را به نظم در سفره‌ها می‌چیدند؛ برای پذیرایی روزانه از شش هزار مهمان، ۱۲۰۰ فلاسک آب‌جوش تهیه می‌شد. نحوه تهیه این تعداد فلاسک هم در نوع خود جالب است؛ بخش افطار ساده در ابتکاری جالب چایخانه

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

مرکزی خود مزین به نام حضرت سیدالشهداء(ع) را در محوطه بیرونی مصلاهی امام خمینی(ره) برپا کرده بود، ۹ نفر در این چایخانه حضور داشتند و از ساعت ۱۲ و نیم بعد از ظهر با ۱۰ سماور صدلیتری آبجوش را برای پُر کردن فلاسکها آماده می کردند.

اطهری درباره نحوه آماده سازی این سماورها و آبجوشها، می گوید: این سماورها روزانه سه مرتبه شارژ می شدند، و از افطار تا ساعت ۲۳ به بازدیدکنندگان چای و آبجوش می دادند که این ساعت در شبهای قدر به سه نیمه شب افزایش یافت؛ البته چایخانه هر شب چای را به طعمی خاص مثل هل، آویشن، زعفران، گل سرخ و... و آبجوشها را هم در قالب دمنوش عرضه می کرد تا برای بازدیدکنندگان تنوع طعم هم ایجاد کرده باشد، این خوش ذوقی به مذاق بازدیدکنندگان خوش و گوارا آمد. این چایخانه در شبهای قدر هم حدود ۴۰۰ لیتر شیرکاکائوی ارگانیک بین عزاداران توزیع کرد.

بخش افطاری ساده به میزبانی از گروههای خاص هم توجه داشت و فرصتی را فراهم آورد تا در کنار عموم بازدیدکنندگان آنها نیز پای خوان کرامت حسنی بنشینند؛ در همین راستا مددجویان کمیته امداد امام خمینی(ره) استان تهران به مدت هشت روز، مددجویان سندروم دان بهزیستی شهر تهران، اعضای بیش از ۲۰ پایگاه بسیج و مساجد فعال قرآنی استان تهران، اعضای مکتب القرآن شهرری، اعضای ۱۲ پایگاه بسیج و مساجد فعال قرآنی استان البرز و تعدادی از مدارس آموزش و پرورش شهر تهران مهمان سفره افطار ساده نمایشگاه قرآن شدند.

آنچه بخش افطاری ساده با نخستین حضور خود در نمایشگاه بین المللی قرآن کریم رقم زد آن بود که در عین ابتکار و خوش ذوقی برگزارکنندگان، صفا و صمیمیت را هم بین بازدیدکنندگان برقرار کرد، چنان که هر شب جمعیتی چند هزار نفره بسان یک خانواده بزرگ دور هم جمع شده و افطار را با طعم شیرین سادگی انجام می دادند. همین گرما و صمیمیت در جذب مخاطب بیشتر به نمایشگاه بین المللی قرآن کریم اثرگذار بود و باعث شد برخی خانوادهها به دلگرمی همین افطارهای ساده، بی دغدغه خود را به تفرجگاه قرآنی رمضان برسانند و پای سفره کرامت حسنی بنشینند. تجربه ای نو اما جذاب که آینده ای روشن پیش رو دارد.

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی

قرآن کریم

المعرض الدولي الحادي والثلاثون للقرآن الكريم
The 31th International Holy Quran Fair

بخش هنرهای دینی

سی و یکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

ادای دین به قرآن با زبان هنر

هنر با همه جادویی که در ارتباط با بشر فراتر از زبان، ملیت و قومیت، رنگ و نژاد دارد و می‌تواند فراتر از جغرافیای مرزی، فکری و دینی و حتی زمانی با انسان‌ها ارتباط بگیرد و تأثیرات عمیق از خود بر جای بگذارد، برای ماندگاری و عمق و گستره اثرگذاری به عناصری وابسته است که مسیر ارتباطش با مخاطب را هموار کند و اثری را که باید در او بگذارد، بی‌تردید و بنابر تجارب متعدد و اثبات شده تاریخ، هنر در آمیختگی با عنصر دین جاودانگی بی‌نظیر می‌یابد و از چنان نفوذ کلامی برخوردار می‌شود که هیچ رقیبی

سی و یکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

یارای هم‌وردی با آن را پیدا نمی‌کند. هنرهایی که در عمر بیش از ۱۴ قرن اسلام با الهام از آموزه‌های دینی قرآنی خلق شده‌اند شاهدهی زنده و عینی برای این ادعا هستند. از این رو، نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم ناظر به این مانایی و اثرگذاری هنر دینی قرآنی، از دیرباز به عرضه این جنس از هنر و آثار تولید شده در این ساحت توجهی خاص داشته و همه ساله در بخشی با

عنوان «هنرهای دینی» پیوند و خویشاوندی هنر با نورانیت وحی و دین را در معرض دید می‌گذارد. سی و یکمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم هم با تلاش برای عرضه و نمایش آفرینش‌های هنری که از سرچشمه قرآن وام گرفته‌اند بخش هنرهای دینی را در میانه‌های شبستان مصلای بزرگ امام (ره) برپا کرد؛ بخشی که در ادای دین به قرآن و آموزه‌ها دینی موفق عمل کرد و خوش درخشید. «مصطفی زراوندیان»، مدیر بخش هنرهای دینی در سی و یکمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم درباره محور فعالیت‌های این بخش، می‌گوید: در این دوره از نمایشگاه با نگاه و اتکاء به شعار «می‌خوانمت، برای زندگی با آیه‌ها» و همچنین در فضای امیدآفرینی برای نوجوانان و جوانان، برنامه‌های تخصصی در پنج محور تجسمی، تئاتر و پرفورمنس، سرود، کارگاه‌های هنری و نشست تخصصی هنر پیش‌بینی و اجرا شد.

وی ادامه می‌دهد: در بخش گالری یا همان نمایش آثار هنرهای تجسمی، بیش از ۹۰ اثر در سه بخش اساتید، هنرجویان و دانشجویی به نمایش درآمد؛ این آثار از میان حدود ۱۵۰۰ اثر ارسال شده به دبیرخانه بخش، با رأی و نظر مشاوران هنری برای حضور در نمایشگاه انتخاب شدند. به گفته زراوندیان، بخش هنرهای دینی همچون سال گذشته، برای محور نمایش بخش تولید آثار

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

مخصوص نمایشگاه را در دستور کار قرار داد که نتیجه این تولید اجرای زنده نقالی، نمایش پرفورمنس و مسابقه به صورت عملی بود که در مجموع در ۹ شب برای مخاطبان و بازدیدکنندگان اجرا شد. یکی از محورهای کاری و جذاب بخش هنرهای دینی در نمایشگاه سی و یکم اجرای شبانه سرود بود که خوب توانست با مخاطبان ارتباط بگیرد، همین جاذبه و تأثیر بر مخاطب باعث شد بخش هر شب هفت اجرای سرود را در کنداکتور برنامه‌های خود پیش‌بینی کند، سرودهایی که تنوع محتوا و موضوع داشتند و بر تعداد بازدیدکنندگان بخش افزودند.

وُرکشاپ یا همان کارگاه آموزشی ویژه هنرهای تجسمی هم در طول برپایی نمایشگاه از برنامه‌های اصلی بخش هنرهای دینی بود و به تناسب اقبال مخاطبان و زمینه‌هایی که برای کار آموزشی وجود داشت، ۱۰ کارگاه برگزار شد و توانست به قدر وُسع و ظرفیت علاقمندان را با ابتدائیات و ضروریات خلق هنرهای تجسمی با محور آموزه‌های دینی قرآنی آشنا کند. به نظر می‌رسد فضا و علاقمندی‌ای که این کارگاه‌ها در مخاطب ایجاد کردند، پای بسیاری از آن‌ها را به دوره‌های آموزش و یادگیری هنرهای تجسمی با نگاه به محتوای دینی و قرآنی باز کند و از این جهت هم می‌توان به تأثیر نمایشگاه بر رشد هنرهای دینی امیدوار بود. برگزاری سه نشست تخصصی هم از دیگر برنامه‌های بخش هنرهای دینی بود که

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

کوشید نشان دهد هنر چطور می‌تواند خادم القرآن شود و زبان و توان خود را در عرضه این معارف نورانی به خدمت بگیرد.

هر یک از محورهای پنج‌گانه‌ای که برای حضور اثرگذار بخش هنرهای دینی در نمایشگاه پیش‌بینی شده بود فعالیت‌هایی را تحت پوشش داشت، برای مثال در محور هنرهای تجسمی با بهره‌مندی از آثار هنرمندان شاخص ایرانی در کنار دانشجویان و هنرمندان نوظهور در جامعه قرآنی، فضایی تعاملی با مخاطبان در سطوح عامه و حرفه‌ای برقرار و فرصتی برای ارائه بهتر آثار در نمایشگاه فراهم شد. این آثار شامل نقاشی خط، نقاشی، تذهیب، نگارگری، گل و مرغ و... بود. از هنرمندان این بخش می‌توان به عبدالحمید قدیریان، مهدی فرخی، زینب شاهی، محمود صفری، سعید رضایی، حشمت‌الله نوروزی، فریبرز جوقان، مینا صدوری، حسین عصمتی، عظیم فلاح، سعید نقاشیان، ژیلای شیرینی، زهرا سعادت نژاد، زینب رهنما، محمد صادق ایزد دوست، عالیہ سامعی، امیرحسین آقامیری، محمد حسین شاه وردی، خسرو شیرچی، محمد باستان‌فر و... اشاره کرد.

علاوه بر نمایش آثار مرتبط با هنرهای تجسمی، کارگاه‌های آموزشی هم ذیل این محور برگزار شد و اساتید هنرمند در حوزه هنرهای تجسمی شامل: خوشنویسی، تذهیب، نقاشی، کاشیکاری، میناکاری

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

روی سفال و سرامیک هر شب برای مخاطبان تولید و بازآفرینی آثار داشتند و علاقه مندان ضمن گفتگوی مستقیم با هنرمندان، با چگونگی تولید آثار هنرهای تجسمی دینی هم آشنا می شدند. با برپایی این کارگاه‌ها در طول مدت نمایشگاه ذیل محور هنرهای تجسمی بیش از ۱۲ اثر هنری تولید و به نمایش گذاشته شد.

نمایش از دیگر محورهای پرمخاطب بخش هنرهای دینی در نمایشگاه سی و یکم بود؛ زراوندیان در این باره بیان می کند: در این محور سبک‌های مختلف نمایشی مانند نقالی (سنتی)، پرفورمنس و میدانی اجرا شد و اگرچه بنا بر مصوبه نمایشگاه برای هر شب شش اجرا پیش بینی شده بود که در مجموع شامل ۸۴ اجرا می شد اما بنا بر استقبال مخاطبان و ظرفیت مطلوبی که ایجاد شد، هر شب ۹ اجرا و در مجموع ۱۲۶ اجرا داشتیم؛ اجراهایی که خوب توانست با مخاطبان ارتباط بگیرد و اهداف بخش را با زبان جذاب نمایش بیان کند.

در میان نمایش‌ها استقبال از نقالی که ریشه در فرهنگ دینی ملی ما دارد کم نظیر و درخور توجه بود؛ برنامه نقالی با موضوع نوروزخوانی در شش شب نخست برپایی نمایشگاه هر شب دو اجرا داشت و در ادامه، نقالی با موضوعاتی مثل شب‌های قدر و همچنین داستان‌هایی از امیرالمومنین امام علی (ع)

سی و یکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

اجرا شد؛ از عوامل تأثیرگذار این نقالی‌ها علاوه بر محتوا، حضور مرشد محمدرضا معجونی، از برترین نقالان کشور بود که با نفس گرمش حاضران را به فیض می‌رساند.

بخش در این محور کاری خود، نمایش «هناس (نفس)» به کارگردانی صادق کیانی مقدم و با موضوع آسیب دیدن بچه‌ها در جنگ به خصوص کودکان بی‌دفاع غزه و فلسطین، سوریه، عراق، یمن و... و نیز پرفورمنس «حماسه حضور» به کارگردانی علیرضا دهقان را نیز اجرا کرد؛ در این پرفورمنس مردم در حال کار و زندگی بودند که ابلیس و سیاهی وارد می‌شد و تلاش می‌کرد با ایجاد تفرقه، انسان‌ها را از بین ببرد، ابتدا موفق می‌شد و در نهایت با اتحاد مردم این ابلیس و سیاهی بود که از بین می‌رفت.

علاوه بر همه آنچه از فعالیت‌های بخش هنرهای دینی بیان شد، به تناسب رشد و توسعه هنر سرود در سال‌های اخیر و بعد از توصیه‌های مقام معظم رهبری و حرکت این هنر به سمت تأثیرگذاری‌هایی که اوایل انقلاب داشت، بخش هنرهای دینی هم به این هنر نگاهی ویژه داشت و اگرچه بنابر برنامه‌ریزی‌های اولیه قرار بود هر شب هفت اجرا و در مجموع ۹۸ اجرا را تدارک ببیند اما در نهایت ۱۲۶ اجرای سرود را در کارنامه کاری خود در نمایشگاه سی و یکم ثبت کرد که توسط ۱۴ گروه اصلی و پنج گروه ملی و مهمان اجرا شدند. گروه‌های تسنیم، فرزندان حاج قاسم، سلمان، خاتون، اسوه، نوید، سردار سلیمانی، زینبیون،

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

ساکنان آسمان، نغمه آسمان، مهدی یاران، نجوای انتظار، کبوتران حرم و میثاق به عنوان گروه‌های اصلی بخش و صبا، نغمه آسمانی، بچه‌های ایران، نورالشهدا و دیدار گروه‌های مهمان بخش بودند که با اجراهایشان فضای اوایل انقلاب و تأثیر سرودها در تهییج و بسیج مردم به ویژه در دوران دفاع مقدس را یادآور شدند و در تلطیف فضای نمایشگاه مؤثر بودند.

تجربه دو هفته‌ای فعالیت بخش هنرهای دینی در نمایشگاه قرآن، میزان استقبال بازدیدکنندگان از برنامه‌های بخش، علاقمندی‌ای که اقشار مختلف به دیدن و یادگیری این جنس از هنر نشان دادند، بار دیگر ثابت کرد که قرآن و آموزه‌هایش ظرفیتی بی‌بدیل برای زایش و آفرینش هنری دارند و اگر فرصت و مجال داده شود با زبان فطرت با مخاطب صحبت و نظر موافق و همراهی‌اش را جلب می‌کنند. اتفاقی که نمایشگاه قرآن با ظرفیت‌شناسی صحیح و بجا رقم زد و فرصت دیده شدن و شناساندن هنرهای دینی به مردم را داد.

سى ويكمين
نمايشگاه بين المللى

قرآن كريم

المعرض الدولي الحادي والثلاثون للقرآن الكريم
The 31th International Holy Quran Fair

رسانه + پویش ملی مردمی حافظ شو

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

صدا و تصویر ماندگار نمایشگاه

رویدادها و اتفاقات هر قدر هم مهم، پُردامنه و اثرگذار اگر دست دوستی و تعامل با رسانه‌ها ندهند صدایشان به جایی نمی‌رسد و بازاری برای عرضه پیدا نمی‌کنند که بتوانند مشتری یا مخاطب جذب کنند؛ این مسأله درباره نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم با همه محتوای غنی، برنامه‌های جذاب و تدارک مفصلی که برای بازدیدکنندگان خود دارد، هم صادق است چون اگر نباشد اخبار مرتبط با افتتاح، ساعات کار، تنوع بخش‌ها و برنامه‌های آن که در رسانه‌های مختلف دیداری، شنیداری، مجازی و... منعکس می‌شود، مردم

سی ویکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

چطور مطلع می‌شوند که این تفرجگاه رضانی برایشان تدارک دیده و سفرهای قرآنی برایشان در مصلاي امام خمینی(ره) چیده شده است.

با علم و نگاه به همین اثرگذاری، سی و یکمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم از مدت‌ها قبل از برپایی، بخش رسانه خود را فعال کرد تا با اطلاع‌رسانی و تبلیغات و معرفی نمایشگاه در لایه‌های گوناگون از رسانه‌های رسمی و غیررسمی،

حضور در این نمایشگاه و بازدید از آن در صدر برنامه‌های نوروزی و رضانی‌تهرانی‌ها و علاقمندان دیگر از نقاط مختلف کشور قرار بگیرد.

در این راستا ستاد خبری بخش رسانه متشکل از خبرنگاران و عکاسان پیش از آغاز نمایشگاه پا گرفت و با برگزاری نشست‌های خبری، با رسانه‌های مختلف برای انعکاس اخبار نمایشگاه مرتبط شد. برگزاری دو نشست خبری ویژه تشریح برنامه‌های پیش‌بینی شده برای نمایشگاه با حضور معاون قرآن و عترت وزیر فرهنگ و مدیران بخش‌ها و نیز نشست رونمایی از پوسترها و تیزرهای تولید شده برای معرفی نمایشگاه با حضور وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی از اقدامات مهم این ستاد پیش از آغاز به کار رسمی نمایشگاه بود که بازخوردی مطلوب داشت و جامعه را آماده استقبال از این رویداد بزرگ قرآنی کرد.

تولید ۴۱۰ عنوان خبر و ۳۵ مورد گزارش تصویری و انتشار آنها در سایت نمایشگاه و بازنشرشان در سایت‌ها و خبرگزاری‌های مختلف، از دیگر خروجی‌های کار ستاد خبری در بخش رسانه است؛ البته در کنار فارسی بخشی از اخبار به زبان‌های عربی و انگلیسی هم ترجمه و در فضای بین‌الملل منتشر شد.

«محمد حسین محمدزاده»، مدیر بخش رسانه سی و یکمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم درباره انعکاس این رویداد بزرگ قرآنی در صداوسیما و سکوه‌های (پلتفرم‌ها) نمایش خانگی در فضای مجازی،

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

می گوید: ۷۳ سکوی نمایش خانگی شامل ۵۰ سکوی حوزه فیلم و سریال و آموزش، و ۲۳ سکوی تخصصی حوزه کودک به انعکاس برنامه های نمایشگاه، پخش تیزر، نصب پوستر و نیز اعلان برنامه ها (به طور ویژه درباره پویش ملی مردمی و قرآنی «حافظ شو») پرداختند.

به گفته وی رادیو نمایشگاه نیز از روز نخست سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم مصادف با اول فروردین ماه بعد از اجرای برنامه افتتاحیه با حضور یک گوینده خانم و یک تهیه کننده هر روز از ساعت ۱۷ تا ۲۴ بدون توقف مشغول پخش برنامه شامل تلاوت قرآن، ادعیه، سرود، تواشیح و گفتار در بخش اطلاع رسانی و معرفی های کوتاه از بخش ها و بیان خیر مقدم به مهمانان ویژه و نیز راهنمایی و تشویق بازدیدکنندگان برای مشارکت در پویش ها، طرح ها و برنامه های نمایشگاه بود.

با توجه به آنکه تولیدات گرافیکی از جاذبه های تبلیغی رسانه ای محسوب می شوند بخش رسانه ۶ پوستر را طراحی کرد که پنج مدل آن در قالب نقاشی از یک خانواده و یک مدل، طرح گرافیکی از فلش و نشان قرآن بود. علاوه بر این، ۳۰ قطعه پوستر مفهومی با محور شعار نمایشگاه یعنی «می خوانمت» و با استفاده از تکنیک تصویرسازی تولید و در برخی موارد از نمونه های سال گذشته بازطراحی شد. ویژه نامه مکتوب نمایشگاه نیز در دو شماره شامل اخبار و عکس ها و معرفی بخش ها و برنامه های نمایشگاه و نیز انعکاس سخنان و مصاحبه با مدیران برگزارکننده نمایشگاه منتشر شد.

طراحی بزرگ برای بخش های مختلف نمایشگاه هم از دیگر اقداماتی بود که به همت بخش رسانه انجام شد و توانست تعاملات مطلوبی را در این باره با بخش ها رقم بزند.

سی و یکمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم

از دیگر اقدامات جذاب بخش رسانه در نمایشگاه سی و یکم تولید تیزر بود که در این باره اقدامات جالبی انجام شد؛ مثل تیزر ویژه معرفی نمایشگاه در قالب انیمیشن و حضور شخصیت‌های مجموعه معروف شکرستان؛ تیزر رئال - سه بُعدی (تری دی) با صدای نریشن، تیزر موشن گرافیک بازسازی و بازطراحی شده از تیزر سال گذشته نمایشگاه و نیز آونوس رادیویی

معرفی نمایشگاه جهت پخش در رسانه رادیو خروجی کار بخش رسانه در این محور بود. حجم و دفعات پخش تیزرها از رسانه ملی و سایر رسانه‌های مجازی نیز از استقبال تولیدات در این محور حکایت می‌کند. محمدزاده با اشاره به فعالیت گروه تولید کلیپ، فیلم و ضبط مراسم‌های نمایشگاه به عنوان یکی از محورهای بخش رسانه، تصریح می‌کند: گروه تولید کلیپ با استفاده از تجهیزات حرفه‌ای و با کیفیت اچ دی ۳۵ کلیپ دو تا چهار دقیقه‌ای شامل معرفی بخش‌ها، برنامه‌ها، بازدید شخصیت‌ها و مراسم‌های خاص برگزار شده در نمایشگاه را تولید کردند؛ در تصویربرداری هوایی نیز از پرندۀ دوربین دار (کوادکوپتر) استفاده شد. علاوه بر این، بنابر درخواست بخش‌ها، برخی نشست‌ها و مراسم‌های مهم آن‌ها نیز با همکاری بخش رسانه به طور کامل تصویربرداری، ضبط و تدوین شد.

وی تأکید می‌کند: مهم آنکه همه برنامه‌ها و مراسم‌های مهم نمایشگاه در عین تصویربرداری به طور کامل، به شکل همزمان در درگاه‌های مختلف پخش زنده نیز داشت و منجر به لایو استریم برنامه‌ها علاوه بر خروجی‌های دائمی مانند آپارات، تلویزیون و غیره، شد. فیلم مستند نمایشگاه هم با استفاده از تصویربرداری از بخش‌های مختلف، تصویربرداری هوایی و نیز مصاحبه با مدیران بخش‌ها تولید شده است. مدیر بخش رسانه سی و یکمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم می‌افزاید: تولید و پخش گزارش گفتگوی

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

مردمی و نیز در ارتباط با مسئولان در ۲۸ آیتم از رسانه نما قرآن، شبکه های تلویزیونی و نیز سکویهای مجازی دیگر خروجی بخش رسانه بود. همچنین، بخش رسانه در ابتکاری جذاب و مورد اقبال بازدیدکنندگان، استیج عکاسی با دکور نمایشگاه و با نمادهای سفره هفت سین را به صورت رایگان برپا کرد.

با توجه به اینکه امروز فضای مجازی در خیلی موارد از فضای واقعی پیشی گرفته و نمی توان از نقش و اثرگذاری آن غفلت کرد، بخش رسانه نمایشگاه قرآن هم به این فضا توجهی ویژه داشت و گروهی را مختص تولید و انتشار مطالب ویژه کانال ها و گروه های مجازی و نیز سکوها یا پلتفرم های نمایش فیلم و سریال بسج کرده بود. تولید ۱۰ استوری موشن، ۱۰ شماره نشریه الکترونیکی، ۱۴ کلیپ و ریلز اینستاگرامی، ۱۸ کلیپ با موضوع معرفی بخش های نهج البلاغه، باغ آیات، عفاف و حجاب، ناشران، محصولات فرهنگی، صنایع دستی، مساجد، حافظ شو و...، جذب ۹ هزار عضو در کانال رویکای حافظ شو، جذب ۳۰۰ عضو در صفحه اینستاگرامی حافظ شو و افزایش نرخ تعامل با مخاطبان، جذب ۵۰۰ عضو در کانال تلگرامی و چهارهزار عضو در کانال بله («می خوانمت»)، تعامل با فعالان پُرمخاطب فضای مجازی برای درج اخبار و برنامه های نمایشگاه در صفحات خود، دریافت یک میلیون ویو (بازدید) در فضای مجازی و انتشار مطالب مرتبط با پویش حافظ شو و نمایشگاه بین المللی قرآن در کانال های پُربازدید خبری، عمومی، سرگرمی،

سی ویکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

مذهبی (فارس، تسنیم، باشگاه خبرنگاران، صرفاً جهت اطلاع، خبر فوری، گیزمیز، هواداران استقلال و پرسپولیس و...) از خروجی‌های بخش رسانه در داشتن نگاه ویژه به حضور در فضای مجازی است که نشان می‌دهد دغدغه‌مندی، بکارگیری نیروهای زبده و برنامه داشتن در این عرصه می‌تواند اتفاقات خوبی را رقم بزند.

اما ... بخش رسانه به آنچه مرور شد، اکتفا

نکرد و برای جذب حداکثری مخاطب، رساندن صدای رسای نمایشگاه به عموم علاقمندان و نیز ماندگار کردن این صدا و تأثیر، از رسانه‌های صوت و تصویر فراگیر ایران هم مدد گرفت؛ در این راستا دیرین دیرین، کارتون ببین و فیلمدون اقدام به انتشار تیزر برگزاری نمایشگاه بین‌المللی قرآن در وبسایت و شبکه‌های اجتماعی و کارتونت، اپیزود، افند استودیو و فیلمدون اقدام به انتشار پوستر در شبکه‌های اجتماعی و وبسایت خود کردند. روبیکا هم در همراهی با نمایشگاه علاوه بر انتشار تبلیغات و تیزر نمایشگاه، امکان پخش زنده نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم را برای کاربران خود فراهم کرد چنان‌که پویش («حافظ شو») با استقبال بالای مخاطبان آن روبرو شد به ویژه آنکه ۲۰ میلیون پیامک پویش را با مشارکت همراه اول ارسال کرد.

علاوه بر این، برای دومین سال پیاپی شبکه اختصاصی نما قرآن با استفاده از ظرفیت تلویزیون در نمایشگاه فعال شد که هشت ساعت پخش و دوبار تکرار داشت و در مجموع پنج هزار و ۱۱۸ دقیقه برنامه را به صورت زنده روی آنتن بُرد؛ گفتگو با مدیران ارشد نمایشگاه، مدیران بخش‌ها، فعالان حوزه‌های قرآن و عترت و نیز چهره‌های سرشناس که برای بازدید از نمایشگاه در مصلاهی امام خمینی (ره) حضور یافتند هم از کارویژه‌های نما قرآن بود.

سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم

مهم آنکه استودیوی فعال در این بخش با استفاده از امکانات موجود، به طور همزمان با شبکه‌های مختلف تلویزیونی اعم از شبکه‌های سه، پنج، افق، امید، سپهر، الکوثر و قرآن سیما به طور روزانه ارتباط زنده داشت و به فراخور و براساس کنداكتور شبکه‌ها، در ساعات مختلف نیز برای دیگر شبکه‌ها امکان ارتباط زنده را فراهم می‌کرد.

به گفته محمدزاده مدیر بخش رسانه سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم، مسئولیت فرآیند نظارت فنی و محتوایی بر تولیدات و عوامل و همچنین واحد پخش زنده تلویزیون نیز از طریق تیم فنی مستقر در معاونت فضای مجازی سازمان صدا و سیما با حضور چهار نفر به صورت شیفتی انجام شد و در نتیجه عملکرد مطلوب و نظارت و تذکرات بهنگام، هیچگونه ایراد فنی و محتوایی در عملکرد گروه پخش زنده شبکه اختصاصی نما قرآن گزارش نشد.

مثنوی هفتادمن کاغذِ فعالیت‌های بخش رسانه به اینها ختم نمی‌شود و از دیگر توفیقات آن در این دوره از نمایشگاه بین المللی قرآن کریم، پای کار آوردن شبکه‌های تلویزیونی و رادیویی رسانه ملی بود؛ برای همین هم استودیویی به رادیو قرآن اختصاص یافت، این شبکه در دو بخش، شامل برنامه زنده در رادیو قرآن و نیز ارائه خدمات استودیویی پخش زنده و گزارش به سایر شبکه‌های رادیویی، انعکاس مطلوبی از این رویداد داشت و هر روز در سه نوبت و در ساعات ۱۷، ۱۹ و ۳۰ و ۲۲ و ۲۰ از محل نمایشگاه پخش زنده داشت. علاوه بر این، شبکه‌های سراسری رادیو مانند گفتگو، تهران، ایران، فرهنگ، معارف، سلامت و صبا بیش از ۷۰ ارتباط زنده و تولیدی را برای شنوندگان روی آنتن بردند.

محمدزاده به تعامل مطلوب بخش رسانه با بخش‌های خبری صداوسیما در انعکاس فعالیت‌های مختلف نمایشگاه نیز اشاره و بیان می‌کند: در سایه این تعامل در تمام بخش‌های مهم خبری به طور

سی و یکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

روزانه گزارش‌های مثبت و متنوعی از نمایشگاه و فعالیت‌های مختلف آن به صورت زنده و تولیدی به روی آنتن رفت و بخش رسانه در این راستا هزینه‌ای را بر نمایشگاه تحمیل نکرد و کار را با تعامل پیش برد.

خبرگزاری‌هایی همچون ای‌کنا، شبستان و حوزه‌نیوز نیز با هماهنگی بخش رسانه در نمایشگاه حضور داشتند و روزانه به تولید اخبار

و گزارش و گفتگو با چهره‌های بازدیدکننده می‌پرداختند که خروجی کار آن‌ها در فضای مجازی نیز اثرات خاص و مطلوب خود را بر جای گذاشت و به فضا سازی رسانه‌ای نمایشگاه کمک شایان کرد.

شاید اینطور به نظر برسد که برای این همه اتفاقات مهم و اثرگذار رسانه‌ای که بحق توانست صدای سی و یکمین دوره نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم را رساتر از همیشه به گوش علاقمندان، مخاطبان و حتی غیرمرتبطان با چنین فضایی برساند، هزینه‌های سنگین و به تعبیری بریز و پپاش شده باشد در صورتی که عمده این‌ها از طریق رایزنی، تعامل و ارتباطات بخش با رسانه‌ها صورت گرفت و بخش رسانه برای نمایشگاه در انجام این همه کارهای ریز و درشت خرج تراشی نکرد و خرجی سر دست نمایشگاه نگذاشت! شاهد مثال ارسال ۲۰ میلیون پیامک با موضوع پویش ملی مردمی حافظ شو، از طریق رایزنی با روبیکا و شرکت همراه اول است که تقریباً به صورت رایگان انجام شد و جمعیت میلیونی را عضو باشگاه حافظ شو کرد. این بخش از ظرفیت و دامنه تعاملات خود صرفاً برای کارهای رسانه‌ای استفاده نکرد بلکه فراتر از آن و در تعامل با اتحادیه قنادان و شیرینی‌پزان امکان طبخ و توزیع کیک ۱۸۰ کیلوگرمی به مناسبت میلاد باسعادت امام حسن مجتبی (ع) را هم فراهم کرد؛ کیک که به صورت رایگان بین بازدیدکنندگان نمایشگاه توزیع شد و شبی شاد و به یادماندنی برایشان رقم زد.

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

بی سابقه اما جذاب و مخاطب پسند

اگر بخواهیم منصفانه به عملکرد نمایشگاه بین المللی قرآن کریم در دوره های مختلف نگاه کنیم و از کم و زیاد و نقاط ضعف و قوتش بگوییم، نمی توانیم از ابتکارات و نوآوری های آن چشم پوشیم چون بحق نمایشگاه در هر دوره حرف جدیدی داشته و برگ برنده ای را رو کرده تا ثابت کند در کنار حفظ سنت های همیشگی و برنامه های مرسوم خود از مقتضیات روز و انتخاب راه های جدید برای جذب و همراه کردن مخاطب نه تنها غافل نیست بلکه برای آن طرح و برنامه های جذاب و جالب هم دارد، مثل پویش ملی

سی و یکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

«حافظ شو» که در سی و یکمین دوره نمایشگاه قرآن راه‌اندازی شد و خیلی زود توانست جای خود را هم در میان مخاطبان قدیمی و هم مخاطبان جدید و کم‌سن و سال باز کند.

پویش ملی «حافظ شو» به عنوان یکی از کارویژه‌های بخش رسانه‌ی نمایشگاه، حدود یک هفته قبل از برپایی و با پیشنهاد و دستور مستقیم دکتر محمد مهدی اسماعیلی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در دو گروه سنی یکی ویژه کودکان و نوجوانان زیر ۱۴ سال با حفظ یکی از ۱۴ سوره آخر قرآن کریم و دیگری افراد بالای ۱۴ سال با حفظ سوره مبارکه واقعه، به صورت حضوری و مجازی در دستور کار نمایشگاه قرار گرفت.

اگرچه طرح و پویش نوپا و بدون تجربه بود اما در همین نخستین حضور، خیلی زود توانست بین دیگر طرح و برنامه‌های با سابقه و مجرب خودی نشان دهد و در استیج‌های تعبیه شده در مصلا‌ی امام خمینی (ره) صفوف مخاطبان را برای همراهی و شرکت، تشکیل دهد. مهم آنکه طرح هم‌زمان با مصلا‌ی امام خمینی (ره) (محل برپایی نمایشگاه قرآن) در سراسر کشور نیز اجرا شد که از جمله نتایج مهم اجرای این پویش در سطح کشور در کنار ایجاد فضای معنوی و قرآنی و تشویق کودکان و نوجوانان به حفظ سوره‌های قرآن کریم، تشکیل «باشگاه قرآنی حافظ شو» است باشگاهی که در مدت زمانی کوتاه پس از آغاز به فعالیت، حدود یک میلیون عضو جذب کرده و در صورت تداوم برنامه‌های پیش‌بینی شده، قابلیت جذب میلیون‌ها نفر را دارد.

به منظور پوشش دهی کشوری و همراه کردن علاقمندان از سراسر کشور، سایت ویژه پویش «حافظ شو» هم راه‌اندازی و مستقر شد، امکانات این سایت که در کوتاه‌ترین زمان راه‌اندازی و تکمیل شد، شامل یک صفحه با امکان اطلاع‌رسانی، امکان ورود و ثبت نام، سرور و استوریج و پهنای باند مناسب، امکان اتصال به پیام‌رسان‌ها، اعطای کدشناسه خاص به هر محتوای دریافتی، سامانه پیامکی به شماره ۳۰۰۰۰۸۰۰، بانک اطلاعات، ایجاد فضای تعاملی یا اینتراکتیو، ایجاد لینک اختصاصی برای هر پلتفرم، تعریف هشتگ #حافظ شو، دریافت فایل‌های ارسالی از طرف مردم و دسته‌بندی و تقطیع، فراهم کردن

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

فهرست قرعه کشی روزانه از بین شرکت کنندگان
بخش غیرحضورى و... است.

محمد حسین محمدزاده، مدیر بخش رسانه
سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم
درباره برنامه ها و هزینه های پویش ملی «حافظ
شو»، می گوید: اجرای برنامه زنده و میدانی
(استیج) در نمایشگاه بین المللی قرآن با محوریت
کودکان و نوجوانان از محورهای اجرای این پویش
بود؛ این برنامه شامل دکور، استیج، نور، تصویر،

مجری، تهیه کننده، کارگردان، مهمانان ویژه، کیبورد، کرین، عروسک های عظیم الجثه (تن پوش و دستی)،
گروه های سرود و تواشیح، قاری و... بود که در بخش نوجوان نمایشگاه اجرا می شد.

وی ادامه می دهد: در این برنامه مهدی اکبری معروف به «عمو اکبری» به عنوان مجری حضور داشت
و تمامی بخش های این برنامه به طور کامل ضبط شده و همچنین به صورت زنده از چند درگاه خروجی
مانند آپارات، تلویزیون و چند پلتفرم یا سکوی نمایش خانگی ویژه کودکان و نوجوان هم پخش شد؛
خوشبختانه، در این برنامه که مورد توجه و استقبال خوب کودکان و نوجوانان و خانواده ها نیز قرار
گرفت، فضایی گرم، شاد و صمیمی شکل گرفت و هر شب ده ها جایزه به کودکان اهدا و مراسم قرعه کشی
شرکت کنندگان در سایت حافظ شو نیز در این بخش برگزار شد و نفرات برگزیده معرفی شدند.

از عوامل مؤثر جذب مخاطب زیر ۱۴ سال به پویش «حافظ شو» در فضای نمایشگاه، حضور عروسک هایی
بود که مختص این پویش طراحی شده بودند مثل عروسک عظیم الجثه و شش متری و همچنین
عروسک هایی با تن پوش ننه سرما و عمو نوروز؛ علاوه بر این، چند عروسک صحنه گردان که در کنار مجری
برنامه، به کار سرگرمی و آموزش غیرمستقیم حفظ و مفاهیم قرآن می پرداختند هم در اجرای پویش

سی ویکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

همراهی می‌کردند. فضای شاد و موزیکال این برنامه هم مزید بر علت بود تا حافظ شو خیلی زود دل مخاطب کم سن و سال اما سخت‌پسند را ببرد.

علاوه بر این، برای آنکه در جای جای نمایشگاه و در بازدید از بخش‌های مختلف آن، پویش «حافظ شو» معرفی شود و مخاطبان به آن جذب شوند، ۱۰ کانتر (میز) ویژه به منظور دریافت محفوظات کودکان و نوجوانان قرآن دوست و بازدیدکنندگان بزرگسال و بخش ویژه اهدای جوایز، راه‌اندازی و مستقر شد و ۲۵ نفر (عمدتاً از خوه‌ران قاری و حافظ قرآن که در مؤسسات قرآن کشور نیز سوابق مربی‌گری دارند)، در این کانترها مشغول به فعالیت و ارتباط با مخاطبان شدند.

از آنجاکه یکی از عوامل جذاب و انگیزه‌بخش به مخاطبان برای شرکت در پویش‌ها، مسأله شیرین جایزه است، پویش ملی «حافظ شو» نیز برای شرکت‌کنندگان خود بخش جوایز را در نظر گرفت؛ محمدزاده در این باره اضافه می‌کند: جوایز در نظر گرفته شده در بخش حضوری و علاقه‌مندان حاضر در محل نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم، شامل لوازم التحریر و اشتراک پلتفرم‌های نمایش خانگی کودکان و نوجوانان بود و جایزه نقدی نیز به مبلغ هر نفر ۳۰۰ هزار تومان ویژه شرکت‌کنندگان بخش غیرحضوری در نظر گرفته و اعطا شد.

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

وی تصریح می‌کند: در بخش اهدای حضوری جایزه در نمایشگاه، هر شب با ازدحام و استقبال فراوان خانواده‌ها و کودکان و نوجوان مواجه بودیم، به طور میانگین در روزهای برگزاری پویش «حافظ شو»، هر شب بالغ بر دو هزار قلم جایزه شامل انواع لوازم التحریر (پس از احراز صحت حفظ یک سوره از سوره‌های آخر قرآن کریم) بین کودکان و نوجوانان توزیع شد.

«حافظ شو» برای اثرگذاری بیشتر و افزایش دامنه مخاطبان در ابتکاری جالب پلتفرم‌ها را نیز به کمک گرفت؛ محمدزاده درباره حمایت از مشارکت پلتفرم‌های نمایش خانگی اختصاصی کودکان و نوجوانان در این پویش، بیان می‌کند: ۲۳ پلتفرم حوزه کودک و نوجوان فعال در شبکه نمایش خانگی که اقداماتی همچون بارگذاری پوستر، لینک ورودی ثبت نام، تولید محتوای برنامه‌ای، پری لو تیزر، پخش زنده مراسم‌های استیج نمایشگاه، پخش تیزرها و برنامه‌های آماده، طراحی مسابقه و... را به انجام رسانیده‌اند، مورد حمایت قرار گرفتند.

از حق نگذریم این همه اقبال عمومی به پویش ملی «حافظ شو» در کنار جذابیت ذاتی و جوایز، تا حد زیادی به فضا سازی رسانه‌ای از آن هم مربوط می‌شود؛ محمدزاده درباره فعالیت‌های تبلیغاتی و اطلاع رسانی پویش بیان می‌کند: بخشی از کار تبلیغات و اطلاع رسانی پویش قرآنی مردمی حافظ شو به صورت انحصاری ویژه این پویش اجرا و تیم‌های کاری مشترک و گاهاً مجزا از نمایشگاه بین المللی قرآن فعال شدند؛ این اقدامات شامل طراحی پوستر، ساخت دو تیزر رئال و موشن گرافیک، یک آنونس رادیویی، فعالیت ستاد خبری، تیم فضای مجازی، تولید محتوا و انتشار در شبکه‌های اجتماعی بود. همان طور که بیان شد نگاه وزارت فرهنگ، معاونت قرآن این وزارتخانه و نمایشگاه قرآن به پویش ملی

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

«حافظ شو»، نگاه موسمی، کوتاه و محصور به زمان برپایی نمایشگاه نبوده و نیست بلکه افقی بلند و مستمر را برای آن در نظر دارد و همسو با این افق، اقدامات زیربنایی و صرفه جویی در هزینه ها را در پیش گرفته است. از جمله اقدامات زیربنایی پویش، خریداری سایت اختصاصی به نشانی hafezsho.ir است که اکنون هم در دسترس قرار دارد. دیگر اقدام زیربنایی پیرو تأکیدات وزیر

فرهنگ و ارشاد اسلامی و معاون قرآن و عترت ایشان، استمرار پویش است که بدین منظور باشگاه قرآنی «حافظ شو» با حضور بیش از یک میلیون نفر تشکیل شد. باشگاه قرآنی «حافظ شو» در صورت مداومت در پیگیری و اقدامات مؤثر رسانه ای و اطلاع رسانی، در طول سال قابلیت رشد و جذب عضو تا هشت میلیون نفر را دارد.

مدیر بخش رسانه سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم درباره دیگر اقدامات زیربنایی تبلیغی پویش ملی «حافظ شو»، ابراز می کند: ایجاد آیدی «حافظ شو» در پیام رسان های مختلف ذیل پویش قرآنی مردمی «حافظ شو» که اکنون هم فعال هستند، از جمله این اقدامات است. علاوه بر این، در راستای فراهم کردن زمینه صرفه جویی در هزینه ها، از طریق هماهنگی بخش رسانه و ارتباطات با روبیکا، تعداد ۲۰ میلیون پیامک برای معرفی پویش قرآنی مردمی حافظ شو و عضویت افراد در باشگاه، ارسال شد. محمدزاده تأکید می کند: همچنین، مذاکرات و موافقت اولیه برای ارسال ۱۰ میلیون پیامک از سوی شرکت ایرانسل در صورت ادامه کار پویش انجام شده است. همچنین، پیرو مذاکرات به عمل آمده، شبکه اجتماعی «شاد» وابسته به آموزش و پرورش، در ایام برگزاری پویش اقدام به تبلیغ و ساخت کانال به صورت رایگان کرد. با توجه به مخاطبان این پویش که عمدتاً کودکان و نوجوانان هستند،

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

این همکاری در ادامه کار پویش با گستردگی بسیار بیشتری می تواند ادامه یابد. همچنین، تیم کاری در بخش سایت «حافظ شو» آمادگی گسترش و ایجاد زیرساخت های جدید برای سهولت دسترسی مردم به مطالب قرآنی از جمله حفظ سایر سوره های قرآن کریم، مفاهیم و تدبر در آیات قرآن کریم را نیز دارد. ارائه خدمات به مؤسسه فرهنگی و قرآنی «مکتب امام رضا(ع)» از جمله اهدای جایزه از محل جوایز پویش، چاپ بروشور و نیز خدمات رسانه ای و فراهم کردن زمینه مصاحبه و معرفی مؤسسه از جمله اقدامات بخش رسانه و ارتباطات در سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم در بستر اجرای پویش «حافظ شو» بوده است.

تبلیغ و اطلاع رسانی از روند مشارکت در پویش «حافظ شو» در شبکه اختصاصی نما قرآن و نیز سایر شبکه های تلویزیونی در زمان پخش زنده برنامه ها، از دیگر اقدامات هم افزا با برنامه های حوزه رسانه نمایشگاه بود و از این طریق دقایق فراوانی تبلیغ رایگان در شبکه های تلویزیونی، بخش خبر صدا و سیما و فضای مجازی انجام شد که این هم به نوبه خود توانست مخاطبان بسیاری را جذب پویش و باشگاه قرآنی آن کند.

آنچه مرور شد به خوبی ثابت می کند نمایشگاه قرآن در استفاده بهینه از فرصت ها و ابتکارات هم ظرفیت و استعداد دارد هم می تواند خیلی زود طرحی ساده و نوپا را بین مخاطبان خود چنان جا بیندازد و به آن وجهه کشوری دهد که انگار سال ها است وجود داشته و نقش آفرین بوده است ادعایی که «حافظ شو» به خوبی از پس اثبات آن برآمد.

سى ويكمين
نمايشگاه بين المللى

قرآن كريم

المعرض الدولي الحادي والثلاثون للقرآن الكريم
The 31th International Holy Quran Fair

بخش احياگران سنت نبوى

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

بخشی برای پیوند قلبها

نمایشگاه بین المللی قرآن کریم بارها ثابت کرده همان قدر که به عرضه آموزه‌ها، هنرها و محتواهای قرآنی اهتمام و توجه دارد و به شیوه‌های مختلف می‌کوشد تا به قدر و وسع، تولیدات قرآنی در عرصه‌های مختلف را در معرض دید مخاطبان و بازدیدکنندگان خود بگذارد همان قدر هم به اجرا و عمل کردن به آموزه‌ها و فرامین قرآن توجه دارد و می‌کوشد تا به لطایف الحیل و با برنامه‌های جذاب، فرصت عمل به قرآن را هم فراهم کند. از جلوه‌های این عمل‌گرایی به آموزه‌های وحی در نمایشگاه قرآن برپایی بخش

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

«احیاگران سنت نبوی» توسط گروهی جهادی با همین نام است، که در سی و یکمین دوره نمایشگاه دومین حضور خود را تجربه کرد و هم توانست فضای عمل به سنت حسنه ازدواج آنهم با علم و آگاهی و تمرکز بر کفویت را برای تعدادی از مخاطبان مجرد ایجاد کند و هم با ارتباطی که با بسیاری از مجردها گرفت، توانست عمل‌گرایی به قرآن در موضوع ازدواج را پس از اتمام مدت

دو هفته‌ای برپایی، در طول سال نیز استمرار ببخشد و در فضای تعاملی که بین بخش و مخاطبان شکل داده فرصت ازدواج‌های پایدار را فراهم کند.

«احیاگران سنت نبوی» از بخش‌هایی بود که در دوره سی و یکم در همان اوایل شبستان مصلا و در همسایگی بخش‌هایی مثل بین الملل و دانشگاهی و مکتب قرآنی امام رضا (ع) پا گرفت و اگرچه دکورسازی آن چنانی نداشت اما خیلی زود توانست مخاطبان به ویژه مجردهای بشدت ازدواجی را به خود جذب کند به ویژه با تبلیغ بامزه‌ای که در ورودی خود داشت آنجا که آقایی میانسال با لحنی طنزآلود و نسبتاً بلند می‌گفت: مجرد بدهید، متأهل تحویل بگیرید با گارانتی سه ساله! همین لحن و دعوت جالب باعث شد که این بخش با همه نوپایی و سادگی‌اش خیلی زود مخاطبان را با خود همراه کند.

«زهرا رضانی»، مدیر بخش احیاگران سنت نبوی درباره کیفیت حضور و فعالیت بخش در سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم، می‌گوید: امسال برای بار دوم است که در نمایشگاه حضور یافتیم و علی‌رغم اینکه سال گذشته نخستین تجربه حضور ما بود اما با استقبال بالای بازدیدکنندگان مواجه شدیم و نزدیک به ۲ هزار و ۸۰۰ نفر در زمان برگزاری نمایشگاه حضور یافته و درخواست خود برای آشنایی و ازدواج را ثبت کردند، به همین دلیل برخی از این عزیزان پس از اطلاع از این جریان به حضور مجدد ما

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

در نمایشگاه اقبال نشان دادند و همین سبب شد تا در نمایشگاه سی و یکم نیز حاضر شویم. وی می افزاید: فضای غرفه ما جذاب تر از سایر بخش های نمایشگاه است و به همین دلیل مراجعه کنندگان خاصی حضور پیدا کردند چه از خانواده های دغدغه مند نسبت به ازدواج موفق فرزندان شان و چه دختر و پسرهایی که متقاضی

آشنایی اصولی برای ازدواج بودند. البته عده ای هم برای استفاده از سفره عقد بخش به منظور عکاسی حضور یافتند که این هم به نوع خود جذاب بود.

وی درباره رویکرد مجموعه احیاگران سنت نبوی، بیان می کند: رویکرد ما ازدواج موفق و خانواده پایدار است در همین راستا فعالیت مان را از اول تیر ماه ۹۹ آغاز کردیم و تاکنون بانی تقریباً ۱۷۵ ازدواج اصولی و بدون طلاق بوده ایم که در پی این ازدواج ها ۳۰ نوزاد هم متولد شده است یعنی هم زمینه ازدواج را فراهم و هم برای جوانی جمعیت فرصت سازی کرده ایم؛ هدف ما این است که ازدواج ها به بن بست و طلاق ختم نشود.

رضانی درباره شاخصه های این گروه جهادی برای ازدواج های موفق، می افزاید: گروه جهادی ما متشکل از ۱۷۵ نفر نیروی جهادی خانم و آقا و اولاً فقط در حوزه ازدواج دائم فعالیت می کنید و به هیچ عنوان ازدواج موقت و چند همسری در این مجموعه و بتبع در بخش نمایشگاه ثبت نشده است، ثانیاً رویکرد ما کاملاً جهادی است و حتی یک ریال هم از ابتدا تا انتهای پروسه معرفی تا ازدواج و خدمات پس از آن دریافت نمی کنیم این در حالی است که افراد گروه و حاضر در نمایشگاه همگی مدرک کارشناسی ارشد به بالا دارند و ۸۴ تن از اعضای گروه جهادی ما دارای مدرک دکترای مشاوره، روانشناسی و معارف هستند. رضانی تصریح می کند: قبل از ایجاد این مجموعه یک سال مراکز ازدواج را رصد می کردیم تا دریابیم

چرا این قدر آمار طلاق بالا است. ما سه عامل اصلی را در این باره پیدا کردیم؛ ابتدا انتخاب غلط و اشتباه، دوم فضای مجازی و انتخاب‌های اینترنتی و سوم عدم مهارت‌های زندگی و خودشناسی که دریافتیم دو مورد اول ۳۰ درصد و مورد پایانی ۷۰ درصد عامل اصلی طلاق‌ها بوده‌اند. ما بر این سه موضوع کار می‌کنیم. برای همین از ابتدا با معرفی‌های دقیق و اصولی نسبت به ملاک و معیار افراد و فضای فکری خود و خانواده‌شان، برای آن‌ها کفویت‌یابی صورت می‌گیرد و دلیل اینکه خوشبختانه تاکنون هیچ یک از ازدواج‌های گروه ما به طلاق نینجامیده نیز همین مسأله است در نمایشگاه هم این رویکرد را دنبال کردیم که با اقبال مخاطبان مواجه شد.

وی تأکید می‌کند: تمامی فعالیت‌های مجموعه ما حضوری است و در فضای مجازی هیچ اطلاعات و عکسی نه می‌گیریم و نه می‌دهیم، حتی در بحث آموزش نیز افراد باید به صورت حضوری مراجعه کنند و مهارت‌های همسرداری و زندگی را فرا بگیرند. دلیل آن نیز این است که همه اعضای جهادی ما حضور دارند. ما مراکز ازدواج در کشور کم نداریم ولی مرکز ما تنها مرکز حضوری در کشور است و مراکز دیگر با وجود قدمت بیشتر در فضای مجازی فعالیت می‌کنند.

بخش احیاگران سنت نبوی در سی و یکمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم، علاوه بر ثبت نام از علاقه‌مندان به ازدواج صحیح و اصولی، کارویژه‌های دیگری هم داشت؛ چنان که در سالروز ولادت امام حسن مجتبی (ع) هفت زوج جوان که ازدواج آن‌ها با وساطت گروه جهادی رقم خورده بود در بخش حضور یافتند و با حضور آن‌ها مراسم عقد ازدواج یکی از زوج‌ها آنهم به صورت واقعی نه نمادین برگزار شد، مراسمی شاد و زنده در راستای هدف بخش و گروه جهادی یعنی ترویج ازدواج آسان. چون از معضلات امروزی ازدواج‌ها که به نوعی برای جوانان سد و حصار ایجاد کرده، هزینه‌های سنگین مراسم ازدواج و تجملات آن است اما نمایشگاه قرآن با بخش جهادگران سنت نبوی خود آن هم در شب ولادت باسعادت امام مجتبی (ع) کوشید قابی زیبا از ازدواج بدون آلودگی به گناه اسراف و تجمل‌گرایی را ترسیم کند، قابی که خوب توانست در دل و دیده مخاطبان بنشیند و با استقبال مواجه شود. کیک ۱۵ متری با وزن

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

۱۵۰ کیلویی هم توسط بخش برای این مراسم و پذیرایی از مهمانان آن که همان بازدیدکنندگان ساده و بی‌آلایش نمایشگاه بودند طبخ و توسط عروس و دامادها بریده و توزیع شد و صفحه‌ای ماندگار را در کتاب نمایشگاه سی و یکم به خود اختصاص داد.

از دیگر محورهای پرمخاطب و جذاب بخش جهادگران سنت نبوی، بسترسازی برای دریافت خدمات مشاوره‌ای بود، خدماتی که در قالب بسته‌ای جامع عرضه می‌شود؛ بدین ترتیب که علاقمندان به دریافت خدمات مشاوره‌ای ابتدا باید به شماره ۰۹۳۷۴۰۷۴۷ در پیام‌رسان ای‌تای پیام بدهند و وقت مصاحبه حضوری بگیرند.

رضانی در این باره می‌گوید: ما ۱۴ دفتر در تهران داریم که توسط خیرین به ما اهدا شده و مسئول نوبت دهی موظف است نزدیک‌ترین دفتر را به محل سکونت متقاضیان به آن‌ها معرفی کند تا در یکی از دفاتر برای مصاحبه حضور بیابند. در آن دفتر کارشناس با آن‌ها مصاحبه حضوری می‌کند که برای این مصاحبه یک تا یک ساعت و نیم وقت گذاشته می‌شود و به صورت رایگان است.

وی اضافه می‌کند: تا قبل از مصاحبه حضوری، هیچ فردی به افراد ثبت نام‌کننده، معرفی نمی‌شود. پس از مصاحبه حضوری کارشناس مصاحبه آن را به مسئول همسان‌گزینی جهت کفویت‌یابی می‌دهد، و پس از کفویت‌یابی به مسئول معارفه جهت دیدار ارجاع داده می‌شود. ما با تخصص‌های لازم تا ۷۰ درصد همسان‌گزینی می‌کنیم و ۳۰ درصد مابقی نیز در دیدار حضوری محقق می‌شود تا پس از آنکه از نظر چهره، گویش و پوشش مورد تأیید هم قرار گرفتند در بازه زمانی دو تا شش ماه و طبق برنامه‌ای که ما برایشان نوشته‌ایم به آشنایی و شناخت برسند و در همه مدت آن‌ها را همراهی می‌کنیم تا به موعد

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

عقد نزدیک شوند. بعد از عقد هم آن‌ها را رها نمی‌کنیم و سه سال گارانتی مشاوره برایشان داریم تا ان شاءالله خانواده‌ای پایدار تشکیل شود و در سایه چنین خانواده‌ای فرزندان سالم و صالح و آینده ساز به دنیا آمده و تربیت شوند. این فرآیند برای همه ثبت نامی‌های نمایشگاه قرآن هم طی می‌شود و ما تلاش می‌کنیم برای آن‌ها بستر ازدواج موفق مبتنی بر کفویت و پایدار را فراهم کنیم.

گروه جهادی احیاگران سنت نبوی با همین شیوه و روش و پیگیری گام به گام، اصولی و منطبق با معیارهای دینی طی دو سال گذشته در کشور نمونه و برتر شناخته شده است و خوشبختانه تا کنون هیچ طلاق نداشتی است چون قصد جهادگران این گروه صرف معرفی و ازدواج نیست بلکه با تلفیق کار سنت و مدرنیته یعنی شیوه‌های سنتی ازدواج و توجه به اقتضائات روز این سنت حسنه، در تلاش پیوندهایی مستحکم و پایدار است.

این گروه جهادی دارای چارت سازمانی نیز است و سه معاونت اجرایی، معاونت مالی اداری و معاونت طرح و توسعه در آن فعال هستند و زیرمجموعه‌های این سه معاونت به تیم‌های پذیرش، مصاحبه‌کننده و مشاوره تقسیم بندی شده‌اند.

با چنین پیشینه‌ای بخش جهادگران سنت نبوی علی‌رغم نوپایی اما با افق دیدی وسیع و برنامه مدون درسی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم حضور یافت، هر شب بین ۳۰ تا ۳۵ نفر از نیروهای جهادی در بخش حضور داشتند و به تبیین و تبلیغ چهره به چهره پرداختند؛ علاوه بر ثبت نام از متقاضیان ازدواج، مشاوره‌های کوتاه فردی هم ارائه و مشاوره‌های مفصل و کاربردی به دفاتر گروه موکول شد. علاوه بر

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

این، همسو با اهداف کلان بخش، هر شب کارگاه‌های آموزشی با سرفصل‌های مورد نیاز خانواده‌ها و با حضور اساتید مجموعه به مدت ۳۰ دقیقه برگزار شد.

از جلوه‌های بصری بخش جهادگران سنت نبوی لباس متحدالشکل کارشناسان و فعالان آن بود که با شالی سبز تکمیل می‌شد و بیشتر ساختارمندی فعالیت آن را نشان می‌داد.

به لطف الهی بخش خوب توانست مخاطبان را جذب و اعتمادشان را علی‌رغم حساسیت‌های مسأله ازدواج جلب کند، مدیر بخش جهادگران سنت نبوی در این باره ابراز می‌کند: الحمدلله این اعتماد خیلی بالا بود، مخصوصاً پس از انعکاس سفره عقده‌مان در رسانه‌ها استقبال مردم از این بخش بیشتر شد. ما در دیدار با وزیر ورزش و جوانان به ایشان گفتیم اگر ما را به عنوان نمونه و برتر کشور اعلام کردند می‌بایست یک طرح واحد را به کل کشور ارائه دهند و این گونه نباشد هر کس تنها با طرح خود ورود کند و اگر طرحی اصولی و تخصصی کار می‌کند و موفق بوده، باید مورد حمایت قرار گیرد و تبدیل به طرحی ملی شود.

بنابر آنچه مرور شد و اصولی که بخش در واسطه‌گری برای ازدواج قائل است، به نظر می‌رسد نمایشگاه قرآن در آینده می‌تواند فرصت ازدواج‌های آسان، پایدار و بابرکت را فراهم‌تر و در این باره هم نقش آفرینی کند.

سى ويكمين
نمايشگاه بين المللى

قرآن كريم

المعرض الدولي الحادي والثلاثون للقرآن الكريم
The 31th International Holy Quran Fair

بخش نشر مکتوب وديجيتال دينى

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

باسابقه و مُجرب در جذب مخاطب

اگر منصفانه نگاه کنیم و بخواهیم از باسابقه ترین و مجرب ترین بخش ها در گشایش باب دوستی بین مردم و نمایشگاه بین المللی قرآن کریم سخن بگوییم نمی توانیم بخش «نشر مکتوب و دیجیتال» را نادیده بگیریم. و از کنار تأثیری که در همه این سال ها در جذب مخاطب عام به تفرجگاه قرآنی رمضان داشته، ساده عبور کنیم. این بخش از همان هایی است که با ایجاد فرصت خرید قرآن، کتاب های دعا و تازه های نشر مذهبی انتظاری را که همه در وهله ابتدایی از نمایشگاه دارند، تأمین می کند و با ایجاد فرصت خرید برای مخاطب خود، عطش

سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم

اورا به تهیه نیازمندی های قرآنی اش در حوزه نشر، رفع می کند برای همین هم از اثرگذارترین بخش ها در آوردن خیلی ها پای سفره نورانی نمایشگاه قرآن بوده است. این اهمیت و نقش آفرینی اثرگذار، باعث شد در سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم هم مثل دوره های قبل بخشی مفصل و مجزا به نشر مکتوب و دیجیتال اختصاص بیابد و علاقمندان پی از ورود به شبستان مصلا با ورودی آن در رواق

شرقی مواجه می شدند و می توانستند بازدید از نمایشگاه را با این بخش آغاز کنند.

«سیدسعید حسینی نژاد»، قائم مقام بخش نشر مکتوب و دیجیتال درباره سابقه و پیشینه حضور این بخش در نمایشگاه بین المللی قرآن کریم، می گوید: نشر مکتوب و دیجیتال از قدیمی ترین بخش های نمایشگاه بین المللی قرآن کریم به شمار می رود و می توان گفت از اولین بخش هایی است که در این ۳۱ دوره کارش را در نمایشگاه قرآن شروع کرده است و آن زمان که خیلی از بخش های کنونی حضور نداشتند، این نشر مکتوب بود که مردم را به نمایشگاه می کشاند و در جذب مخاطب بسیار موفق و مؤثر عمل کرد.

وی ادامه داد: با نگاه به این پیشینه و با افق کاری نمایشگاه، این بخش برای حضور مؤثر در دوره سی و یکم از ۱۷ دی ماه ۱۴۰۲ فراخوان ثبت نام ناشران برای حضور را اعلام کرد که در پی آن، بیش از ۱۶۰ ناشر از همان ابتدا برای حضور در نمایشگاه اعلام آمادگی و اقدام به ثبت نام کردند. پس از گزینش بین آن ها ناشرانی که محتوای دینی، مذهبی و متناسب با خانواده و نمایشگاه قرآن داشتند، انتخاب کردیم و چون هر ناشری و هر نوع تولید متنی و دیجیتالی در این نمایشگاه امکان عرضه ندارد، نهایتاً ثبت نام ۱۳۰ ناشر نهایی شد که از این تعداد حدود ۸۰ ناشر مربوط به گروه سنی بزرگسال، ۱۳ ناشر مربوط به گروه سنی کودک و ۳۸ ناشر هم به صورت نمایندگی در نمایشگاه شرکت کردند و آثار خود را در معرض نمایش و فروش گذاشتند. برای

سی و یکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

عرضه آثار این ناشران حدود ۱۰۵ غرفه در رواق شرقی مصلا و نیز بخش کودک در شبستان اصلی مصلا امام (ره) تعبیه و برپا شد. خوشبختانه، در نمایشگاه سی و یکم با رشد ۲۹ درصدی از نظر حضور ناشران و استقبال آن‌ها برای حضور در نمایشگاه نسبت به سال گذشته، مواجه شدیم.

حسینی‌نژاد تأکید می‌کند: از اتفاقات جدید نمایشگاه سی و یکم جدا کردن نشر کودک از نشر بزرگسال بود، برای همین هم ۱۳ ناشر کودک را در شبستان و در نزدیکی‌های باغ آیات (بخش کودک نمایشگاه) و بیش از ۸۰ ناشر نوجوان و بزرگسال را هم در رواق شرقی نمایشگاه جایابی کردیم. ناشرانی همچون به‌نشر، مسجد مقدس جمکران، جمال، کتابک، قدیانی، گوهر اندیشه، طلایی، توتک، خاتون کتاب و برف در بخش کودک حضور داشتند. وی اضافه می‌کند: از انتشارات مطرح امیرکبیر برای نخستین بار در نمایشگاه قرآن حضور پیدا کرده بود و ناشران سرشناس و نام‌آشنای دیگری همچون بین‌الملل، واژه پرداز اندیشه، کتابستان، معارف، صهبا، سوره مهر، انقلاب اسلامی، شهید کاظمی، راهیار، پیام عدالت، اسوه، اسرا، آوای قرآن و... نیز در بخش حضور داشتند. ما سعی کردیم غرفه چینی را به گونه‌ای انجام دهیم که ناشران پُرکاتر فضای بیشتری در اختیار داشته باشند و بتوانند آثار بیشتری را عرضه کنند؛ علاوه بر این، چینش غرفه‌ها بر اساس حروف الفبا هم به عدالت در جایابی‌های غرفه‌ای کمک کرد و رضایت ناشران را در پی داشت.

بخش نشر مکتوب و دیجیتال در ادامه تحولات خود در نمایشگاه سی و یکم، غرفه «مشاوران کتاب» را هم فعال کرده بود. در این غرفه استادان کتاب‌شناس حوزه‌های مختلف همچون کودک، دفاع مقدس، زن و خانواده، قرآن و نهج البلاغه و... مستقر بودند و راهنمایی‌ها و مشاوره‌های لازم را به بازدیدکنندگان ارائه می‌کردند. یعنی هم از کتاب‌های عرضه شده در نمایشگاه توسط ناشران اطلاع داشتند و هم می‌توانستند درباره کتاب‌هایی که در نمایشگاه عرضه نشده، اما نیاز مخاطب را برطرف می‌کند، اطلاعات و مشاوره بدهند تا در صورت تمایل از خارج نمایشگاه اقدام به تهیه آن کتاب‌ها کنند.

برگزاری نشست‌های تخصصی رونمایی و نقد و بررسی کتاب در موضوعاتی مثل نهج البلاغه و تازه‌های نشر حوزه زن و خانواده نیز از برنامه‌های بخش بود در همین راستا از کتاب جدید حامد عسکری درباره بیمارستان

سی ویکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

شفا در غزه رونمایی شد. به طور کلی بخش نشر مکتوب تلاش کرد در ایام برپایی نمایشگاه سی و یکم و پی جنایات چند ماه اخیر صهیونیست‌ها در غزه آثار حوزه‌های مقاومت و فلسطین را در نشست‌های تخصصی رونمایی کند.

حسینی نژاد درباره محتوای کتاب‌های عرضه شده در بخش نشر مکتوب نمایشگاه سی و یکم، ابراز می‌کند: یکی از محورها همان طور که بیان

شد کودک بود و قصه‌های دینی قرآنی و کتاب‌های رنگ‌آمیزی و امثال آن را عرضه می‌کرد. در بخش نوجوان و بزرگسال هم کتاب‌هایی با موضوع خاطرات شهدا، دفاع مقدس، نهج البلاغه، ادعیه، زن و خانواده و سبک زندگی ایرانی اسلامی عرضه می‌شد و اینطور نبود که فقط قرآن در قطع‌های مختلف یا ادعیه و نهج البلاغه عرضه شده باشد بلکه تلاش بر آن بود کتاب‌هایی که فضای کلی آن‌ها با دین و ارزش‌ها همخوانی دارند، امکان عرضه و فروش را داشته باشند. برای همین هم سعی کردیم سبک زندگی اسلامی ایرانی، زن و خانواده و ادبیات پیشرفت را هم که در ریشه و مبنا مرتبط با دین هستند، عرضه کنیم تا بازدیدکنندگان با بسته مطالعاتی کاملی روبرو شوند و نیازهایشان در حوزه مکتوب پاسخ داده شود.

وی درباره بازخوردها نسبت به جدا کردن نشر کودک از نشر بزرگسال، تأکید می‌کند: این ابتکار تأثیر مثبت داشت و زود توانست با کودکان ارتباط خوب برقرار کند، در دوره‌های گذشته عرضه پراکنده کتاب‌های کودک در میان نشرهای دیگر باعث می‌شد آنطور که باید این نشر به چشم نیاید و مخاطب کودک هم مجال لازم را برای بازدید و انتخاب نداشته باشد، اما با تحول این دوره، کودکان در فضای مختص خودشان کتاب‌ها را می‌دیدند و فرصت انتخاب داشتند. البته این جداسازی برای ناشران کودک نیز خوب بود و برکات داشت چون آن‌ها با تخصصی که دارند می‌توانند همه محصولات را در یک محدوده عرضه کنند و از این طریق

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

کتاب‌هایشان در میان کتاب‌های دیگر بهتر دیده شود. همسایگی با باغ آیات و فروشگاه بازی‌های رایانه‌ای هم به استقبال از کتاب‌های کودک بخش نشر مکتوب کمک شایان کرد.

قائم مقام بخش نشر مکتوب و دیجیتال سی و یکمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم درباره جایابی مجزای بخش از دیگر قسمت‌های نمایشگاه، تصریح می‌کند: به طور کلی همه ناشران و شرکت‌کنندگان

علاقه‌مند هستند در شبستان اصلی حضور داشته باشند و در دوره‌های نه چندان دور، نیمی از شبستان مصلا برای بخش نشر مکتوب غرفه‌بندی می‌شد اما بتدریج تصمیم بر آن شد تا نشر مکتوب در رواقی مجزا پذیرای بازدیدکنندگان باشد. برای ناشران بهتر است همه در شبستان همانند قبل مستقر باشند اما ما به عنوان متولی بخش حضور در فضایی به دور از هیاهوی شبستان را بهتر می‌دانیم.

وی درباره میزان استقبال از بخش نشر مکتوب و برنامه‌هایش می‌گوید: علی‌رغم همزمانی نمایشگاه با تعطیلات نوروز اما میزان استقبال و حضور بالا و به لطف خدا حضور خیلی خوب بود و ناشران نیز از این میزان حضور احساس رضایت داشتند. به طور کلی در بسیاری از دوره‌ها، نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم از نظر اقتصادی و درآمد برای ناشران رهاورد خوبی داشته و توانسته بر رونق نشر دینی قرآنی بیفزاید.

بنابر آنچه مرور شد نشر مکتوب با سابقه طولانی حضور در نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم و نام‌آشنا بودن برای بازدیدکنندگان، یکی از بازوهای قوی نمایشگاه در جذب مخاطب و تأمین نیاز آن‌ها در عرصه خرید کتاب‌های این عرصه است چون بسیاری از آن‌ها سبد مطالعاتی خود را در این نمایشگاه تأمین می‌کنند نه حتی نمایشگاه کتاب. از طرفی این فرصت را به ناشران دینی می‌دهد که در فضایی غیر رقابتی با دیگر انواع نشر با مخاطبان خود ارتباط بگیرند و بازاری را که باید، پیدا کنند.

سى ويكمين
نمايشگاه بين المللى

قرآن كريم

المعرض الدولي الحادي والثلاثون للقرآن الكريم
The 31th International Holy Quran Fair

مكتب قرآنى امام رضا (ع)

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

بخشی متفاوت برای انس با قرآن

تجربه بیش از سه دهه برپایی و فرصت‌سازی‌های نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم برای دیده و معرفی شدن برنامه‌ها و فعالیت‌هایی که پیش از این برای عموم، کمتر شناخته شده بودند، نشان می‌دهد این رویداد در عمل به مأموریت‌ها و رسالت‌های ذاتی خود، موفق عمل کرده و توانسته مجال و فرصتی مغتنم برای شناساندن طرح‌ها، برنامه‌ها و ایده‌های جدید و اثرگذار قرآنی به علاقمندان باشد و جمع بیشتری را پای خوان گسترده و نورانی قرآن بنشاند. اختصاص بخش مستقل به «مکتب

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

قرآنی امام رضا(ع)) در نمایشگاه سی و یکم نیز با همین رویکرد انجام شد و توانست خیلی زود با مخاطبان ارتباط گرفته و آن‌ها را با اهداف و برنامه‌های خود همراه کند. بخشی که در همان اوایل ورود به طبقه اول مصلاهی امام خمینی(ره) خودنمایی و بازدیدکنندگان به ویژه آن‌ها را که با کودکان به نمایشگاه آمده بودند، جذب و همراه می‌کرد.

دکتر «پریسا صفامنش»، مسئول اجرایی مؤسسه فرهنگی بین المللی مکتب قرآنی امام رضا (ع) و مدیر بخش «مکتب قرآنی امام رضا(ع)»، درباره چرایی‌های حضور این مؤسسه در قامت و قالب یک بخش مستقل در سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم، می‌گوید: «مکتب قرآنی امام رضا(ع)» تنها مؤسسه قرآنی کشور با رویکرد بین المللی است که از سال ۹۶ کار خود را با محور آموزش قرآن به ویژه برای بچه‌ها و با روش نیمه خودآگاه آغاز کرد.

وی با بیان اینکه از مهمترین طرح‌های ما در مؤسسه طرح «رسول اکرم (ص)» است، ابراز می‌کند: اجرای این طرح از حدود سه سال قبل (محرم و صفر ۱۴۰۰) در مناطق کم‌برخوردار آغاز شد و همچنان ادامه دارد، بدین ترتیب که در هر مناسبت یک سوره قرآن همراه با بسته‌ی محتوایی مرتبط با آن مناسبت، تهیه می‌شود و در اختیار قرآن‌آموزان قرار می‌گیرد؛ در این بسته محتوایی تفسیر ساده شده سوره منتخب طرح از تفسیر المیزان و سایر تفاسیر روایی نیز پیش‌بینی شده که به صورت رایگان و در قالب نذر قرآنی به مربیان و قرآن‌آموزان اعطا می‌شود. با این روش تا کنون ۱۴ سوره قرآن همراه با معارف و تفسیر به علاقمندان آموزش داده شده است.

وی می‌افزاید: پرچم‌ها و کتیبه‌های مرتبط با طرح هم در این بسته‌ها دیده شده تا در طول اجرا، زینت

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

مجالس و محافل مرتبط باشد که این ابتکار هم توانسته شورآفرینی کند و در دوره‌های مختلف از ۲۲ هزار تا شش میلیون مخاطب فقط در سطح ملی داشته‌ایم و کار را در ۲۷ منطقه بین المللی اعم از عراق، لبنان، روسیه، ترکیه، آمریکا، ایتالیا و... گسترش و در عرصه بین الملل سوره‌هایی با ظرفیت بین الادیانی مثل سوره مبارکه کهف را محور آموزش قرار داده‌ایم.

دکتر صفامنش ابراز می‌کند: معرفی این دستاوردها به مخاطبان و قرآن‌دوستان و شناساندن فعالیت‌های مؤسسه مکتب قرآنی امام رضا(ع) در پهنه بین الملل ضرورتی بود که باعث حضور ما در قالب بخشی مستقل در نمایشگاه بین المللی قرآن کریم شد.

وی در ادامه بیان می‌کند: مکتب قرآنی امام رضا(ع) بانی و برگزارکننده بزرگترین محفل بانوان قرآنی جهان اسلام با عنوان «خیرات حسان» با محور حمایت و معرفی بانوان تشکل ساز قرآنی در سطح ملی و بین المللی نیز است که در سطحی بالا و در مکان‌های شناخته شده‌ای مثل سالن اجلاس سران کشورهای اسلامی و تالار وحدت برگزار می‌شود؛ معرفی و شناساندن قاریان نخبه اما کمتر شناخته شده از اهداف این طرح ملی است، در هر محفل از پنج بانوی تشکل ساز قرآنی تقدیر می‌شود که در صورت شناسایی افراد بیشتر (کاری که به دلیل گمنامی این افراد مشکل است)، این تعداد هم افزایش می‌یابد. معرفی این طرح ملی که به شناسایی و کشف استعدادها و قرآنی کمک شایان می‌کند، نیز از محورهای کاری بخش مکتب قرآنی امام رضا(ع) در نمایشگاه سی و یکم بود.

در کنار این معرفی‌ها و تلاش برای گسترش دامنه آثار و برکات‌شان در فضای مهیای نمایشگاه، حلقه‌های حفظ سوره مبارکه واقعه ویژه بانوان نیز در بخش در طول ایام برپایی نمایشگاه برگزار شد

سی ویکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

که استقبال بانوان بازدیدکننده از این حلقه‌ها نیز چشمگیر بود؛ بخش سال گذشته هم این حلقه‌ها را با محور سوره مبارکه الرحمن برگزار و تلاش کرد فضای انس خانم‌ها با قرآن را در این بستر فراهم کند. صفامنش درباره کیفیت برگزاری این حلقه‌ها تصریح می‌کند: این حلقه‌ها به دو شیوه حفظ عادی و حفظ تصویری برای بانوان برگزار می‌شد و یک مربی نیز از ساعت ۱۷ تا ۲۴

به شرکت‌کنندگان آموزش‌های لازم را می‌داد و برنامه‌ریزی به گونه‌ای بود که علاقمندان بتوانند طی چند ساعت حضور خود در نمایشگاه سوره مبارکه واقعه را حفظ کنند.

وی ادامه می‌دهد: سه نفر از اساتید حفظ تصویری و سه استاد حفظ عادی برای این طرح و برگزاری حلقه‌ها با ما در طول برپایی نمایشگاه همراه بودند و هر شب حداقل ۵۰ نفر شرکت‌کننده داشتیم که هر کدام تعدادی از آیات سوره واقعه را حفظ می‌کردند و هر شب دو تا سه نفر موفق به حفظ کامل آن می‌شدند. این حلقه‌ها به بازدیدکنندگان ثابت کرد حفظ قرآن کار سختی نیست که موفق به انجام آن نشوند و اساساً خاصیت آیات قرآن چنین است که با چند بار تکرار و خواندن، می‌توان آن‌ها را حفظ کرد (اتفاقی که شاید درباره متون دعا و زیارات نیفتد) و این هم جلوه‌ای دیگر از اعجاز قرآن است.

تنوع برنامه‌های بخش مکتب قرآنی امام رضا(ع) در نمایشگاه سی و یکم به این‌ها ختم نمی‌شد و همسو با تمرکزی که برای آموزش قرآن به بچه‌ها داشت، کارگاه حفظ برای کودکان را هم راه‌اندازی کرده بود؛ در دوره گذشته محور فعالیت کارگاه سوره مبارکه عادیات بود که از بین بیش از ۱۴۰۰ نفر مراجعه‌کننده تقریباً ۷۵۰ نفر از این کودکان موفق به حفظ سوره عادیات شدند همچنین، در همان دوره، کارگاه حفظ سوره الرحمن نیز برگزار شد که از بین حدود ۴۵۰ مراجعه‌کننده ۱۵۰ نفر موفق به

سی ویکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

حفظ کامل این سوره شدند.
به گفته دکتر صفامنش در دوره سی و یکم، تقریباً هر شب ۲۰۰ تا ۳۰۰ کودک با همراهی و نظارت سه مربی و یک کمک مربی در این کارگاه حضور می‌یافتند تا تمام یا آیاتی از سوره مبارکه «تین» را حفظ کنند و کیفیت کار هم اینگونه نبود که برای تشویق و تکرار محفوظات به بچه‌ها جایزه داده شود، بلکه شرایطی ایجاد شد تا آیات

همچون بذر در روح و دل آن‌ها کاشته شود؛ بدین ترتیب که باغچه‌ای در بخش مهیا و به بچه‌ها بذر زیتون داده شد تا خودشان اقدام به کاشت آن کنند و در کنار انس با این سوره مبارکه، با زیتون به عنوان نماد کشور فلسطین آشنا شوند. با این ابتکار و جاذبه‌های دیگر، از هر ۱۰۰ مراجعه‌کننده تقریباً ۸۰ نفر سوره زیتون را حفظ کردند. کار مفهومی همراه با نقاشی و تمرکز بر شیوه نیمه خودآگاه باعث چنین استقبال و اثرگذاری در مدت کوتاه و محدود نمایشگاه شد. البته مکتب قرآنی امام رضا (ع) با همین شیوه جذاب و اثرگذار پیش از این هم موفق به تربیت حافظان سوره‌های پایانی قرآن از میان خردسالانی شده که شاید هنوز به درستی نتوانند سخن بگویند اما با همان زبان کودکانه قرآن می‌خوانند.

این شیوه باعث شده بود کارگاه حفظ بخش، به یکی از جلوه‌های جذاب و کودکانه نمایشگاه سی و یکم تبدیل شود، بچه‌هایی که برخلاف همیشه آرام نشسته بودند و با اشتیاق قرآن را حفظ می‌کردند، بدین ترتیب که مربیان ابتدا روانخوانی و روخوانی سوره تین و سپس حفظ آن را با بچه‌های بزرگ‌تر کار می‌کردند، برای کوچکترها هم ابتدا مفهوم سوره بیان و سپس حفظ آن کار می‌شد؛ برای آن‌ها هم که خردسال بودند، شیوه آموزش بواسطه نقاشی خوب جواب داد و توانست جذب‌شان کند. این کارگاه‌ها در طول برپایی نمایشگاه پذیرای کودکانی از سه سال تا مقطع پنجم ابتدایی بود؛ برای بچه‌های بالای ۱۴

سی ویکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

سال نیز حفظ سوره واقعه پیش بینی شده بود. بخش مکتب قرآنی امام رضا(ع) برای پاسخ به سؤالات علاقمندان درباره حفظ قرآن نیز دو مشاور تمام وقت را مستقر کرده بود تا به پرسش‌هایی از قبیل «چگونه می‌توان قرآن را حفظ کرد»، «بچه‌های ما از چه سنی حفظ قرآن را شروع کنند» و... پاسخ دهند؛ در این محور فعالیت هم روزانه به طور میانگین ۴۵ نفر مشاوره‌های

مورد نیاز خود را دریافت کردند که این آمار هم از دغدغه‌مندی خانواده‌ها برای حفظ قرآن توسط فرزندان شان و هم از موفقیت بخش در ارائه مشاوره‌های تخصصی حکایت می‌کند.

علاوه بر معرفی کتاب‌های طرح رسول اکرم (ص)، معرفی کتاب‌های مرتبط با حج از کارهای مؤسسه نیز در طول ایام برپایی نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم انجام شد؛ دکتر صفامنش در این باره بیان می‌کند: سال گذشته پروژه‌های عظیمی در این خصوص انجام دادیم و برای ۷۵ هزار حاجی اعزام شده یک بسته محتوایی آماده کردیم. این بسته محتوایی شامل کتاب تفسیر ساده سوره مبارکه حج و معرفی اماکن و صالحینی که در امر حج نقش و تأثیری داشته‌اند، می‌شود. علاوه بر این، همه آیات مرتبط با حج در قرآن کریم را که در سوره حج نیست همراه با روایت جذابی از امام سجاد(ع) و شبلی در باب حج و نیز ادعیه قرآنی درباره حج را در یک دفترچه خاطره قرار دادیم. در کنار آن در خصوص اعمال حاجیان اعزامی و برنامه روزانه آن‌ها آموزه‌هایی ارائه شده است. هم کتاب تفسیر ساده سوره حج و هم این دفترچه خاطرات در حج سال گذشته برای ۷۵ هزار حاجی اعم از شیعه و اهل سنت، ارسال شد.

همسو با رویکرد و عملکرد بین‌المللی مؤسسه مکتب قرآنی امام رضا(ع)، بخش هم‌فعالیت‌های بین‌المللی داشت بدین ترتیب که کتاب‌های طرح رسول اکرم (ص)، ترجمه شده به زبان‌های مختلف

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

همچون انگلیسی، عربی، ایتالیایی، چینی و... را هم در معرض دید قرار داده بود. بنابراین چه مرور شد و فضایی که بخش مکتب قرآنی امام رضا(ع) در طول دو هفته برپایی سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم برای آموزش به ویژه حفظ قرآن برای بچه‌ها فراهم کرد و میزان حضور و استقبال که از موفقیت آن حکایت می‌کند، می‌توان دریافت ابتکار و نوآوری و گشودن راه‌های جدید پیش پای مخاطبان، فضای قرآن‌آموزی را تسهیل و مسیر آن را هموار می‌کند؛ اتفاقی که در هم افزایی بین نمایشگاه و مؤسسه مکتب قرآنی امام رضا(ع) رخ داد و آثار و برکاتش در طولانی مدت حتماً خود را نمایان می‌کند.

سى ويكمين
نمايشگاه بين المللى

قرآن كريم

المعرض الدولي الحادي والثلاثون للقرآن الكريم
The 31th International Holy Quran Fair

بخش ترويج فرهنگ نهج البلاغه خوانى

موسم انس با اخ القرآن

از وجوه امتیاز نمایشگاه بین المللی قرآن کریم، ذوابعاد بودن و توجه آن به مخاطب خاص و عام در کنار یکدیگر است، همین توجه و تمرکز باعث شده در کنار بخش هایی که مخاطب عام تر را هدف خود قرار داده اند و برای او برنامه دارند، بخش های تخصصی هم برای مخاطب خاص برپا و فعال شوند. «نهج البلاغه، کتاب حکومت» با همین نگاه در نمایشگاه سی و یکم پذیرای بازدیدکنندگان بود. دکتر شهناز عزیزی، دکترای علوم حدیث و نهج البلاغه که برای نخستین بار مدیریت بخش نهج

سی ویکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

البلاغه، کتاب حکومت را تجربه کرده است، درباره برنامه‌های آن در نمایشگاه سی و یکم می‌گوید: اگرچه برای نخستین بار بود که مدیریت این بخش را بر عهده داشتم اما پیش از این و در دوره‌های پیشین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم در بخش نهج البلاغه فعالیت‌هایی داشتیم و در سال‌های گذشته مشاور علمی و محتوایی رئیس نمایشگاه بودم.

وی ادامه می‌دهد: اما در این دوره و به عنوان مدیر تلاش کردم بخش نهج البلاغه در نمایشگاه سی و یکم قرآن برنامه‌های متنوع و متکثری را تدارک ببیند و اگرچه اسماً و در ظاهر بخشی تخصصی محسوب می‌شد اما توانست اکثریت مخاطبان را با برنامه‌های متنوع جذب و رضایت‌شان را جلب کند. از جمله برنامه‌های این بخش، برگزاری نشست‌های تخصصی از دوم تا ۱۳ فروردین با حضور استادان برجسته و صاحب اثر بود، استادانی دارای مقامات علمی و تخصص در عرصه نهج البلاغه. بار علمی محتوایی این نشست‌ها باعث شد کتاب سلسله نشست‌های بخش منتشر شود تا محتوای غنی‌ای که در نمایشگاه ارائه شد پس از آن نیز در اختیار علاقمندان قرار بگیرد و آنها نیز از این محتوای فاخر بهره‌مند شوند. به گفته عزیزی، با توجه به آنکه اطلاع از زندگی علمی این اساتید متخصص در عرصه نهج البلاغه هم برای مخاطبان جذاب و جالب است و نیز معرفی آن‌ها به جامعه علمی ضرورت دارد، مقرر شد بعد از نمایشگاه زندگینامه علمی آنها هم با عنوان کتاب «شناخت‌نامه خادمان نهج البلاغه» منتشر شود. شیوه‌گزینش موضوعات برای برگزاری نشست‌های بخش هم در نوع خود جالب است، عزیزی در این باره بیان می‌کند: از آنجایی که تخصص بنده نهج البلاغه است و دانش‌های درونی، بیرونی و پیرامونی این کتاب را می‌شناسم، این اساتید و موضوعات را انتخاب کردیم تا با عناوینی همچون «اسناد و مدارک

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

نهج البلاغه»، «آسیب شناسی فهم نهج البلاغه»، «روش تحقیق در نهج البلاغه»، «مباحث اعتقادی نهج البلاغه»، «عرفان و دعا در نهج البلاغه» و ... هر شب سخنرانی داشته و پاسخگوی سوالات مخاطبان باشند؛ البته با توجه به محدودیت زمان نمایشگاه قطعاً تمام این دانش ها در این ۱۲ نشست نمی گنجید و اگر ما زمان بیشتری داشتیم، می توانستیم به جنبه های بیشتری از این میراث علوی بپردازیم و بیش از این، این اثر گرانسنگ و معارف عمیق و متکثر آن را معرفی کنیم.

بخش نهج البلاغه در نمایشگاه سی و یکم در کنار این رویکرد تخصصی، به جوانان و خانواده نیز نگاهی ویژه داشت، برگزاری گفتگوهای صمیمانه با جوانان و خانواده ها با حضور چهره های مشهوری چون حجج اسلام و المسلمین قاسمیان، استاد حوزه و دانشگاه و داور محبوب برنامه تلویزیونی «محفل»، علی سرلک، عضو هیئت علمی دانشکده هنر، علی رهبر، عضو هیئت علمی دانشگاه صنعتی اصفهان و چندین چهره دیگر در این راستا انجام شد. محور این جلسات هم نامه ۳۱ نهج البلاغه بود که به کار زندگی امروز جوان و خانواده می آید و در تقویت و تسهیل تعاملات و ارتباطات در عرصه های مختلف کمک شان می کند. بخش نهج البلاغه برای آشنایی علمی تر و تخصصی تر مخاطبان خود با این میراث گرانب های علوی که به الحُقرآن شهرت دارد، موزه «هزار سال با نهج البلاغه» را هم برپا کرده بود که شامل ادوار مختلف

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

تدوین نهج البلاغه می‌شد؛ دوره اول مربوط به نسخه‌های خطی نهج البلاغه؛ اگرچه نسخه‌های خطی نهج البلاغه به وفور یافت می‌شود اما این بخش، نسخه‌های خاص، نایاب و متعلق به ادوار خاص تاریخی را گزینش کرده و به نمایش گذاشته بود.

دوره بعدی مربوط به چاپ سنگین نهج البلاغه می‌شد که در آن هم گزینش صورت گرفته بود؛ دوره بعدی به کتاب‌های جدید نهج البلاغه می‌پرداخت که آن‌ها نیز گزینش شدند و در آخر هم یک کار ویژه و خاص از دارالحدیث قم که به زودی منتشر می‌شود، عرضه می‌شد.

عزیزی درباره این پروژه تصریح می‌کند: وقتی این پروژه به ثمر بنشیند ما تا ۵۰ سال از تصحیح نسخه نهج البلاغه بی‌نیاز می‌شویم، این پروژه به اندازه‌ای عظیم و مهم است که بسیاری از اشکالات در ترجمه و یا حتی برداشت‌ها در فهم نهج البلاغه را تصحیح خواهد کرد، شاید به برخی از شبهاتی که در نهج البلاغه وجود دارد نیز پاسخ داده شود البته شبهاتی که به نسخ خطی برمی‌گردند. ترجمه‌های بعضاً نامفهوم، کلی یا غلط با این کار عظیم دارالحدیث قم حل می‌شود.

از ابتکارات دیگر این بخش، افتتاح کتابخانه تخصصی نهج البلاغه بود؛ در این کتابخانه کتاب‌های مرتبط با این حوزه به تفکیک رده سنی شامل کودک، نوجوان، جوان، بزرگسال و کتاب تخصصی عرضه

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

می‌شد. عزیزی درباره کیفیت فعالیت این کتابخانه تخصصی بعد از نمایشگاه می‌افزاید: این فاز اول کتابخانه است و در فازهای بعدی این کتابخانه را با حامیانی از ایران و حتی کشورهای دیگر گسترش خواهیم داد و قرار است کاری ملی و بین‌المللی انجام دهیم.

اگرچه نهج البلاغه، از بخش‌های تخصصی نمایشگاه بین‌المللی قرآن بود اما این تخصص‌گرایی باعث نشد از عامه‌گرایی غفلت کند بلکه با همین رویکرد، برای مخاطبان مختلف برنامه داشت مثل برگزاری کارگاه‌های آموزشی (ورک‌شاپ) برای کودکان و نوجوانان؛ این بخش جذاب و پرمخاطب با همین ابتکارات حتی در روز افتتاحیه و خلوت نمایشگاه با استقبال بالا مواجه بود. در این کارگاه‌ها یکی از معلمان نمونه کشوری ویژه رده سنی کودک و نوجوان که آموزش‌های مرتبط با نهج البلاغه و برخی آموزش‌های مهارتی را دیده بود به همراه یک بازیگر تئاتر و یک عروسک‌گردان، حکمتی از نهج البلاغه حاوی مهارت ارتباطی را با شیوه‌های خاص به بچه‌ها آموزش می‌داد؛ در این کارگاه‌ها تفکر فلسفی و خلاق نیز به بچه‌ها یاد داده شد و در انتها بچه‌ها حکمت را که یک مهارت ارتباطی بود، فراگرفته و با توجه به آهنگین بودن سخنان امام علی (ع)، متن حکمت نیز توسط بچه‌ها حفظ شد، به منظور تشویق بچه‌ها به طی این مرحله و حفظ حکمت، از آن‌ها با کارت هدیه تقدیر می‌شد. بدین ترتیب، بچه‌ها هم حکمت را برای پیاده کردن در زندگی یاد گرفتند و هم موفق به حفظ آن شدند.

برپایی «گالری هنری» که در آن دانشجویان دانشکده هنر دانشگاه سوره، با خوشنویسی و خطاطی به امیرالمؤمنین (ع) عرض ارادت می‌کردند هم از دیگر برنامه‌های بخش نهج البلاغه بود که بر تنوع کاری آن افزود؛ این خوشنویسی‌ها به خطوط نستعلیق، خط سفیر، تذهیب، نگارگری، شمایل‌نگاری و... در

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

معروض نمایش و فروش گذاشته شدند.

گرفته «خوشنویسی صلواتی» هم از دیگر ابتکارات بخش نهج البلاغه بود؛ در این غرفه مخاطبان با مراجعه به دو تن از اساتید خوشنویسی (آقایان قلیچ‌خانی و صالح)، هر آیه‌ای از قرآن، فرازی از نهج البلاغه و حتی ابیات شعری را که مدنظرشان بود برای خطاطی در برگه‌های خوشنویسی درخواست می‌دادند و خطاطی انجام شده را به عنوان هدیه بخش دریافت می‌کردند؛ علاوه بر این، میزی کنار این اساتید به منظور مشق خطاطی جانمایی شده بود تا مراجعان سؤالات خود را بپرسند و در صورت تمایل، سطح بندی شوند و در کلاس‌های خوشنویسی شرکت کنند.

بخش نهج البلاغه در کنار وزانت خاص خود، همان طور که بیان شد تلاش داشت تا در رقابت با

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

بخش های عمومی تر و با بکارگیری جاذبه های روزآمد، رضایت و همراهی مخاطبان را رقم بزند؛ راه اندازی عکاسخانه صلواتی با دکور ایوان نجف در همین راستا در بخش انجام و باعث شد مخاطبان در عین تجربه برنامه های تخصصی و علمی، از جاذبه های بازدیدی بخش هم بهره مند شوند. چنان که علاوه بر لوکیشن ایوان نجف در هر جای دیگر بخش هم که علاقه داشتند از آنها عکاسی و تصویر از طریق پیام رسان های داخلی برایشان ارسال می شد.

عزیزی درباره چرایی حضور بخش نهج البلاغه در نمایشگاه قرآن و نیازی که این تفرجگاه مذهبی به چنین بخشی دارد، بیان می کند: امام علی (ع) قرآن ناطق هستند و سخنان و عملکرد ایشان همگی تفسیر قرآن است و اتفاقاً در نهج البلاغه از عبارات قرآن یا مفهوم قرآن به کثرت استفاده شده است. بخش نهج البلاغه در نمایشگاه قرآن فضایی را ایجاد کرد تا علاقمندان از ابعاد و وجوه پیوند قرآن و نهج البلاغه مطلع شوند.

بنابر اتفاقات مبارکی که بخش نهج البلاغه در نمایشگاه بین المللی قرآن کریم رقم زد و با توجه به رویکرد تبلیغی ترویجی نمایشگاه، به نظر می رسد می توان بخش و برنامه هایش را عامل دغدغه مند کردن مردم نسبت به مطالعه و انس با نهج البلاغه به عنوان میراث گرانبهای امام علی (ع) دانست و به رخدادهای چنین اتفاقی در آینده خوش بین بود.

سى ويكمين
نمايشگاه بين المللى

قرآن كريم

المعرض الدّولي الحادي والثلاثون للقرآن الكريم
The 31th International Holy Quran Fair

انديشگاه قرآنى حيات

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

تبیین از جنس «حیات»

اگرچه وقتی اسم نمایشگاه قرآن به میان می‌آید اغلب انتظارها بر آن است که محصولات و آثار قرآنی عرضه شود و به رسم معمول نمایشگاه‌ها توفیقی برای فعالیت‌های محتوایی عمیق نیست اما نمایشگاه بین المللی قرآن کریم همچون دیگر صف شکنی‌ها و نوآوری‌هایی که در همه سی و یک دوره برپایی از خود به یادگار گذاشته، ثابت کرده برای محتوا، تعمیق بینش مخاطبان، بصیرت‌افزایی و تبیین و روشن‌گری جایگاه و نقشی ویژه قائل است و در ادوار مختلف بخش‌های محتوایی فعال و اثرگذاری

سی و یکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

داشته و توانسته بر مخاطب خود از دریچه تبیین هم اثرات عمیق و مانا بر جای بگذارد. با همین نگاه در سی و یکمین دوره برپایی خود، بخشی را به «اندیشگاه قرآنی حیات» اختصاص داد. قبل از آنکه بخواهیم مرور کنیم بر آنچه این اندیشگاه در نمایشگاه قرآن رقم زد به معرفی اندیشگاه قرآنی حیات می‌پردازیم. باید توجه داشت یکی از ضروریات و اولویتهای کار

اندیشه‌ای در کشور، ارائه تصویر درست و کارآمد از اندیشگاه و اندیشکده و تعریف و ایجاد ساختاری چابک، کارآمد، متقن و مستحکم از دو مفهوم اندیشکده و اندیشگاه است؛ از طرفی قرآن کتاب هدایت است که نقشه راه کلان زندگی انسان در همه ابعاد آن را ترسیم کرده است؛ اما اینکه سیاست‌ها، راهبردها، راه‌گشاه‌ها و روش‌های نظام جمهوری اسلامی در سیاست، اقتصاد، فرهنگ، علم، آموزش، تربیت، روابط بین‌الملل و... چقدر برگرفته از نقشه راه قرآن است؟ جای بحث دارد؛ در واقع نگاه حداکثری به قرآن به عنوان کتاب زندگی و آئین نامه حکومت‌داری، راهبردی کلان است که برای حل مسائل مردم، جامعه و کشور به آن نیازی حیاتی داریم. با توجه به این ضروریات، باید گفت تأسیس اندیشگاهی قرآنی یک ضرورت راهبردی و اولویت حکمرانی است. اندیشگاهی که برای مسائل، مشکلات و دشواری‌ها و گرفتاری‌های نظام و مردم، راه حل‌های انضمامی، کاربردی، کارآمد، متقن، اثرگذار، نتیجه‌بخش و راهگشای قرآن محور ارائه کند.

با این رویکرد، اندیشگاه قرآنی «حیات» متشکل از اندیشکده «توحید» در حوزه «مطالعات بنیادین قرآنی»، اندیشکده بیان در حوزه «مسائل حکمرانی قرآنی» و اندیشکده قلم در حوزه «مطالعات بین رشته‌ای قرآنی»، با هدف توجه به «اداره قرآن بنیان»، «تدبیر قرآن محور» و «تمشیت قرآن مدار» برای

سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم

امور کشور و نظام تشکیل و راه اندازی شد. حال باید بازگردیم به ارتباط و تعامل این اندیشگاه با نمایشگاه؛ «حسین نقی»، مدیر بخش اندیشگاه قرآنی حیات در سی و یکمین نمایشگاه قرآن کریم با بیان اینکه بخش با دو محور در نمایشگاه حضور یافته بود، می گوید: نخست ارائه محصولات و معرفی اقدامات و دوم برگزاری نشست های تخصصی. مخاطب اصلی در این بخش، مدیران و مسئولان نظام بودند؛ اندیشگاه حیات در تولیدات خود ضمن پرداخت به مسائل و چالش های مدیریتی و حکمرانی در عرصه های مختلف، راه حل های قرآنی برای حل آن ها پیشنهاد داده، موضوعی که در حوزه مدیریت می تواند جذاب و اثرگذار باشد. وی درباره کیفیت ارائه نمایشگاهی تولیدات متنی و محتوایی، ادامه می دهد: گام نخستی که در نمایشگاه در این باره برداشتیم ارائه بسته اسناد سیاستی و گزارش های راهبردی بود؛ یکی از مهمترین کارویژه های اندیشگاه، سیاست پژوهی فرهنگی اجتماعی اما قرآن محور است لذا محوری ترین و اصلی ترین بخش اندیشگده مسائل حکمرانی قرآنی اندیشگاه حیات است. اندیشگاه حیات به دنبال این است که یک سیاست پژوهی معطوف به حل مسائل کشور، جدی گرفتن نظریه پردازی و تولید اندیشه و

سی ویکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

پژوهش‌های کاربردی شکل بگیرد. چراکه نظریه پردازی با «طرح سؤالات واقعی» در حوزه نظر و «طرح مشکلات واقعی» در حوزه عمل، در ریل صحیح خود قرار می‌گیرد.

به گفته وی، طی تقریباً یک سال و نیم گذشته از زمان راه‌اندازی اندیشگاه حیات، نزدیک به ۴۰ کتاب و جزوه (۳۹ مورد) در قالب کتاب علمی تخصصی، اسناد سیاستی، گزارش راهبردی و گزاره‌های راهبردی محتوایی تهیه و تولید شده که در نمایشگاه قرآن و با موضوعات متنوعی که به حکمرانی مربوط می‌شود مثل راهنمای عملی مدیران در مبارزه با فساد، نفوذشناسی، منشور قرآنی حکمرانی فرهنگ و هنر، اصول شهرسازی و ساخت مسکن، حل آسیب‌های اجتماعی، حکمرانی فضای مجازی، سیاست خارجی، سیاستگذاری امنیتی و اطلاعاتی و ... در معرض بازدید قرار گرفت.

به گفته وی در این بخش اسناد سیاستی و گزارش‌های راهبردی تولید شده به همراه کتاب دوجلدی «آسیب‌شناسی راه و رهرو» تألیف حجت الاسلام علی رهبر (که با حمایت اندیشگاه حیات منتشر شده است) ارائه شده بود؛ همچنین مجموعه تولیدات، در قالب یک بسته ۴۰ تایی به مهمانان بخش که از مدیران و مسئولان ارشد نظام بودند و نیز سخنرانان نشست‌ها تقدیم شد.

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

دومین محور مهم کاری که بخش اندیشگاه قرآنی حیات در نمایشگاه سی و یکم دنبال کرد، مفهوم سازی و عینی سازی مفهوم حکمرانی قرآنی بود، در این بخش در قالب هفت طرح گرافیکی و اینفوگرافیکی تصویری محتواهایی ترسیم شد تا میان اهداف بخش با عموم مردم بازدیدکننده، مفاهمه و درک مشترک ایجاد شود. یک اینفوگرافی مربوط به معرفی اندیشگاه شش طرح مفهومی از آیات قرآن در موضوعات

نظامی، اقتصادی، مسکن و ....

ارائه نمایشگاهی هفت نشست برگزار شده حکمرانی قرآنی، دیگر محور کاری بود که بخش بر آن تمرکز داشت؛ نقی در این باره بیان می کند: سال گذشته با همکاری خوب و تفاهمی که بین اندیشگاه و معاونت قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی شکل گرفت، موفق شدیم هفت نشست حکمرانی قرآنی را با حضور مسئولان عالی رتبه ای که هر کدام صاحب نظر و دارای فکر در حوزه حکمرانی عرصه تخصصی خود هستند، برگزار کنیم که یکی از قسمت های بخش در نمایشگاه سی و یکم، معرفی و ارائه این نشست ها هم به صورت ویدئویی و هم در قالب تصاویر منتخب نشست ها بود؛ همچنین، متن کامل سخنرانی های این نشست ها که در قالب کتاب چاپ و منتشر شده در نمایشگاه عرضه شد.

تبیین و روشنگری نیازمند تریبون و نشست و هم اندیشی و برپایی کرسی آزاداندیشی است، مسأله ای که اندیشگاه قرآنی حیات در نمایشگاه قرآن به آن توجهی ویژه داشت و با برگزاری نشست های تخصصی «حکمرانی قرآنی و تبیین شعار سال» با حضور اندیشمندان و متفکران به خوبی پرچم تبیین را در مصلاهی امام خمینی (ره) برافراشت. در این راستا، بخش میزبان ۱۱ نشست در موضوعات مختلف حکمرانی و

سی ویکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

تبیین شعار سال بود.

گروه نخست نشست‌ها مربوط به محور حکمرانی قرآنی بود که ذیل آن نشست‌های «مانیفست هنر و ادبیات انقلاب اسلامی» با حضور دکتر شهریار زرشناس، «هوش مصنوعی و آینده مطالعات قرآنی» با همکاری بخش هوش مصنوعی نمایشگاه و سخنرانی حجت الاسلام دکتر علیرضا قائمی نیا، «خلاقیت و نوآوری در فعالیت‌های قرآنی» با ارائه دکتر علی جعفری برگزار و با اقبال مخاطبان مواجه شد.

تبیین شعار سال یعنی «جهش تولید با مشارکت مردم» محور دیگری بود که ذیل آن هشت نشست تخصصی با همکاری شورای فرهنگ عمومی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (هر نشست با دو مهمان و یک مجری کارشناس) برگزار شد. مجری کارشناسان این نشست‌ها دکتر سید مجید امامی و دکتر محمدصادق شهبازی و مهمانان آنها دکتر مصطفی زمانیان رئیس مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری، دکتر زینب اختری مدیرکل زنان و خانواده وزارت کشور، دکتر مصطفی سمیعی نسب، رئیس پژوهشگاه علوم انسانی جهاد دانشگاهی، فرشاد عالی، پژوهشگر و فعال اقتصاد مقاومتی، دکتر مسعود عالمی نیسی، دکتر محمود کریمی بیرانوند، دکتر فرزانه فخریان، سیدامیر آقایی، دکتر فرهاد عزیزپور، دکتر میلاد ترابی فرد و دکتر اسماعیل نوده فراهانی بودند.

مدیر بخش اندیشگاه قرآنی حیات با بیان اینکه این بخش میزبان نشست‌های متفرقه نیز بود، ابراز می‌کند: نشست «رونمایی از مصحف نوین قرآن کریم» با حضور حسین استادولی، مترجم این مصحف و نشست «بررسی سامانه جامع ترجمان القرآن الکریم» با حضور کریم دولتی، رئیس مرکز ملی ترجمه

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

قرآن کریم و عابدی، مدیر فنی سامانه از دیگر برنامه‌های بخش بود.

یکی از مهمترین دستاوردهای نمایشگاه قرآن و بخش‌های متنوع آن بازدید شخصیت‌ها و مسئولان و نگاهی است که آن‌ها درباره فعالیت‌ها دارند که هم میزان موفقیت و هم نقشه راه آینده را بیان می‌کند؛ اندیشگاه قرآنی حیات از آن بخش‌هایی بود که اگرچه بر محتوا تمرکز داشت و مخاطبان‌ش هم بتبع خاص تر بودند اما توانست

اقبال مخاطبان به ویژه مخاطب خاص را خوب به خود جلب کند.

این بخش میزبان مهمانان ویژه‌ای همچون شهید جمهور آیت‌الله سید ابراهیم رئیسی، دکتر محمد مهدی اسماعیلی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، دکتر غلامعلی حداد عادل، رئیس فرهنگستان زبان و ادبیات فارسی، دکتر احمد وحیدی، وزیر کشور، حجج اسلام علی رهبر، نویسنده و مفسر قرآن و نهج البلاغه، احمد غلامعلی، استاد و پژوهشگر نهج البلاغه، علیرضا قائمی نیا، قرآن پژوه، غلامرضا قاسمیان، مجری محبوب برنامه «محفل»، حمید رسایی، نماینده مجلس، سید احسان خاندوزری، وزیر اقتصاد، دکتر احمد مسجد جامعی، دکتر شهریار زرشناس، دکتر سید محمد حسینی معاون پارلمانی رئیس جمهور و حجت عبدالملکی بود.

بنابر آنچه مرور شد به نظر می‌رسد نمایشگاه قرآن با اندیشگاه قرآنی حیات خود و حضور کارشناسان زبده عرصه‌های فکر و فرهنگ، محتوایی درخور و ماندگار به جای بگذارد، محتوایی که اگر در عرصه حکمرانی وارد و به کار گرفته شود، می‌تواند اتفاقات مبارکی را رقم بزند.

سى ويكمين
نمايشگاه بين المللى

قرآن كريم

المعرض الدولي الحادي والثلاثون للقرآن الكريم
The 31th International Holy Quran Fair

بخش ترجمه

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

عمیق و محتوایی برای انس با قرآن

اگرچه عربی زبانی فصیح است و انتخاب آن توسط خدا به عنوان ظرف زبانی نزول قرآن از ظرفیت‌های ارتباطی و عمق نفوذ آن بر گوش و جان مخاطب حکایت می‌کند اما بی‌شک ترجمه‌هایی که از قرآن به زبان فارسی انجام شده و هر یک کوشیده‌اند به ساده‌ترین، قابل فهم‌ترین و شیواترین شکل ممکن آیات وحی را به فارسی برگردانند در فهم آیات و انس بیشتر ما فارسی‌زبانان با کلام خدا تأثیری عمیق داشته است. همین تأثیرگذاری باعث شده ترجمه‌های قرآن در نمایشگاه‌ها و رویدادهای مختلف قرآنی

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

فرهنگی ویژه دیده و عرضه شوند مثل نمایشگاه بین المللی قرآن کریم که در دوره های مختلف برای ترجمه قرآن بخش و برنامه های مستقل و ویژه تدارک می بیند.

در راستای همین نگاه و رویکرد خاص نمایشگاه به ترجمه قرآن کریم، برای دومین سال پیاپی بخش «مرکز ملی ترجمه قرآن کریم و متون دینی» با رویکرد محتوایی در سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم حضور یافت.

با توجه به رویکرد اصلی بخش یعنی همان پرداخت به محتوا و عملکرد محتوایی، خیلی سراغ دکورسازی های آنچنانی نرفته و بالعکس تلاشش بر آن بود تا در عین سادگی و صمیمیت، حرف هایش را به گوش مخاطب برساند برای همین هم دکورسازی این بخش با معرفی نامه هایی که هر یک در دل قاب و تصویری نشستند بود و در پیش چشم خودنمایی می کرد، انجام شد؛ لذا اینفوگرافی های معرفی مترجمان قرآن در سده اخیر، اینفوگرافی معرفی مترجمان نهج البلاغه، معرفی اختصاصی مترجمان (هفت قاب)، تصاویر معرفی ترجمه های قرآن (۱۰ قاب)، قرآن گرافی ویژه کودکان و نوجوانان (پنج تابلو) بئر خوش آمدگویی، بئر معرفی نشست ها و میهمانان ویژه، میزی برای تعدادی از تحقیقات و محصولات همه آن چیزی بود که در دکورسازی بخش مرکز ملی ترجمه قرآن کریم و متون دینی به کار رفته بود و در عین سادگی بر دل می نشست و ارتباطی را که باید، با مخاطب برقرار می کرد.

«کریم دولتی»، مدیر بخش «مرکز ملی ترجمه قرآن کریم و متون دینی» با اشاره به رویکرد محتوایی این بخش و تلاش آن برای ارائه محتوای غنی و روزآمد قرآنی به مخاطبان، می گوید: در این راستا نشست های «راهکارهای گسترش و توجه به ترجمه قرآن؛ با تأکید بر نوجوانان و جوانان»، «ترجمه نهج البلاغه؛

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

بایدها و نبایدها»، «ترجمه تفسیری قرآن کریم؛ تعریف و ویژگی‌ها»، «ترجمه‌های قرآن کریم به زبان انگلیسی؛ پیشینه، وضعیت فعلی و تحلیل محتوایی» و مراسم «رونمایی از نسخه اول سامانه جامع ترجمه قرآن کریم و متون دینی» به همت بخش و با حضور کارشناسان زبده و متخصص برگزار شد و توانست محتوایی غنی را به مخاطبان و علاقمندان این مباحث ارائه کند.

وی با بیان اینکه یکی از برنامه‌های مهم این بخش رونمایی از «سامانه جامع ترجمه قرآن کریم و متون دینی» بود، می‌افزاید: از حدود چهار ماه پیش از برگزاری نمایشگاه، مطالعات و برنامه‌ریزی و تهیه سناریوی مربوط به این سامانه انجام و صفحاتی شامل ترجمه‌های نمونه قرآن، واژگان برگرفته از ترجمه‌های قرآن، مقایسه واژگان و ترجمه‌های قرآن و کتابخانه تخصصی ترجمه‌های قرآن در آن بارگذاری و فاز نخست این سامانه در نمایشگاه رونمایی شد. این سامانه در عین کاربری تخصصی برای

سی ویکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

متخصصان امر ترجمه قرآن، برای مخاطب عام نیز قابلیت استفاده و کاربری دارد. دولتی تصریح می‌کند: در فاز اول این سامانه که مربوط به قرآن است هم ترجمه‌ها، هم کتاب‌ها، هم مقالات، هم پژوهش‌ها و هم مقایسه‌ها ارائه شده است؛ برای مثال اگر شخصی بخواهد ترجمه یک آیه را از دیدگاه مترجمان مختلف ببیند و با هم مقایسه و اختلافات و تشابهات آن‌ها را برداشت کند سامانه این امکان را برایش فراهم می‌کند.

در ادامه‌ی محتوا محوری و ارائه محتوای غنی و کاربردی به مخاطبان، بخش ترجمه، بسته محتوایی متنوعی در بخش عرضه شد که شامل گزیده بیانات مقام معظم رهبری در محفل انس با قرآن کریم در ابتدای ماه مبارک رمضان ۱۴۴۴ مصادف با ۳ فروردین ۱۴۰۲، گزیده بیانات معظم له در محفل انس با قرآن کریم ابتدای ماه مبارک رمضان ۱۴۴۵ مصادف با ۲۳ اسفند ۱۴۰۲، گزارش نشست‌های تخصصی ترجمه قرآن

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

کریم در سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن، مدخل ترجمه قرآن از جلد هفتم دانشنامه جهان اسلام، ترجمه های قرآن در فضای دیجیتال، ترجمه های نهج البلاغه و ترجمه های صحیفه سجادیه می شد. با توجه به آنکه فراگیری قرآن و آیات الهی و عدم محدودیت سنی در ارتباط با آن، به انجام و عرضه ترجمه های متناسب گروه های سنی مختلف ضرورت می بخشد، بخش «مرکز ملی ترجمه قرآن کریم و متون دینی» ترجمه هایی را ویژه گروه سنی حساس کودک ارائه کرده بود. دولتی درباره چرایی و اهداف این برنامه بخش ابراز می کند: با توجه به آنکه فهم و خوانش ترجمه قرآن برای کودکان سخت است و ممکن نیست و این گروه سنی برای ادراک آیات قرآن به روشی دیگری نیاز دارند، لذا برای ارائه مفاهیم و معانی قرآن کریم، از طریق تصویرسازی مفاهیم، محتواهای مرتبط با واقعه غدیر خم، ظهور منجی موعود (عج)، داستان حضرت ابراهیم (ع)، حضرت نوح (ع) و حضرت سلیمان (ع) را با ابزار بصری و در قالب طراحی تصاویر آیاتی که متناسب با فهم و درک کودکان است، در نمایشگاه عرضه کردیم. وی ادامه می دهد: یکی از مهم ترین ابزارهای انتقال مفاهیم به کودکان در آموزش زبان، تصویرپردازی

سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم

است؛ به طوری که بخش عظیمی از دنیای کودک، شامل رنگ ها و تصاویر و نقاشی ها می شود برای همین هم بخش ترجمه در نمایشگاه قرآن، این هنر فطری و اصیل را به کار بست تا با دنیای کودکان ارتباط بگیرد و پیام های قرآنی را به آن ها منتقل کند.

دولتی در ادامه بیان می کند: به تصریح اندیشمندان زبان شناسی، کودکان علی رغم درک و فهم عمیق از کلام، در ابراز آن مشکل دارند و اینجاست که تصویرپردازی به آن ها کمک می کند؛ لذا در بخش ترجمه در سی و یکمین نمایشگاه قرآن، پس از تلاوت و شنیدن سوره منتخبی که کودک با آن آشنایی و انس داشت، از او می خواستیم از نگاه خود به تصویر سوره نگاه کند و آنچه را می بیند با نقاشی روی کاغذ بیاورد.

این ابتکار زود و خوب گرفت و ده ها نقاشی از یک سوره به ظاهر ساده و کوتاه خلق شد که از ارتباط

عمیق بچه‌ها با آیات قرآن حکایت می‌کرد توضیحی هم که بچه‌ها درباره نقاشی‌هایشان داشت در نوع خود جالب بود و می‌توانست به ما بگوید کجاها آنطور که باید مباحث دینی و خداشناسانه را برای آنها جانینداخته‌ایم؛ بخش با این ابتکار کودکانه فرصت تدبر در آیات قرآن به ویژه قصه‌های پیامبران را برای کودکان فراهم کرد و به آن‌ها آموخت قرآن کریم حاوی پیام‌های جذابی است که باید در آن تدبر کنند. کودکان تنها گروهی نبودند که بخش ترجمه برای آن‌ها برنامه و تدبیر متفاوت و ویژه داشت بلکه نوجوانان هم از دیگر مخاطبان خاصی محسوب می‌شدند که بخش برایشان برنامه‌ای از جنس دغدغه‌ها و انتظارات‌شان تدارک دیده بود؛ برای همین هم در کنار فعالیت‌های سال گذشته در بخش کودکان (شامل نقاشی و رنگامیزی مضامین قرآنی)، به طراحی سؤالاتی پرداخت که بتواند ضمن سنجش اطلاعات قرآنی مخاطبان خود، موجب فهم صحیح از آیات قرآن، معرفت افزایی و تقویت نگرش‌های قرآنی آنها در ساحت عاطفی و رفتاری شود. در طراحی این سؤالات گروه سنی و سطوح مختلف مخاطبان در نظر گرفته شد. حداقلی مطلب برای پایین‌ترین سطح از قرآن‌شناسی این حد بود که روشن شود قرآن کلام و سخن خدا و دارای معنا و مفهوم و پیامی است که باید به آن توجه شود. در قرآن‌شناسی مربوط به سطوح بالاتر از طریق سوره‌شناسی، از توجه به مفردات و نکات مربوط به ترجمه و تفسیر آیات و سوره‌های منتخب از جزء سی سؤال و با یک جایزه به رسم یادبود از نوجوانان دختر و پسر تقدیر می‌شد. بازدید شخصیت‌های علمی فرهنگی همچون دکتر غلامعلی حداد عادل، رئیس فرهنگستان زبان و ادب فارسی از بخش هم از برنامه‌هایی بود که نشان داد بخش در رویکرد محتوایی خود موفق عمل کرده است.

بنابراینچه مرور شد بخش ترجمه توانست در کنار بخش‌هایی که جنبه‌های سرگرمی و تبلیغی ترویجی‌شان برای جذب مخاطب پُررنگ بود و در کشاندن علاقمندان به مصلاهی امام خمینی (ره) موفق بودند، حرف‌های عمیق‌تری بزند و با تلنگری که به ذهن مخاطب به ویژه از جنس کودک و نوجوان وارد کرد او را دغدغه‌مند یافتن جواب سؤالاتش از قرآن بکند، روندی که بتدریج برانس دائمی آنها با قرآن تأثیر می‌گذارد.

سى ويكمين
نمايشگاه بين المللى

قرآن كريم

المعرض الدولي الحادي والثلاثون للقرآن الكريم
The 31th International Holy Quran Fair

طرح مللى بشرى

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

اینجا قرآن آموزی سن و سال نمی شناسد!

نمایشگاه بین المللی قرآن کریم بارها و در دوره های مختلف برپایی ثابت کرده، نسبت به طرح و برنامه های مرسوم و رایج قرآنی که جای خود را در میان مردم باز کرده و توانسته اند به قدر و وسع، مخاطبانی را پای خوان پُر نور و برکت قرآن بنشانند، نه تنها بی تفاوت نبوده و نیست بلکه اگر در جایی هر چند کم و محدود، طرح و اقدامی توانسته بین مردم و قرآن ارتباط برقرار کند، نمایشگاه قرآن تردید نمی کند و شرایط و فضا را به گونه ای پیش می برد تا این ارتباط، قوی تر و پررنگ تر شود مثل آنکه از سه سال قبل

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

بخشی را به «طرح ملی بشری» اختصاص داد تا معرف، مبلغ و مروج این طرح ملی در فضای مهیای نمایشگاهی باشد.

«ابراهیم کرمانی نژاد»، مدیر بخش آموزش‌های قرآنی (بشری) در سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن درباره سابقه و تاریخچه فعالیت این بخش، می‌گوید: این سومین سال حضور بخش در نمایشگاه بین المللی قرآن کریم بود؛ زمانی که دولت آیت الله شهید رئیسی بر سر کار

آمد و من از جانب دکتر اسماعیلی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی به سمت مدیرکل دفتر برنامه‌ریزی، آموزش و توسعه مشارکت‌های امور قرآن و عترت منصوب شدم، مأموریت یافتم تا طرح ملی بشری را در سراسر کشور اجرا کنم. این طرح کاملاً قرآنی و بر محور تجوید و قرائت صحیح اجرا می‌شود.

وی می‌افزاید: هدف اصلی طرح هم آن است که به فرموده مقام معظم رهبری مردم با قرآن انس پیدا کنند و ما در طرح ملی بشری به وسیله استماع آیات که روش پیامبر (ص) است، این انس و الفت را دنبال می‌کنیم و دایره مخاطبان مان هم عموم افراد اعم از کودک، نوجوان، جوان و بزرگسال، پدران و مادران، فرزندان، مادر بزرگ‌ها و پدر بزرگ‌ها هستند که می‌توانند با حضور در کلاس‌های ما و از طریق شنیدن، قرائت قرآن را یاد بگیرند.

به گفته وی بهره‌گیری از روش آموزش قرآن در مکتب پیامبر اکرم (ص) که روش آموزش سمعی است، عمومی و فراگیر بودن، امکان مشارکت در همه زمان‌ها و مکان‌ها و برای همه گروه‌های سنی بدون توجه به سطح سواد، مرحله بندی و برخورداری از مقاطع مشخص آموزشی، ترغیب به جای تحمیل در آموزش قرآن، آسان‌سازی آموزش تلاوت با صدا و لحن خوش، توجه ویژه به تجوید عملی یعنی فن

سی ویکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

و هنر تلاوت قرآن کریم بر اساس تلفظ صحیح حروف و اصوات با لهجه فصیح عربی ویژگی هایی است که به فراگیری و جذابیت طرح بشری کمک کرده است.

کرمانی نژاد تأکید می کند: ما در این طرح ملی و نیز در نمایشگاه تلاش کردیم تا عموم جامعه را تحت پوشش داشته باشیم، بنابراین از کودک پنج ساله تا پیرمرد ۸۰ ساله در این طرح حضور یافتند چرا که شیوه یادگیری ما مبتنی بر استماع

و شنیدن است و تفاوت این مخاطبان از گروه های سنی مختلف تنها در سرعت یادگیری است؛ به عبارت دیگر فردی ممکن است با یک ربع گوش سپردن مطلبی را فرا گیرد و فرد دیگری برای فراگیری همان مطلب سه ساعت وقت بگذارد اما روال، ثابت و شنیداری است.

ناظر به این هدف و به منظور همگانی کردن قرائت قرآن، بخش آموزش های قرآنی (بشری) با برنامه های متنوع در نمایشگاه سی و یکم حضور یافت، عوامل اجرایی طرح گروهی از خواهران جهادی بودند که به صورت داوطلبانه و اختیاری و بدون آنکه کارمند سازمان یا نهادی باشند و صرفاً با علاقه شخصی در بخش حضور داشتند. گروهی از همین خواهران چایخانه امام رضا (ع) را هم برپا کردند چایخانه ای که در طول دو هفته برپایی نمایشگاه پذیرای بیش از شش هزار نفر شد.

از برنامه های ثابت بخش آموزش های قرآنی (بشری) در طول برپایی نمایشگاه، محفل جزء خوانی بود که هر روز قبل از اذان با حضور عموم علاقمندان برگزار و به نماز جماعت مغرب و عشاء ختم می شد و پس از نماز هم با افطاری ساده از حاضران پذیرایی به عمل می آمد؛ این محافل با حضور استاد عبدالرضا صدیق، پایه گذار طرح بشری، علیرضا خدابخش، قاری و حافظ نابینای کل قرآن کریم و قرآن آموزانی که

سی ویکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

با این طرح بر قرائت صحیح قرآن کریم مسلط شده بودند، برگزار شد. این محافل که با صمیمیت و معنویت خاص برگزار می شد در فضا سازی جلسات جزء خوانی قرآن که از سنت های مرسوم رمضان است در نمایشگاه تأثیر بسزایی داشت و علاوه بر عموم علاقمندان، میزبان چهره ها و مسئولانی همچون دکتر محمد مهدی اسماعیلی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، سید محمد هاشمی، جانشین، یاسر احمدوند، معاون فرهنگی، شبیر فیروزیان، معاون قرآن و عترت، سید محمود اسلامی، معاون توسعه مدیریت و منابع و فرشاد مهدی پور، معاون امور رسانه ای و تبلیغات وزیر فرهنگ و محمد حسین هادیان، مهدی نورعلی شاهی و علیرضا معاف، مشاوران وزیر، محمد خزاعی، رئیس سازمان سینمایی، سید عباس حسینی، رئیس سازمان حج و زیارت نیز بود و آن ها نیز با تلاوت آیاتی چند از قرآن کریم در این محفل صمیمی به سهم خود مشارکت داشتند. از ابتکارات این محافل حضور شرکت کنندگان با شال های منقش به پرچم جمهوری اسلامی ایران و فلسطین به صورت متحد الشکل و نمادین بود، ثواب قرائت آیات هم به روح شهدای غزه می شد.

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

علاوه بر مسئولان و شخصیت‌ها، عموم علاقمندان هم به برنامه‌های بخش آموزش‌های قرآنی (بشری) اقبال داشتند و البته تبلیغات هم در این باره تأثیر داشت. تلاش بخش بر آن بود تا با معرفی برنامه‌ها و نیز توزیع بروشورها، فضای ارتباط بازدیدکنندگان را فراتر از نمایشگاه ببرد و ارتباط و تعامل آن‌ها با طرح ملی بشری را به جریانی مستمر و در طول سال تبدیل کند.

بخش آموزش‌های قرآنی به تناسب رویکرد بین‌المللی نمایشگاه قرآن، به مخاطبان دیگر کشورها که علاقمند به بهره‌مندی از طرح ملی بشری بودند نیز مشاوره‌های لازم را ارائه کرد و میزبان مراجعان غیرایرانی از کشورهای همچون لبنان، پاکستان، لندن، عراق، سوئد، نیجریه و ساحل عاج نیز شد، علاوه بر این، با حجت الاسلام والمسلمین سیدمصطفی حسینی نیشابوری، مدیرکل مرکز بین‌المللی تبلیغ در سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی و مدیر بخش بین‌الملل نمایشگاه نیز رایزنی و مشورت‌هایی داشت تا فضای کار بشری در عرصه بین‌الملل تقویت و گسترده شود از این منظر هم نمایشگاه قرآن فرصت کار بین‌المللی را برای این طرح ملی فراهم کرد و می‌توان به آینده حضور آن در خارج از مرزها امیدوار بود. یکی دیگر از محورهای کاری بخش آموزش‌های قرآنی (بشری) حضور مدرسان و استادان قرآن و بیان

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

و تشریح شیوه‌های تدریس قرآن برای استادان بشری بود؛ تقدیر از تعدادی از فعالان طرح بشری هم از دیگر محورهای کاری بخش در ایام برپایی سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم بود. بخش آموزش‌های قرآنی (بشری) در کنار همه این فعالیت‌های تبلیغی ترویجی، تلاش کرد تا در فضای مهیای نمایشگاه بر شمار شرکت‌کنندگان و متقاضیان خود هم بیفزاید، هدفی که در تحقق آن نسبتاً موفق بود؛ بدین ترتیب که بعد از ورود بازدیدکنندگان به بخش، توضیحات اجمالی درباره محتوای آموزشی توسط کارشناسان به علاقمندان ارائه و در صورت تمایل از آن‌ها ثبت نام می‌شد؛ در طول دو هفته نزدیک به ۱۵۰ نفر در سامانه حمد و ۵۰ نفر هم از طریق ای‌تا در طرح ثبت نام کردند که فرآیند پشتیبانی و برگزاری کلاس برای آن‌ها بعد از نمایشگاه دنبال شده است. بخش آموزش‌های قرآنی (بشری) در کنار تمرکز بر تشریح و تبیین و نیز جذب علاقمندان، از فعالیت‌های تبلیغی ترویجی و به نوعی ذوقی هم غافل نبود چنان که در شب میلاد امام حسن مجتبی (ع) در نیمه رمضان المبارک و با حضور دکتر اسماعیلی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و با همراهی خیران مجموعه بشری و گروه «رهپویان حدیث عشق» کیک سه متری ویژه ولادت امام حسن (ع) را بین ۱۰۰۰ نفر از

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

مخاطبان نمایشگاه به ویژه روزه اولی‌ها توزیع کرد. علاوه بر این، «دیوار خاطره‌ها» مزین به تصاویر دوره‌های برگزار شده طرح ملی بشری، اجرای سرود و همخوانی توسط گروه‌های سرود از تهران و شهرستان‌های اطراف، اهدای کتاب‌های تخصصی در زمینه‌های مختلف مذهبی به طلاب، استادان، فرهنگیان، فرهیختگان بازدیدکننده از نمایشگاه در شب‌های قدر و اهدای کتاب به کودکان به منظور ترویج فرهنگ کتابخوانی در دهه نودی‌های معروف، اهدای هدیه به قرآن‌آموزان بشرایی، خوشنویسی نام استان‌های مجری طرح بشری از دیگر جاذبه‌های حاشیه‌ای بود که در همراهی با اهداف متنی و کلان بخش موفق عمل کرد و توانست بخش آموزش‌های قرآنی (بشری) را با استقبال بالای مخاطبان همراه کند.

این گشاده‌دستی و سرمایه‌گذاری نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم در دادن فرصت به طرح و برنامه‌های ملی برای معرفی خود و جلب اعتماد و همراهی مخاطب، شاید در کوتاه‌مدت تأثیر و برکات خود را نشان ندهد اما قطعاً در میان‌مدت و طولانی‌مدت به چشیدن حلاوت انس با قرآن در جمع بیشتری می‌انجامد و بر جامعه مأنوسان بر کلام وحی می‌افزاید.

سى ويكمين
نمايشگاه بين المللى

قرآن كريم

المعرض الدولي الحادي والثلاثون للقرآن الكريم
The 31th International Holy Quran Fair

باغ آيات مجله قرآنى شبنم

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

کودکانه‌هایی از جنس نور

بچه‌ها هر جا که باشند با خودشان شور و انرژی می‌آورند و فضا با حضورشان عطر و رنگی دیگر می‌گیرد، برای همین تلطیفی که حضور بچه‌ها به فضا می‌دهد رویدادهای مختلف فرهنگی هنری سعی می‌کنند برای کودکان هم سهمی ویژه را کنار بگذارند مثل نمایشگاه بین المللی قرآن کریم که با همه فعالیت‌ها و بخش‌های تخصصی که تدارک می‌بیند و فعال می‌کند اما هر سال برای مخاطب کودک خود هم تدارک ویژه می‌بیند و البته این از هوشمندی متولیان این اتفاق عظیم قرآنی است چون می‌دانند کودکان نقش مهمی در باز شدن پای

سی ویکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

خانواده‌ها به نمایشگاه و رونق حداکثری این رویداد عظیم و پرنور دارند. با همین تدبیر و هوشمندی، سی ویکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم «باغ آیات» را برای بچه‌ها به راه انداخت تا رضایت این بازدیدکنندگان کم سن و سال اما سخت پسند و ذی نفوذ را هم به قدر وُسع تأمین کند.

«محمدصادق مقدسیان»، مجری کارشناس نمایش‌های «باغ آیات» با بیان اینکه این بخش برای سومین بار بود که در نمایشگاه بین المللی

قرآن کریم حضور می‌یافت، می‌گوید: در سال اول حضورمان، صرفاً اجرای نمایش برای کودکان با محور ارائه قصه‌های قرآنی به زبان کودکان را دنبال و سه داستان اصحاب فیل، داستان زنبور عسل و داستان هدهد و حضرت سلیمان (ع) را به صورت کودکانه و در قالب نمایش روایت کردیم، برای مثال داستان اصحاب فیل از زبان دو فیل که در جنگ دست و پایشان شکسته شده بود با زبان طنز اینگونه روایت می‌شد که: «ما داشتیم زندگی خود را می‌کردیم اما یک آقای آمد و ما را به زور به جنگ برد، کلاغ‌ها آمدند و به سرمان سنگ ریختند و...»، یا داستان هدهد و ماجرای ملکه سبا را تعریف کردیم که قرار بود نامه را به ملکه سبا بدهد و ادامه ماجرا و اینچنین داستان سلیمان نبی (ص) روایت می‌شد؛ درباره زنبور عسل هم شیوه مشابه همراه با بازی را به کار بستیم.

وی ادامه می‌دهد: در سال دوم یعنی در سی‌امین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم، قصه متفاوت شد. داستان حضرت سلیمان (ع) این گونه روایت می‌شد که روزی ایشان کنار دریا نشسته بود که مورچه‌ای را کنار دریا می‌بیند، قورباغه‌ای مورچه را سوار می‌کند و او را به قعر دریا می‌برد تا در دهان یک لاک پشت به یک کرم غذا بدهد. حضرت سلیمان (ع) از او می‌پرسد، ماجرا چه بود که در دهان او رفتی و سالم برگشتی. مورچه

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

می گوید من از طرف خداماموریت دواشم روزی آن کرم در قعر دریا را برسارنم. آموزه این داستان و نمایش آن که بچه ها روزی رسان واقعی را بشناسند و از همین سن کم برای همه چیز چشم امید و توکل شان به خدا باشد. مقدسیان در ادامه بیان می کند: با توجه به استقبالی که کودکان در دوره گذشته از شنیدن و روایت قصه های قرآنی داشتند، در سی و یکمین دوره نمایشگاه نیز استفاده از همان شخصیت های حیوانی را در دستور کار قرار دادیم، با این تفاوت که قصه ای متفاوت روایت می شد و با استفاده از سه شخصیت مورچه، زنبور عسل و فیل تلاش کردیم به بچه ها بگوییم همه چیز به قدرت زور و بازو نیست و فکر نکنید اگر کسی هیکل بزرگی دارد می تواند همه کار بکند. ما در این روایت نکات مد نظر را به زبان کودکانه مطرح می کردیم. نکته مهم آنکه تمام شخصیت های این نمایش ها، بازیگران تئاتر بودند. گروهی از آن ها زیر نظر کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان و بخشی دیگر از آن ها بازیگران تلویزیونی بودند و در شبکه پویا اجرای برنامه داشتند. برای مثال بازیگر شخصیت مورچه دارای دکترای روانشناسی کودک و یا شخصیت زنبور دبیر ادبیات بود و تجربه سال ها کار کودک را در پرونده خود داشت؛ این ها همه برای آن بود که با مخاطب کودک ارتباط صحیح و اصولی برقرار و در مسیر تخصصی بودن حرکت کنیم.

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

به گفته مقدسیان با توجه به آنکه رسم معمول کار برای کودک این است که باید یک خانم مربی حضور داشته باشد و بچه‌ها را همراهی کند، لذا ما این نقش را به اسم خانم ماهی که فضایی فانتزی در باغ داشت تبدیل کردیم، در این باغ هر حیوانی رفت و آمد می‌کرد، حتی خانم مریبان این باغ تبدیل به خانم ماهی شده بودند؛ تمام عناصر موجود در نمایش شخصیت‌های حیوانی هستند که عموروحانی با آن‌ها در ارتباط بود و نمایش را پیش می‌برد.

همان استقبال کودکانه از باغ آیات باعث شد این بخش از دومین دوره حضور خود در نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم، غرفه‌ها و محورهای کاری متعددی را به فعالیت‌های خود اضافه کند مثل فروشگاه اسباب بازی و محصولات فرهنگی؛ مقدسیان در این باره تصریح می‌کند: بازی‌های ایرانی مورد تأیید در فروشگاه عرضه شد و اینطور نبود که هر بازی را عرضه کنیم. علاوه بر این، بازی‌های گروهی و فردی نیز به فعالیت‌های باغ آیات اضافه شده بود، برای مثال بچه‌ها روی سنگ نقاشی می‌کردند که کاری جدید بود لگو، نقاشی روی کاغذ، ماشین بازی و... از دیگر فعالیت‌های پیش‌بینی شده برای بچه‌ها در این محور فعالیتی بود. همچنین، عکاسی و تصویربرداری از بچه‌ها هم انجام و عکس و فیلم گرفته شده همان جا به آن‌ها اهدا می‌شد.

مقدسیان با بیان مریدان بخش بچه‌ها را در بازی‌ها همراهی و بر روند بازی آن‌ها نظارت می‌کردند، ابراز می‌کند: این مریدان همگی عضو کانون پرورش فکری کودکان و نوجوان و فعال حوزه کودک بودند، و اینطور نبود که لزوماً مفاهیم قرآنی را برای بچه‌ها مطرح کنند چون ما در باغ آیات ایجاد سرگرمی برای بچه‌ها در وهله اول است. همین که بچه‌ها در این فضا قرار بگیرند، برای ما دستاورد بزرگی است.

به گفته وی، تمام تلاش ما بر این بود که بواسطه بازی و سرگرمی، تصویری فراموش نشدنی و ماندگار از باغ آیات و نمایشگاه قرآن در ذهن بچه‌ها نقش ببندد حتی اگر تنها کار آنها در بخش بازی می‌بود و نکته اعتقادی آموزشی هم به او گفته نشود. یک خاطره‌سازی خوب در سن کودکی می‌تواند باعث استمرار ارتباط بچه‌ها با نمایشگاه در سنین نوجوانی و جوانی شود. با این نگاه ضرورتی ندیدیم که در محور بازی بخش، مفاهیم قرآنی را عرضه کنیم و این وظیفه را به نمایش و آسمان‌نما سپردیم تا مباحث اعتقادی و آموزه‌های قرآنی متناسب با سن آن‌ها را عرضه کنند.

((آسمان‌نما)) فعالیت دیگری بود که در نمایشگاه سی و یکم به باغ آیات اضافه شد، بدین ترتیب که بچه‌ها وارد یک چادر که روی سقف آن فیلم مربوط به کهکشان دیده می‌شد، وارد می‌شدند و یک راوی هم برای آن‌ها از کهکشان‌ها به عنوان جلوه‌ای از قدرت خدا سخن می‌گفت؛ این محور کاری هم با استقبال چشمگیر کودکان حاضر در باغ مواجه شد.

باغ آیات با همین تدارک ساده اما شاد و مفرح یکی از شلوغ‌ترین و پُرکارترین بخش‌های نمایشگاه سی و یکم بود و با اینکه در انتهای نمایشگاه جایابی شده بود اما مخاطبان سخت‌پسند و صاحب نفوذ آن همه بخش‌ها را پشت سر می‌گذاشتند تا خود را به این باغ شاد و قرآنی برسانند و خاطره‌ای خوش را با خود از نمایشگاه به یادگار ببرند.

مقدسیان که خود از کارشناسان حوزه کودک است درباره ضرورت اختصاص بخشی مستقل به کودکان در نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم، تأکید می‌کند: کودکی فصلی اساسی و بنیادین در شکل‌گیری ذهنیت و شخصیت آدمی است یعنی افراد تا زمانی که در سنین کودکی هستند، ذهنیت و شخصیت‌شان شکل

سی و یکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

می‌گیرد. نکته دوم اینکه هر بچه در هر خانواده می‌تواند حداقل دست دو نفر را برای حضور در نمایشگاه بگیرد و بیاورد یعنی اگر بچه‌ای به حضور در نمایشگاه ترغیب و مشتاق شود می‌تواند پدر و مادر خود را نیز به حضور در نمایشگاه ترغیب کند، والدین هم می‌گویند ما دنبال تفریح سالم برای خانواده هستیم برای همین هم به نمایشگاه می‌آییم. حال فکر کنید هر خانواده دو بچه داشته باشد، دو بازوی تبلیغاتی قوی برای نمایشگاه قرآن

ایجاد می‌شود که خانواده‌ها را ملزم و تشویق به حضور در نمایشگاه می‌کند.

وی اضافه می‌کند: به اعتقاد من هر قدر به حوزه کار کودک در نمایشگاه پرداخته شود، موجب بُرد بیشتر آن می‌شود چرا که اینچنین همه اقشار از پایین‌ترین سنین تا گروه‌های سنی بالا با حضور در نمایشگاه می‌توانند بهره خود را از آن ببرند و باغ آیات با برنامه‌های متنوع خود تلاش کرد این بهره‌وری را برای بچه‌ها بالا ببرد. بنابراین آنچه از فعالیت‌های باغ آیات در طول دو هفته برپایی سی و یکمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم مرور شد، می‌توان گفت این بخش کوشید طعم شیرین انس با قرآن را به کودکان البته با زبان خودشان به آن‌ها بچشاند، طعمی که اگر در این سن زیر زبان دل و جان آنها بنشیند دیگر بعید است از یادشان برود و میل به چشیدن دوباره و تکرار این شیرینی باز هم او را پای خوان نورانی قرآن می‌نشانند.

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

ماهنامه قرآنی، ادبی و هنری «شب‌نم»

ماهنامه قرآنی، ادبی و هنری «شب‌نم»، ویژه کودکان (۱۱.۶ سال)، از سال ۱۳۹۷ فعالیت خود را با حمایت معاونت قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی آغاز کرد. این ماهنامه که تا آذرماه ۱۴۰۰ به صورت pdf در اختیار علاقه‌مندان قرار می‌گرفت، از دی ماه ۱۴۰۱ به صورت کاغذی منتشر می‌شود. همسو با ارتباط خوبی که این ماهنامه در طول چند سال انتشار با مخاطبان برقرار کرده، مجله‌ی نمایشگاهی شب‌نم برای دومین بار در سی و یکمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم به عنوان یکی از غرفه‌های بخش

کودک یا همان «باغ آیات» حضور یافت. هدف از حضور در نمایشگاه بین المللی قرآن کریم، معرفی این ماهنامه، فروش و ایجاد اشتراک برای علاقه مندان در فضای مهیای نمایشگاه بود امری که آمارها نشان از توفیق در آن دارد.

گرفته‌ی مجله‌ی نمایشگاهی شب‌نم در سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم با پیام «من زمین را دوست دارم» برپا شد تا مسیر دوستی کودکان با محیط زیست را بگشاید و این دوستی را دیرینه و اثرگذار کند، در این راستا غرفه با موادی بازیافتی بنا و در طراحی و اجرای آن، از لوله‌های کاغذی طاقه‌ی پارچه استفاده شد. ایده و اجرای این طرح توسط جمعی از دانشجویان تحصیلات تکمیلی رشته‌ی معماری دانشگاه زنجان ارائه و انجام شد.

یکی از سیاست‌ها و تصمیمات در تولید محتوای ماهنامه‌ی شب‌نم، طراحی کاراکتر و الگوسازی برای مخاطب کودک است. برای احقاق این امر، از نویسندگان معروف با آثار پُرشمارگان دعوت شد تا داستان‌هایی را به صورت ادامه دار با خلق کاراکتر جذاب آماده کنند و مخاطب با دنبال کردن این قصه‌ها و همذات‌پنداری با کاراکتر، از آن الگو پذیرفته و مفاهیم اخلاقی هدف را بیاموزد.

خانم‌ها کلر و ژوبرت، زهراسادات موسوی و معصومه یزدانی که در شمار نویسنده‌های محبوب کتاب کودک در ایران هستند، در زمره این گروه قرار دارند. قصه‌های نورا و خاتون که نویسنده‌ی آن زهراسادات موسوی است، جزء داستان‌های مورد علاقه‌ی کودکان است. در سال ۱۴۰۱ در ماهنامه‌ی شب‌نم منتشر شد. مجموعه‌ی پرتیرف‌دار دیگر داستان‌های پوپوف به نویسندگی کلر ژوبرت است. داستان «ماجراهای تپه‌ی همینا» یکی دیگر از قصه‌های دنباله‌دار است که از فروردین ۱۴۰۳ توسط معصومه یزدانی نگاشته و منتشر شده است. غرفه ماهنامه شب‌نم به منظور آشنایی بصری کودکان با کاراکترهای این داستان‌ها دو تن از آن‌ها یعنی «پوپوف» و «بهشنا» را در قالب تنپوش عروسکی آماده کرد و به نمایش گذاشت که با استقبال بالای مخاطبان مواجه شد. این دو کاراکتر در ایام نمایشگاه، توانستند کودکان را به خود جلب کنند و پیش‌بینی می‌شود این فضا سازی و تأثیر بر کودکان باعث شود

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

آن‌ها بیش از پیش با قصه‌های دنباله‌دار ارتباط مؤثر بگیرند. بنابراین، نمایشگاه قرآن را می‌توان از منظر نشریه خوان کردن کودکان، سرگرمی‌ای که کودکان دهه‌های شصت و هفتاد شمسی با نشریاتی مثل کیهان بچه‌ها با آن مأنوس بودند و برای آمدن نشریات روی گیشه روزشماری می‌کردند، مؤثر دانست و این را هم به کتاب عملکردها و دستاوردهای آن اضافه کرد.

سى ويكمين
نمايشگاه بين المللى

قرآن كريم

المعرض الدولي الحادي والثلاثون للقرآن الكريم
The 31th International Holy Quran Fair

موسسات قرآنى مردم نهاد

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

بازوی مردمی نمایشگاه

تجربه تاریخی ما ایرانی‌ها بارها نشان داده و ثابت کرده بدون مردم و توان و ظرفیت مردمی کارها نه تنها پیش نمی‌رود بلکه ابتر و روی زمین می‌ماند، هر جا هم که اتفاقات خوب رقم خورده این مردم بودند که پای کار آمده و از صفر تا صد همراهی داشته و کار را پیش برده‌اند، نمونه‌اش عزاداری‌های محرم حسینی که قرن‌هاست مردم بیرق و علم آن را در جای جای ایران اسلامی به احتزاز درمی‌آورند یا نمونه جدیدتر، راهپیمایی عظیم و میلیونی اربعین که با حضور و شور و حمایت مردم شکل حماسه به خود گرفته و چشم

سی و یکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

دنیا را به خود خیره کرده است... فعالیت‌های قرآنی هم از این شرط مستثنی نیستند و توان و ظرفیت مردمی در آن عرصه هم اصلی مهم محسوب می‌شود مگر نه آنکه جلسات خانگی قرآن بستر رشد چهره‌هایی شدند که هر یک افتخاری برای عالم تشیع به شمار می‌روند؟! برای همین هم به برکت انقلاب و در سایه نگاه کلان قرآنی نظام مقدس جمهوری اسلامی، مؤسسات قرآنی مردم‌نهاد پا گرفتند و تربیت حافظان، قاریان و متخصصان

قرآنی در حوزه‌های مختلف را عهده‌دار شدند و نشان دادند عزم و نیروی مردمی هر جا پای بگذارد منشأ اتفاقات مبارک می‌شود.

نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم هم از دیرباز با اعتقاد به ظرفیت‌های مردمی در رشد و توسعه فعالیت‌های قرآنی و به منظور نمایش دستاوردهای آن، بخشی را با عنوان مؤسسات قرآنی مردمی برپا می‌کند و تلاشش بر آن است تا در این بخش دستاوردهای حضور و فعالیت مردمی در توسعه و ترویج فرهنگ نورانی وحی را به نمایش بگذارد. سی و یکمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم نیز با همین نگاه و افق، بخش مؤسسات قرآنی مردمی را با مدیریت «حسن محمدی» برپا کرد بخشی با حضور پُر تعداد مؤسسات و مراکز قرآنی مردمی. «حسن محمدی»، مدیر بخش مؤسسات قرآنی مردمی درباره سابقه حضور این بخش در تفرجگاه قرآنی رمضان، می‌گوید: نخستین تجربه حضور این بخش در نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم به سال ۸۵ و پیشنهاد اتحادیه تشکل‌های قرآنی سابق، در نمایشگاه بازمی‌گردد، آن زمان که بنا شد مؤسسات مردمی که بیشترین سهم و حق را در آموزش قرآن دارند محلی را برای عرضه خدمات و فعالیت‌های خود در نمایشگاه داشته باشند و با موافقت و استقبال ریاست وقت نمایشگاه این اتفاق مبارک رخ داد و تأثیرگذاری، خروجی

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

عملکرد و میزان استقبال‌ها باعث شد آن تجربه شیرین تا دوره سی و یکم هر سال تکرار شود. وی می‌افزاید: اگر بخواهیم منصفانه درباره این بخش صحبت کنیم باید بگوییم در برخی دوره‌ها با توجه به شرایط مختلف صعود و رشد کیفی، محتوایی و اثرگذاری داشته و در دوره‌هایی نیز محدودیت فضا داشتیم و دچار ضعف‌هایی نیز بوده‌ایم. اما... در دوره سی و یکم تلاش کردیم از اقصی نقاط کشور میزبان مؤسسات قرآنی باشیم، بر همین اساس فراخوانی مجازی در سطح کشور اعلام کردیم که خوشبختانه با استقبال مواجه شد و از ۷۹ مؤسسه ثبت نام قطعی به عمل آمد.

به گفته محمدی از امتیازات بخش مؤسسات قرآنی مردمی در نمایشگاه سی و یکم گستردگی جغرافیای حضور بود چنان‌که نه تنها از استان‌های مختلف همچون قم، خراسان، آذربایجان و هرمزگان مؤسساتی در بخش حضور داشتند بلکه میزبان غرفه عتبه حسینی هم بود، غرفه‌ای که موکب آن در ورودی بخش خودنمایی می‌کرد و با چای عراقی، آب و شربت پذیرای بازدیدکنندگان بود و حال و هوای اربعین و مواكب عراقی را به مصلاي امام خميني (ره) آورده بود.

اگرچه بخش مؤسسات قرآنی مردمی به منظور استفاده حداکثری از فضای اختصاص یافته برای حضور مؤسسات، دکورسازی خاصی نداشت و تلاش کرده بود با ایجاد راهروهایی در مساحت اختصاصی، فرصت

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

حضور را به مؤسسات بیشتری بدهد اما از جاذبه‌های نمایشگاهی هم غافل نبود و تلاش کرد با کافه گفتگویی که در فضایی کوچک و صمیمی به راه انداخت، امکان استراحت و تجدید قوایی هر چند کوتاه را برای مخاطبان فراهم کند. در این کافه با نوشیدنی‌های مورد تأیید طب سنتی همچون شهد خرما از بازدیدکنندگان پذیرایی می‌شد.

تلاش بخش مؤسسات قرآنی مردمی بر این بود تا در مدت دو هفته‌ی فعالیت نمایشگاه، خدمات و فعالیت‌های متنوع و متکثر فعالان مردمی این ساحت مقدس را به بازدیدکنندگان معرفی و کمک کند ارتباط علاقمندان در طول سال با این مؤسسات برقرار باشد، در این راستا از جاذبه‌هایی مثل برگزاری مسابقات استفاده کرد همچون مسابقه طرح مردمی «حافظ شو» ویژه خردسالان و اهدای جایزه به برندگان آن؛ علاوه بر این، برای گروه سنی بزرگسال نیز هر شب مسابقاتی برگزار و استعدادیابی قرآنی به منظور فعالیت حرفه‌ای در رشته‌ای خاص از فعالیت‌های قرآنی نیز در بخش انجام می‌شد و نظرات کارشناسی در اختیار متقاضیان قرار می‌گرفت. این استعدادیابی به ویژه در حوزه قرائت می‌تواند در آینده نه چندان دور به رشد و پرورش قهرمانان جدید قرآنی کمک شایان کند.

محمدی با بیان اینکه در نمایشگاه سی و یکم به تدبیر در قرآن توجهی ویژه داشتیم، ابراز می‌کند؛ مؤسساتی

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

از مشهد مقدس در بخش حضور یافتند و با جدیت مباحث مرتبط با تدبیر در قرآن را ارائه کردند؛ انتظار می‌رود تلنگرهایی که بخش در این باره به بازدیدکنندگان زد به رونق دوره‌های تدبیر در قرآن و گسترش فرهنگ تدبیر در آیات الهی کمک کند.

با توجه به آنکه یکی از مشکلات همیشگی مؤسسات قرآنی مردمی تأمین فضا و ساختمان برای فعالیت است که در صورت حمایت خیران می‌توان این مشکل را برطرف کرد، بخش در

نمایشگاه سی و یکم فضایی را به خیران اختصاص داد تا فرهنگ خیریه برای ساخت مؤسسات قرآنی را جا بیندازد، به گفته محمدی در این باره با خیرین مدرسه‌ساز هم تعاملاتی برقرار شد تا ظرفیت‌های خیرانه آن‌ها به سمت ساخت مؤسسات قرآنی نیز میل کند.

بخش مؤسسات قرآنی مردمی در سی و یکمین دوره نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم، برای نخستین بار به واجب فراموش شده یا همان فریضه امر به معروف و نهی از منکر نیز توجهی ویژه داشت و غرفه‌ای را به آن اختصاص داده بود که در آن غرفه شرایط، شیوه‌ها، اهداف و راهکارهای این فریضه به مخاطبان و علاقمندان معرفی می‌شد. علاوه بر این، همسو با تأکیدات مقام معظم رهبری مبنی بر راه‌اندازی و تقویت جلسات خانگی قرآن که از قدیم الایام پایگاه آغاز قرآن‌آموزی‌های ما بوده‌اند، طرح «میثاق با نور» با محور ترویج فعالیت‌های قرآنی خانگی نیز در بخش مؤسسات مردم‌نهاد معرفی شد؛ این طرح با هدف انس بیشتر اعضای خانواده به ویژه خانم‌های خانه‌دار با قرآن تدوین شده و اجرا می‌شود این معرفی و تمرکز بخش به شناساندن بیشتر آن و افزایش شمار مخاطبانش تأثیر گذار است.

محمدی با بیان اینکه علی‌رغم برخی محدودیت‌های مکانی و جایابی، بخش مؤسسات مردم‌نهاد توانست

رضایت مخاطبان را تا حد بالایی تأمین کند، می‌افزاید: از میان ۷۹ مؤسسه متقاضی حضور در بخش، نهایتاً به تناسب فضایی که در اختیار داشتیم ۳۲ مؤسسه و نهاد موفق به حضور در سی و یکمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم و معرفی فعالیت‌ها و عرضه دستاوردهایشان شدند.

وی درباره فعالیت و کیفیت حضور عمده این غرفه‌ها بیان می‌کند: ما در این غرفه‌ها آموزش، استعدادیابی قاریان، تدبر، تفسیر و پژوهش قرآنی را دنبال کردیم و تلاش بر آن بود فضا سازی و چیدمان و جایابی غرفه‌ها به گونه‌ای باشد که حوزه‌های مختلف در فعالیت‌های قرآنی را پوشش دهیم. خوشبختانه، میزان حضور، نوع پرسش‌ها و پیگیری‌ها و علاقمندی مخاطبان به کسب اطلاع از فعالیت مؤسسات، نشان می‌دهد در ارتباط با بازدیدکنندگان در حد مطلوبی موفق عمل کردیم و توانستیم رضایت آن‌ها را در حد مطلوبی تأمین کنیم. به گفته مدیر بخش مؤسسات قرآنی مردمی، این بخش نشست‌های تخصصی در موضوعاتی همچون امر به معروف و نهی از منکر، ترویج و ترغیب افراد به راه‌اندازی مؤسسه قرآنی، رونمایی از مصحف قرآنی و بررسی مشکلات و چالش‌های مؤسسات قرآنی مردمی را هم با حضور کارشناسان و متخصصان امر برگزار کرد تا از برآیند و خروجی آن‌ها در ارتقای مؤسسات قرآنی استفاده شود.

محمدی درباره تأثیر حضور و معرفی مؤسسات قرآنی در نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم، در حل مشکلات، چالش‌ها و بحران‌های احتمالی آن‌ها، ابراز می‌کند: به هر حال نمایشگاه معرضی است تا مخاطبان خاص ما که عموماً افراد قرآن‌دوست و آحاد قرآنی کشور هستند با حضور در مصلاهی امام (ره) هم از این تفرجگاه رضایی بازدید کنند و هم با ظرفیت‌های مؤسسات قرآنی آشنا و ترغیب شوند تا از طریق یک ساختار رسمی دغدغه‌های قرآنی خود را برطرف کنند؛ هستند آن‌هایی که بعد از حضور در نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم و حضور در بخش مؤسسات مردم‌نهاد، دغدغه قرآنی پیدا کرده و ترغیب شدند تا فعال و مؤسس این مؤسسات شوند و امروز از مجموعه‌های موفق در عرصه‌های مختلف قرآنی محسوب می‌شوند و شروع کارشان با نمایشگاه بوده است. این نشان می‌دهد اگر به مؤسسات مردم‌نهاد بها و جایگاهی که باید، داده شود قطعاً جریان‌سازی می‌کنند.

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

محمدی در پایان خاطرنشان می‌کند: آموزش و ترویج قرآن بر عهده مؤسسات مردمی است و نه آموزش و پرورش، نه وزارت علوم، نه مساجد، نه هیئات و نه حتی حوزه‌های علمیه نمی‌توانند در این باره نقش مؤسسات مردمی را ایفا کنند. اگر اتفاقی در حوزه ترویج و آموزش قرآن افتاده حتماً فعالیت‌های قرآنی مردمی در آن سهمیم و نقش آفرین بوده است. تقریباً همه حائزان رتبه‌های برتر مسابقات چه در حفظ و چه در قرائت و معارف در همین محافل مردمی و مؤسسات مردمی رشد کرده‌اند.

بنابر آنچه مرور شد و فرصتی که بخش مؤسسات قرآنی مردمی به فعالان این عرصه برای حضور و معرفی برنامه‌ها و دستاوردهایشان داد، علاوه بر ایجاد بستر دیده شدن فعالیت‌های مردمی در ساحت قرآن که نقش و اهمیت آن برکسی پوشیده نیست، انگیزه‌بخش و امیدآفرین برای حضور و تجربه کار در این میدان است به ویژه آنکه نشان داد همت مردمی در این عرصه چه اتفاقات مبارکی را رقم زده است.

سی ویکمین
نمایشگاه بین المللی

قرآن کریم

المعرض الدولي الحادي والثلاثون للقرآن الكريم
The 31th International Holy Quran Fair

بخش پوشاک اسلامی ایرانی

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

رکورددار در جذب مخاطب

اگرچه نمایشگاه بین المللی قرآن کریم در برنامه ریزی، ایده پردازی و برپایی بخش های متنوع در دوره های مختلف تلاش کرده به گونه ای عمل کند که برای همه اقشار و ذائقه های موجود، طرح و برنامه داشته و رضایتبخش باشد و نیاز آنها را پاسخ دهد و در این نیازسنجی و دقت عمل برای پاسخگویی، توانسته مخاطبانی متکثراً جذب و همراه کند اما در این میان هستند بخش ها و برنامه هایی که جذابیت نمایشگاهی در ذات آنها است و اساساً اقبال مخاطب به آنها سخت و هزینه بر و نیازمند دکورسازی و

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

فضاسازی و تبلیغات آنچنانی نیست مثل بخش «پوشش اسلامی ایرانی» یا همان عفاف و حجاب معروف که سال‌ها است از دلایل اصلی بازکردن پای بسیاری از بازدیدکنندگان به نمایشگاه قرآن است و یک‌تنه توانسته کار چند بخش را انجام دهد. این بخش به ویژه با جذابیت‌های خاص برای بانوان و دختران که سهمی ویژه در جلب توجه دیگر اعضای خانواده به نمایشگاه قرآن دارند، از ایفاگران نقش اصلی در سناریوی

شورآفرینی و نشاط بخشی نمایشگاه قرآن است و خیلی‌ها از همان بدو ورود به مصلاي امام خمینی (ره)، سراغ این بخش محبوب شان را از غرفه‌ها و بخش‌های دیگر می‌گیرند.

بخش «پوشش اسلامی ایرانی» در سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم هم ناظر به این جذابیت ذاتی و علاقمندی بانوان و دختران، بیرون از شبستان اصلی و در دورواق پذیرای بازدیدکنندگان بود و در تأمین میل به خرید در فضای نمایشگاهی به اذعان و تصریح بازدیدکنندگان، موفق عمل کرد. اگرچه به نسبت سایر بخش‌ها مسیر بیشتری برای رسیدن به این بخش باید طی می‌شد اما همان جذابیت‌های ذاتی که بیان شد و دغدغه‌مندی تعداد قابل توجهی از جامعه به تهیه محصولات مناسب و کیفی حجاب و عفاف، باعث شد مثل سال‌های قبل پوشش اسلامی ایرانی جزء رکوردداران بازدید و شلوغ‌ترین بخش‌های نمایشگاه باشد.

«اسدالله سلیمانی» مدیر بخش «پوشش اسلامی ایرانی (عفاف و حجاب)» سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم که مسئولیت انجمن تولیدکنندگان محصولات حجاب را نیز بر عهده دارد، درباره برنامه‌های این بخش می‌گوید: نگاه ما به بخش عفاف و حجاب نمایشگاه تنها به تولید و عرضه پوشاک

سی ویکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

و ملزومات حجاب محدود نمی شد چراکه ما خود را خدمتگزار عرصه فرهنگی می دانیم و در مقابل دشمنی می بینیم که به دنبال ذائقه سازی و جریان سازی است برای همین هم معتقدیم در مقابل این دشمن ایستاده ایم، و در این جنگ و میدان مبارزه، سلاح و رمز موفقیت ما تولید و عرضه محصولاتی در شأن و منزلت بانوان محجبه است.

وی می افزاید: امسال به تناسب شرایط و با تلاش برای فاصله گرفتن عرضه محصولات عفاف و حجاب از حالت بازارچه ای و نیز ارائه کاری درخور شأن بانوان محجبه، معتقد و ملتزم به حدود الهی، ۱۷۰ غرفه در بخش فعال بود و ملزومات حجاب اعم از چادر، عبا، روسری، شومیز، آستین های حجاب و ... را عرضه می کرد همین تنوع عرضه به نیازهای مختلف مخاطبان پاسخ گفت و کیسه های خریدی که در دست بازدیدکنندگان خودنمایی می کرد به خوبی موید این ادعا بود و معدود بودند آنها که دست خالی از بخش بیرون رفتند.

سلیمانی تأکید می کند: انجمن تولیدکنندگان محصولات حجاب در این مدت تلاش زیادی انجام داد

سی ویکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

تا محصولات حجاب تبدیل به کالای فرهنگی شود؛ ما حتی این طرح را به مجلس بردیم و به تصویب نمایندگان رساندیم که چادر یا همان حجاب برتر به عنوان کالای فرهنگی معرفی شود. همسو با این تلاش ها، برای نخستین بار همه محصولاتی که قرار بود در نمایشگاه عرضه شود توسط اتحادیه صنف خیاطان کارشناسی شد و برچسب قیمت خورد تا عموم علاقمندان با اطمینان خاطر از نمایشگاه خرید کنند.

بخش پوشش اسلامی ایرانی همچنین در کنار فروش محصولات عفاف و حجاب، و با رویکرد تبلیغی ترویجی طرح‌هایی همچون دوخت رایگان چادر، نذر حجاب و هدیه به حجاب اولی‌ها را هم با تأمین مالی انجمن تولیدکنندگان محصولات حجاب اجرا کرد که با اقبال عمومی همراه بود و بر میزان بازدیدها افزود. سلیمانی درباره نذر حجاب در بخش پوشش اسلامی ایرانی بیان می‌کند: نذر حجاب با محور تعویض چادرهای کهنه با نو چندین سال است که در این بخش اجرا می‌شود در قالب این طرح و به منظور تعدیل قیمت‌ها، قیمت تمام شده را حساب و بین ۷ تا ۱۰ درصد سود به آن اضافه کردیم، در نتیجه برای مثال

سی ویکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

چادری که در بازار ۷۰۰ هزار تومان قیمت گذاری شده بود به قیمت ۵۰۰ هزار تومان به فروش رسید که ۲۰۰ هزار تومان از بازار ارزان تر بود. طی هفت سالی که نذر حجاب در نمایشگاه بین المللی قرآن کریم اجرا می شود، ۱۲۰ هزار قواره چادر نو با کهنه تعویض شده است.

از ابتکارات دیگر بخش پوشش اسلامی ایرانی در نمایشگاه سی و یکم توجه ویژه به حجاب اولی ها بود و در همین راستا به دخترچه هایی که برای اولین بار به نمایشگاه می آمدند با هدیه استقبال می شد تا با خاطره ای خوش این بخش را ترک کنند و قابی زیبا از حجاب در ذهن آنها نقش ببندد.

تولیدکنندگان حاضر در بخش پوشش اسلامی ایرانی هم در نوع خود جالب بودند؛ سلیمانی در این باره ابراز می کند: بیشتر کسانی که در این نمایشگاه شرکت کرده اند، تولیدکننده واقعی هستند. یکی از ویژگی های تولیدکنندگان ما این است که اکثریت آنها را خانم ها تشکیل می دادند. ما در انجمن بیش از ۳۰۰ عضو داریم که ۲۲۰ تا ۲۳۰ نفر از آنها خانم هستند و توانسته اند برندهای بزرگ پوشاک را راه اندازی و فعال کنند و امروز یکی از افتخارات ما این است که زنان تاثیرگذار در عرصه تولید عفاف و حجاب داریم.

سی ویکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

این تولیدکنندگان محصولات خود را با قیمت مناسب و کیفیت بالا عرضه کردند و همین هم بسیاری از بازدیدکنندگان را به خرید ترغیب می‌کرد؛ من شخصاً با اینکه تولیدکننده هستم اما با قدم زدن در راهروها دلم می‌خواست برای اعضای خانواده‌ام از محصولات عرضه شده تهیه و خرید کنم. وی درباره قیمت محصولات عرضه شده تأکید می‌کند: شاید قیمت‌ها بالا به نظر می‌آمد اما این به معنای گرانی نبود چون قیمت تمام شده محصول بالا است و باید شرایط برای تولیدکنندگان این محصولات به گونه‌ای باشد که هزینه‌ها برایشان کمتر تمام شود و آنها هم با قیمت پایین‌تری محصولات عفاف و حجاب را عرضه کنند و گرنه ممکن است در طولانی مدت قیمت‌های بالای کالای حجاب برخی از بانوان را به سمت تهیه پوشش‌های ارزان‌تر سوق دهد.

به نظر می‌رسد بخش عفاف و حجاب با همه فراز و فرودهایی که در طول عمر خود در نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم تجربه کرده و علی‌رغم جابجایی‌هایی که بین طبقات و شبستان و رواق‌های مصلاهی امام داشته، اما به اندازه‌ای جذاب بوده که مخاطب نشان و نشانی‌اش را فراموش نکرده و معمولاً در

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

صدر انتخاب‌ها برای بازدید قرار داشته است. این استقبال ثابت می‌کند اگرچه خیلی‌ها در داخل و خارج همدست شده‌اند تا تا تعهد و عرق نسبت به حجاب و عفاف را کمرنگ کنند و در این مسیر از شعارهای ظاهر فریب هم استفاده می‌کنند اما دختران و زنان ما دست از باور و اعتقاد به حجاب نمی‌کشند؛ لذا از این باب هم می‌توان بخش عفاف و حجاب را ردّیه‌ای بر فرضیه بی‌علاقگی زنان و دختران ایران زمین به عفاف و حجاب دانست.

سی ویکمین
نمایشگاہ بین المللی

قرآن کریم

المعرض الدولي الحادي والثلاثون للقرآن الكريم
The 31th International Holy Quran Fair

زندگی با آیہا

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

فصلی جدید از انس با قرآن

نزدیکی های نوروز ۱۴۰۳ و به مناسبت فرارسیدن ماه مبارک رمضان بود که طرح ملی «مسطورا» موسوم به «زندگی با آیه ها» رونمایی و وارد فاز اجرا شد تا بواسطه ۵۰ آیه محوری و در فضای آماده ماه مهمانی خدا آموزه های نورانی قرآن را وارد بطن و متن زندگی مردم کند و به این وسیله رنگ قرآنی به سبک زندگی آن ها بزند، طرحی نوپا اما مهندسی شده که خیلی زود توانست با مخاطب ارتباط بگیرد و او را از دریچه ای دیگر با آیات وحی مأنوس کند. در این میان نمایشگاه بین المللی قرآن کریم هم که در طول بیش از سه دهه برپایی،

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

برادری خود را با طرح و برنامه‌های اثرگذار قرآنی ثابت کرده و نشان داده هر جا لازم باشد به مدد و حمایت از فعالیتی قرآنی بیاید نه تنها کوتاهی نمی‌کند بلکه تمام قد امکاناتش را به میدان می‌آورد، در سی و یکمین دوره برپایی و در حمایت و معرفی و جذب مخاطب برای «مسئور»، با رویی گشاده میزبان بخش «زندگی با آیه‌ها» شد، بخشی مهیج، مفرح و شاد که با برنامه‌های جذابش از شلوغ‌های

نمایشگاه سی و یکم بود و نداشتن سابقه و تجربه نمایشگاهی نه تنها باعث نشد از دیگر رقبا در جذب مخاطب جا بماند چه بسا برخی از آن‌ها را هم جا گذاشت و در جلب اقبال مخاطبان از آن‌ها پیشی گرفت. «سید حمید هاشمی»، مدیر بخش «زندگی با آیه‌ها» در سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم، با اشاره به فلسفه حضور و فعالیت این بخش در نمایشگاه، می‌گوید: هدف بخش زندگی با آیه‌ها که به عنوان بخشی جدید و نوپا در سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم راه اندازی شد، ارائه و معرفی آیات برگزیده و فرازهایی از کلام الله مجید بود که دقیق و عالمانه و با نگاه به آیات کاربردی در ارتقای کیفی زندگی مردم، انتخاب شده بودند.

وی می‌افزاید: ما در طول برپایی نمایشگاه بنابر کلیت طرح که ۵۰ آیه و ۵۰ فراز محوری قرآن کریم را دستمایه و بنای اجرا قرار داده بود، هفت فراز اصلی‌تر را به بازدیدکنندگان در قالب هفت آیه و هفت پیام ارائه و تلاش کردیم فضایی با نشاط و سرگرم‌کننده را ایجاد کنیم، فضایی که با مسابقه و جایزه، شور و نشاطی دوچندان پیدا کرد. همه تلاش دست‌اندرکاران بخش هم برای آن بود که بازدیدکنندگان از نمایشگاه و بخش حداقل با یکی از این آیات انس بگیرند و نسبت به تدبیر در آن و پیاده کردنش در زندگی روزمره تمایل و دغدغه پیدا کنند.

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

بخش زندگی با آیه‌ها در محور ارتباط با کودک و ارائه خدمات مرتبط با کودکان همچون نقاشی روی صورت، کاردستی‌های قرآنی، پرسش و پاسخ، حفظ آیات، ارائه جوایز متناسب با علاقمندی‌های کودکانه و در محور بزرگسال نیز با ایجاد محیطی برای سه هدف خواندن، فهمیدن و حفظ کردن، نهادینه سازی و تبلیغ و ترویج آیات منتخب را دنبال کرد. ۳۱۳ جایزه نفیس که یک کمک هزینه سفر به عتبات عالیات و یک کمک هزینه سفر به مشهد مقدس هم در آن دیده شده بود، جوایزی بودند که در هر شب از فعالیت بخش به برگزیدگان مسابقه از طریق قرعه کشی اعطا می‌شد؛ همین قرعه کشی جوایزی که با حضور مجری و ترفندهای هیجان انگیز به سبک و سیاق مسابقه‌های تلویزیونی صورت می‌گرفت نیز بر شور و نشاط بخش می‌افزود. مهم آنکه برای شرکت در این مسابقه و بهره‌مندی از جوایز حتماً نیاز به حضور در فضای نمایشگاه و پُر کردن فرم مربوطه نبود بلکه علاقمندان می‌توانستند با ارسال عدد یک به سرشماره ۹۰۰۰۵۱۲۱ نیز در مسابقات بخش شرکت کنند.

روش قرعه کشی و اهدای جوایز این بخش هم مبتکرانه و خلاق بود و به چند مدل انجام می‌شد؛ قرعه کشی ۳۱۱ جایزه شامل سکه‌های گرمی و محصولات فرهنگی در ۱۰ نوبت و در ساعات مختلف و با حضور بازدیدکنندگان و کمک آن‌ها در چرخاندن گردونه حاوی اسامی انجام می‌شد، اما قرعه کشی سفر به

سی ویکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

مشهد مقدس در ساعت ۸ شب به نیت هشتمین امام (ع) و قرعه کشی سفر به عتبات عالیات هم هر شب در ساعت ۲۲ برگزار می شد.

هاشمی درباره نخستین تجربه حضور بخش «زندگی با آیه ها» در نمایشگاه بین المللی قرآن کریم، می گوید: اولین حضور طرح و بخش در نمایشگاه قرآن به قدری زیبا، جذاب و اثرگذار بود که می توان گفت در ساعاتی بدون اغراق جزء شلوغ ترین بخش های نمایشگاه می شد! فقط در چهار شب نخست بالغ بر ۵۰ هزار نفر در مسابقه ما شرکت کردند و این در حالی بود که نمایشگاه سی و یکم با تعطیلات نوروز همزمان بود و بسیاری از مردم در سفر بودند. نکته مهم آنکه بخش زندگی با آیه ها در جذب مخاطب از اقشار و گروه های سنی مختلف توفیق داشت و به گفته هاشمی از نوجوانان دهه هشتادی و دهه نودی گرفته تا افراد میانسال در طرح و مسابقه آن شرکت داشتند.

همان طور که گفتیم حضور بخش زندگی با آیه ها در نمایشگاه قرآن اگرچه نوپا و بی سابقه بود اما حرفه ای عمل کرد و برنامه هایی را تدارک دیده بود که نشان می داد با مطالعه و بررسی و مخاطب شناسی وارد این عرصه نمایشگاهی شده است؛ مثل آنکه در طول برپایی نمایشگاه میزبان گروه های سرودی از بهزیستی یا انجمن سندروم داوون شد و کوشید اعضای این گروه ها را هم با طرح ملی زندگی با آیه ها آشنا

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

و آن‌ها را هم با طرح و برنامه‌هایش همراه کند. مدیر بخش زندگی با آیه‌ها درباره رهاورد حضور در نمایشگاه بین المللی قرآن کریم، تأکید می‌کند: طرح «مسطورا» یا زندگی با آیه‌ها طرح بلندمدتی است که در طول سال بر اساس انتخاب آیات متعدد استمرار می‌یابد؛ با توجه به اینکه خاستگاه نمایشگاه محتوا، مفاهیم و تلاش برای انس عموم با قرآن کریم است و اقشار مختلف در آن حضور پیدا کنند، ما تلاش کردیم آنچه را که می‌توانیم علی‌رغم محدودیت‌های زمانی و مکانی ارائه و فضایی را فراهم کنیم تا مخاطب در طول سال هم همراه طرح باشد و در سایه این همراهی به مرحله عمل به آیات برسیم.

نکته مهم در این میان استقبال بالای گروه سنی کودک و نوجوان از طرح ملی مسطورا و ابراز تمایل آن‌ها به شرکت در مسابقه و فعالیت‌های بخش بود که نشان داد ایده‌های جذاب و کارهای به‌روز و اثرگذار به خوبی می‌توانند فرازمانی و فرامکانی بودن قرآن به ویژه در ارتباط با نسل‌های مختلف را نشان دهند و کاری کنند که بچه‌ها مشتاق و بی‌قرار انس با قرآن شوند. از این منظر هم همراهی نمایشگاه بین المللی قرآن کریم با طرح ملی مسطورا و کنار گذاشتن بخشی مستقل به نام آن در دوره سی و یکم برپایی، قابل تحسین و نویدبخش تأثیرگذاری طرح‌های جذاب قرآنی بر عموم مخاطبان است.

سى ويكمين
نمايشگاه بين المللى

قرآن كريم

المعرض الدولي الحادي والثلاثون للقرآن الكريم
The 31th International Holy Quran Fair

سبک زندگى آرمانى

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

عرفان با طعم ناب شیعی

سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم بحق از موفق ترین دوره ها در پاسخگویی به نیازهای مختلف مخاطبان خود بود، و توانست با ایجاد بخش های متنوع، گروه های مختلف را جذب و همراه کند؛ برای همین هم با نگاه به بازار داغ مباحث عرفانی و تلاش عده ای دکان باز که می کوشند به اسم عرفان، مبطلات را به خورد مخاطب به ویژه از نوع جوان آن دهند، در ابتکاری جالب و با فعال کردن بخش «سبک زندگی آرمانی بر اساس عرفان ناب شیعی» توانست نشان دهد عرفان یعنی چه و آن ها که

سی ویکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

تشنه عرفان‌اند، کجا و چگونه می‌توانند عطش خود را رفع کنند.

فاطمه ولایتی، مدیر بخش «سبک زندگی آرمانی بر اساس عرفان ناب شیعی» درباره اینکه چگونه این بخش به خانواده بزرگ بخش‌های نمایشگاه قرآن پیوست، می‌گوید: «کانون (علم و دین)»، فعال در حوزه سبک زندگی و مطالعات تطبیقی مرتبط با علم و دین و دارای زیرمجموعه‌هایی

همچون مؤسسات قرآنی میثاق با نور، جهادی نوقبا، خیریه کنزالسالکین و کارگروه‌های علمی در حوزه‌های روانشناسی، فلسفه، فقه و حقوق است و در دوره‌های قبل نمایشگاه در قالب غرفه حضور می‌یافت و خدمات لازم را ارائه می‌کرد.

وی می‌افزاید: اما با توجه به گسترش روزافزون مباحث عرفانی و عرضه عرفان‌های جعلی و کاذب به جای عرفان ناب، و در پی رایزنی‌های صورت گرفته با معاونت قرآن و عترت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، امسال مقرر شد در قامت بخشی مستقل در نمایشگاه حضور داشته باشیم.

بدین ترتیب بخش «سبک زندگی آرمانی بر اساس عرفان ناب شیعی» امسال به بخش‌های دیگر نمایشگاه افزوده شد تا در فضایی معنوی، گرم و صمیمی عرفان ناب و اصیل را عرضه کند. بخش کوشید به مخاطبان خود بگوید در سبک زندگی آرمانی ما با انسان تراز مواجه هستیم که قرار است به انسان کامل و ولی الله الاعظم (عج) شبیه باشد. برای تربیت این انسان هم روشی داریم مبتنی بر ارکان دینی و منطبق با روانشناسی به عبارت دیگر، این بخش تخصصی و محتوایی در نمایشگاه قرآن تلاش کرد تا با نگاه روانشناسانه بگوید هر انسان سه بعد و سه رکن علمی، عاطفی و عملی دارد که اگر این سه رکن به صورت متوازن در کسی رشد کنند، انسان تراز و متعادل در وجود او محقق می‌شود.

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

ولایتی درباره تحقق این هدف می‌افزاید: ما در کانون علم و دین چارتی تعبیه کرده‌ایم که نشان می‌دهد برای رشد هر بُعد انسان چه برنامه‌هایی لازم است؛ در بُعد علمی کارگروه‌های علمی، در بُعد عملی تربیت و مهارت‌های زندگی و نیز جهاد مالی را داریم که شامل همان خیریه و گروه‌های جهادی می‌شود. همچنین، بحث عاطفی را با فرهنگ‌سازی در حوزه‌های مختلف دنبال و با بحث معادشناسی و شناخت عوالم پس از مرگ روی آن کار می‌کنیم، در واقع در هر سه بُعد برای تربیت انسان برنامه داریم. از این رو، تلاش شد این برنامه‌های تربیتی در نمایشگاه قرآن هم ارائه شود به گونه‌ای که در تابلوهای سمت چپ بخش مقایسه‌ای از عرفان‌های ناب انجام می‌شد؛ ولایتی بیان می‌کند: شاه‌کلید بخش ما شعار «تنها راه رسیدن به سعادت ابدی وصل شدن به سلسله اولیای الهی است»، بود، چون ما اعتقاد داریم سرچشمه این عرفان نابی که از آن صحبت می‌کنیم همان سلسله اولیای الهی است که در رأس آن ولی الله اعظم (عج) قرار دارد و در امتداد آن علمای ربانی حاضر در جامعه هستند. عرفان ناب شیعی می‌گوید اگر کسی خواهان رسیدن به سعادت است راهی جز این ندارد که به این علمای ربانی که راهنمای حقیقی این مسیر هستند، بپیوندد زیرا برای پاسخ به شبهات و مسائلی که در طول

سی و یکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

زندگی انسان پیش می‌آید، نیازمند یک بلد راه هستیم. این علمای ربانی همان بلد راه هستند که ما را به سرمنزل مقصود می‌رسانند.

به منظور تحقق این اهداف کلان و مهم، هر شب یک نشست تخصصی با محوریت پاسخ به شبهات با حضور آیت الله علوی از ساعت ۱۰ تا ۱۰ و ۴۰ دقیقه در بخش برگزار می‌شد؛ در دیگر ساعات هم استادان شامل دو خانم و دو آقا به سوالات مراجعان پاسخ می‌دادند. همچنین، مسابقه‌ای نیز بر اساس محتوای تابلوها طراحی شده بود تا مخاطبان عام، انگیزه دوچندانی برای حضور در بخش بیابند. البته چون محتوای این تابلوها تخصصی بود نه عمومی، اساتید در توضیح و تبیین آن‌ها به بازدیدکنندگان کمک می‌کردند. خوشبختانه، علی‌رغم تخصصی بودن تابلوها، اما بیان روان، شیوا و روانشناسانه استادان که توضیحات را در قالب سبک زندگی به بازدیدکنندگان ارائه می‌کردند، باعث شد مخاطبان استقبال خوبی داشته باشند و علاقمند و پذیرای شنیدن این توضیحات شوند.

ولایتی درباره میزان استقبال مخاطبان از این مسابقات، تأکید می‌کند: مخاطبان نمایشگاه قرآن غالباً عام هستند، که با زبان روزه و خسته از یک روز کاری برای بازدید از نمایشگاه مراجعه می‌کنند. چون

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

مطالب ما کاملاً تخصصی است پاسخ به شبهات را به استاد ارجاع می دادیم اما در فعالیت های عمومی تر مثل اجرای سرود و تواشیح و ارائه جذاب مباحث توسط اساتید و برگزاری مسابقات، استقبال بالا بود؛ حتی در مسابقاتی با کلیدواژه های تخصصی که در قالب پازل و جورچین برگزار شد علی رغم تخصصی بودن کلیدواژه ها به دلیل شیوه جذاب برگزاری، استقبال مطلوب و بالا بود.

همسو با رویکرد خانواده محور بخش، غرفه کودک هم پیش بینی شده بود؛ همچنین غرفه ای با عنوان «خبرنگار شو» نیز توسط بخش فعال در انتهای شبستان بین ستون های ۹۷ تا ۱۰۰ بود و در آن از علاقمندان به خبرنگاری دعوت می شد تا در موضوعات مرتبط اخباری را از سطح نمایشگاه تهیه کنند. وی درباره جنس سؤالاتی که مخاطبان درباره عرفان و سبک زندگی مطرح می کردند هم بیان می کند: تابلوهای محتوایی بخش به گونه ای طراحی شده بود که ذهن مخاطب را دغدغه مند و پرسشگر کند، به عنوان مثال در یکی از تابلوها نوشته بود «مجمع البحرين مقصد همه سالکان مقربین است». بسیاری از افراد سؤال می کردند معنای این جمله چیست و اساتید ما هم با حوصله به آن ها پاسخ می دادند؛ یا آنکه بسیاری از افراد می پرسیدند چرا می گوئید «تنها راه رسیدن به سعادت ابدی، وصل

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

شدن به سلسله اولیا است؟) یا آنکه «شکوفایی استعدادها در چه بستری رخ می دهد» یا آنکه «خدمت عاشقانه و مخلصانه چگونه خدمتی است؟» و ... اساتید ما به سؤالاتی از این جنس پاسخ می دادند. مدیر بخش «سبک زندگی آرمانی بر اساس عرفان ناب شیعی» با بیان اینکه به دلیل محدودیت فضا، ۳۰ تابلوی محتوایی را در معرض دید علاقمندان گذاشتیم، اضافه می کند: این تابلوها سیر مشخصی داشتند، در سمت چپ تابلوهای سبزرنگ، بین عرفان ناب شیعی و سایر عرفانها را مقایسه می کرد. تابلوهای سمت راست بیشتر به وصل شدن به سلسله اولیای الهی اختصاص داشت و تلاش می کرد این را بگوید که عرفان ناب ما را به این حقیقت می رساند که چگونه می توانیم فرق بین حقیقت، واقعیت و باطل را تشخیص دهیم.

نکته قابل توجه در فعالیت این بخش در نمایشگاه قرآن رویکرد جهادی آن است و همه تلاشها بر آن بود که به مخاطب گفته شود چرا برای سعادت ابدی فقط باید به اولیای الهی پیوندیم، یا اینکه اصلاً چرا باید به عرفان ناب و شیعی پرداخته شود؛ همین که ذهن مخاطب درگیر این سؤالات شود بعد خود درصدی پاسخ برمی آید و آنگاه است که می توان برای او برنامه تعریف کرد.

سی و یکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

با این نگاه و رویکرد، خوانِ عرفانی که در نمایشگاه بین‌المللی قرآن گشوده شد در مصلاهی امام و دو هفته زمان برپایی محدود نمی‌شود بلکه با دغدغه‌مندی که برای مخاطبان خود نسبت به عرفان ناب ایجاد کرد، او را در طول سال هم روانه کلاس‌ها و دوره‌ها و جلسات و مطالعه و دانستن از این حقیقت می‌کند و همین اتفاقی مبارک است چون چشیدن مزه عرفان ناب مانع از آن می‌شود که مخاطب پس از آن هر دروغی به اسم عرفان را بپذیرد. کسی که طعم عرفان اصیل را بچشد به کمتر از آن رضایت نخواهد داد و این اتفاقی است که نمایشگاه به صورت نامحسوس در مخاطبان خود رقم زد. به عبارت دیگر، نمایشگاه به دنبال آن بود که کلیدواژه‌های زندگی درست، ایده‌ال و آرمانی را به گوش و ذهن مخاطبان خود برساند و با آنها آشنایش کند، این دیگر مخاطب است که بسته به نیاز و عطش خود مسیر را ادامه خواهد داد.

سى ويكمين
نمايشگاه بين المللى

قرآن كريم

المعرض الدولي الحادي والثلاثون للقرآن الكريم
The 31th International Holy Quran Fair

انجمن خادمان قرآن

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

روایت یک عمر خادمی قرآن

نمایشگاه بین المللی قرآن کریم با همه فعالیت هایی که در ابعاد عمومی و تخصصی دنبال می کند و برای هر یک بخش و تدارکی مفصل و مستقل دارد، با برخی برنامه ها، آیین ها و همایش های پنام و شناخته شده و اثرگذار هم پیوندی عمیق و دیرینه دارد، مثل همایش تجلیل از خادمان قرآن کریم، که سال های سال است علاقمندان و دنبال کنندگان آن می دانند برای شناخت خادمان قرآن باید منتظر نمایشگاه قرآن باشند. نمایشگاه در برگزاری این آیین همراه با اقتضائات در شأن خادمان، غرفه یا شبه بخشی

سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم

مستقل به نام «انجمن خادمان قرآن کریم» را نیز برپا کرده تا بیش از پیش نشان دهد در معرفی آن‌ها که در قله فعالیت‌های قرآنی قرار دارند، نه تنها کوتاهی نمی‌کند بلکه به قدری برای شان اهمیت قائل است که برنامه‌ها، اهداف و سابقه و افق پیش روی این آیین و همایش را در قامت بخشی مستقل دیده و دنبال می‌کند اتفاقی که در سی و یکمین دوره نمایشگاه بین المللی قرآن کریم هم شاهد آن بودیم. «حسن محمدی»، جانشین کمیته انجمن خادمان قرآن کریم درباره سابقه حضور در نمایشگاه بین المللی قرآن کریم، می‌گوید: ۲۹ دوره از این آیین تا سال جاری برگزار شده است؛ فلسفه وجودی انجمن خادمان قرآن حمایت از آن‌هایی است که در دایره خادمان قرار می‌گیرند. وی ادامه می‌دهد: یکی از مهمترین ماموریت‌های غرفه انجمن خادمان قرآن کریم در نمایشگاه سی و یکم قرآن، برگزاری همایش تجلیل از خادمان قرآن بوده که تقریباً بیشتر زمان و فعالیت‌ها ما را به خود اختصاص داد؛ این همایش در نمایشگاه سی و یکم روز شنبه، ۱۱ فروردین ماه با حضور آیت الله سید ابراهیم رئیسی، رئیس جمهور شهید و فقید برگزار شد و طی آن از ۱۴ نفر از خادمان قرآن در حوزه‌های مختلف هنری، پژوهشی، قرائت، حفظ، تدریس و مدیریت قرآن کریم تقدیر به عمل آمد.

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

محمدی درباره دیگر فعالیت های این غرفه در نمایشگاه قرآن، ابراز می کند: نخستین فعالیت ما در غرفه معرفی و شناساندن انجمن به عنوان یک ساختار مرکزی و واحد برای خادمان قرآن بود تا آن ها را حول یک محور جمع کنیم. موضوع دریافت کمک ها و حمایت ها برای خادمان از طریق رایزنی و تفاهم با دستگاه ها و مجموعه های مختلف دیگر هدفی بود که در نمایشگاه دنبال کردیم تا فضا و شرایط را به سمت حمایت از خادمان این ساحت مقدس پیش ببریم.

علاوه بر این، یکی دیگر از اهداف فعالیت بخش انجمن خادمان قرآن کریم در نمایشگاه تسهیل شناسایی خادمان و رعایت عدالت در شناسایی و تقدیر از عملکرد آن ها بود، به عبارت دیگر، تلاش شد همه خادمان گمنام قرآن در اقصی نقاط کشور بدانند مجموعه ای به نام انجمن خادمان برای شناسایی و تقدیر از آن ها فعال است به ویژه آنکه ما در سطح کشور خادمانی داریم که به صورت گمنام خدمات بسیار بزرگی را ارائه می دهند اما دیده و شناخته نمی شوند، از این رو، بخش کوشید فرصت شناسایی و معرفی آن ها را هم فراهم کند تا در صورت داشتن شرایط و ضوابط، به عنوان خادم قرآن انتخاب و معرفی شوند.

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

محمدی درباره فرآیند شناسایی و انتخاب خادمان برای معرفی و تقدیر در نمایشگاه، تصریح می‌کند: تعداد این نفرات مشخص و همه ساله بین ۱۰ تا ۱۵ نفر است، البته ممکن است در برخی حوزه‌ها بالضرورة دو نفر به عنوان خادم معرفی شوند و بالعکس در برخی از رشته‌ها و عرصه‌ها هیچ خادمی در طول یک سال برای معرفی و تقدیر نداشته باشیم.

وی با بیان اینکه از سال گذشته فرآیند به‌روزرسانی آیین‌نامه تکریم خادمان قرآن در دستور کار قرار گرفت، تأکید می‌کند: بر اساس آیین‌نامه سامانه معرفی و پیشنهاد، خادمان قرآن را معرفی کردیم که در این میان بالغ بر ۱۰۲ نفر از طرف افراد مختلف در آن سامانه پیشنهاد شدند. سپس این افراد بر اساس آیین‌نامه انجمن مورد ارزیابی قرار گرفتند که از میان‌شان در نهایت ۱۴ نفر انتخاب شدند.

محمدی درباره اهداف فعالیت کمیته خادمان قرآن در سی و یکمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم، ابراز می‌کند: معرفی و اطلاع‌رسانی در خصوص فعالیت‌های انجمن، تقویت زمینه تعامل چندجانبه بین خادمان قرآنی کشور با عموم علاقه‌مندان، ارتقای جایگاه قرآن و خادمان قرآن در فرهنگ عمومی، معرفی مجامع تخصصی انجمن به همراه فعالیت‌ها و خادمان هر مجمع، ایجاد هماهنگی و ساماندهی

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

فعالیت‌های مجامع تخصصی انجمن، ایجاد فرصت لازم برای بازدیدکنندگان برای آشنایی با خادمان قرآن و حوزه‌های تخصصی فعالیت آن‌ها از مهمترین این اهداف است. به گفته وی، به چالش کشیدن اندیشه‌های پویا برای تولید فکر و برنامه، بحث و نقد آموزش‌ها و فعالیت‌های قرآنی در مجامع تخصصی، ارج‌گزاری به تلاش‌های فردی و گروهی فعال از طریق دعوت و معرفی خادمان در نمایشگاه، ایجاد انگیزه برای سرمایه‌گذاری بیشتر در فعالیت‌های قرآنی تخصصی نیز اهدافی است که بخش با برنامه‌های خود در راستای تحقق آن‌ها موفق عمل کرد. به منظور تحقق این اهداف غرفه خادمان قرآن کریم، برنامه‌های متنوعی را تدارک دیده بود، برگزاری جشنواره بلند فیلم‌ها و کلیپ‌های فاخر قرآنی کشور، برگزاری نشست‌های تخصصی با هدف نقد و بررسی فعالیت‌های مختلف قرآنی کشور، نشست‌های موضوعی با توجه به کارکرد فعالیت انجمن خادمان قرآن، ارائه مشاوره‌های قرآنی در حوزه مدیریتی، هنری، آموزشی و پژوهشی توسط خبرگان و خادمان قرآنی، برگزاری مسابقات حضوری قرآن برای عموم مردم، برگزاری مشاوره تخصصی توسط مجامع انجمن، ساخت و تولید مستند از خادمان قرآن کریم جهت معرفی به عموم مردم و معرفی دستاوردها

سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم

و تولیدات خادمان قرآن در حوزه‌های مختلف قرآنی از برنامه‌های این غرفه و کمیته بود. برگزاری جشنواره بلند فیلم‌ها و کلیپ‌های فاخر قرآنی کشور، برگزاری نشست‌های تخصصی با هدف نقد و بررسی فعالیت‌های مختلف قرآنی، نشست‌های موضوعی با توجه به کارکرد فعالیت انجمن خادمان قرآن، ارائه مشاوره‌های قرآنی در حوزه مدیریت، هنری، آموزشی و پژوهشی توسط خبرگان و خادمان قرآنی، برگزاری مسابقات حضوری قرآن برای عموم مردم، ارائه مشاوره تخصصی توسط مجامع انجمن، ساخت و تولید مستند از خادمان قرآن کریم جهت معرفی به عموم مردم و معرفی دستاوردها و تولیدات خادمان قرآن در حوزه‌های مختلف قرآنی نیز از دیگر برنامه‌های این بخش بود. مهمترین برنامه غرفه در نمایشگاه سی و یکم، برگزاری آیین تجلیل از خادمان قرآن کریم با حضور آیت الله شهید رئیسی بود که در این راستا ۱۴ نفر از خادمان قرآن کریم در حوزه‌های تخصصی انتخاب و تجلیل شدند. از دیگر برنامه‌های این بخش در نمایشگاه سی و یکم حضور مستمر خادمان در غرفه انجمن جهت تعامل، راهنمایی و ارائه مشاوره بود که با جذب مخاطب همراه شد. ارائه مشاوره‌های تخصصی در زمینه‌های مختلف اعم از حفظ، قرائت، هنرها و پژوهش‌های قرآنی، حضور خادمان به

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

صورت کارگاهی و با هدف معرفی فعالیت‌ها و دستاوردهای آن‌ها به عموم مردم، معرفی خادمان از طریق عکس، نوشته، مستند و کلیپ، معرفی انجمن خادمان قرآن به عنوان مرجع شناسایی، انتخاب و تجلیل از این اساتید و خبرگان هم در دستور کار غرغه و کمیته بود که در انجام آن‌ها موفق عمل کرد. محمدی درباره خروجی و برآیند ۲۹ دوره آیین تکریم از خادمان قرآن، تأکید می‌کند: بدون شک ایجاد هویت جمعی و انسجام کلی در جامعه خادمان قرآن ضروری و مهمترین فلسفه تشکیل انجمن خادمان همین ایجاد خانواده منسجم، واحد، هم‌افزا و همگرا از این گروه فعالان قرآنی است، که به نظر می‌رسد تا حد بالایی تأمین شده هر چند که هنوز هم جای کار وجود دارد.

بنابر آنچه مرور شد، نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم در کنار عرضه و معرفی دستاوردها، ایده‌ها و برنامه‌های قرآنی به خالقان آن‌ها نیز توجه دارد و حواسش است چه کسانی گمنام و مخلصانه و از سر عشق به قرآن چه خدمت‌ها که نکرده‌اند و با همین خدمات چه بسیارند آنها که پای سفره قرآن نشستند و نمک‌گیر قرآن شده‌اند؛ لذا نمایشگاه قرآن در کنار آنکه ویتربینی برای معرفی دستاوردها و محصولات، ایده‌ها و طرح‌ها است به نوعی تریبونی برای معرفی خادمان قرآن هم که چشم‌داشتی جز رضایت صاحب قرآن ندارند، به شمار می‌رود.

سى ويكمين
نمايشگاه بين المللى

قرآن كريم

المعرض الدولي الحادي والثلاثون للقرآن الكريم
The 31th International Holy Quran Fair

بازارچه محصولات فرهنگى

بازارچه‌ای برای جلوه‌گری هنر قرآنی

اگرچه نمایشگاه بین المللی قرآن کریم با رویکرد محتوایی و با مدد گرفتن از هنر و علم و فناوری تلاش می‌کند حقیقت و حقانیت و روزآمدی آموزه‌های قرآنی را عرضه کند و در این میدان هم انصافاً و به اذعان صاحب‌نظران و علاقمندان، خوش درخشیده و اثرگذار بوده است اما نمی‌توان انکار کرد که ذات نمایشگاه اقتضا می‌کند که در کنار محتوا محور، علاقمندی بازدیدکنندگان به امر دوست‌داشتنی خرید هم توجه کند و زیر چتر کلان کارهای فاخر و محتوایی، فضای خرید آثار و محصولات قرآنی را هم برای

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

مخاطبان خود فراهم کند. اقدامی که سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم با راه اندازی بخش «بازارچه محصولات فرهنگی» نسبت به آن اهتمام داشت و با اختصاص نیم طبقه فوقانی مصلاهی بزرگ امام خمینی (ره) به این بخش فضایی را فراهم کرد تا بازارچه ای برای عرضه انواع و اقسام محصولات در رشته های مختلف هنر اسلامی در آن عرضه شود، محصولاتی اعم از تابلو فرش های قرآنی، دست سازه های سفالین با نقوش اسلامی، زیورآلات و بسیاری از محصولاتی که تعبیر «هنر نزد ایرانیان است و بس» را بیش از پیش تأیید می کرد.

این بخش غرفه های متعددی داشت و با یک مرور اجمالی می شد فهمید که تلاش بر آن بوده نیازهای مختلف را پاسخ دهد از ملزوماتی مثل سوزن و گیره روسری و عطرها ی اصیل گرفته تا آثار خلق شده قرآنی با هنر دست ایرانی؛ مثل تابلوی «قرآن الصادق»... در معرفی این اثر در بدو ورود به غرفه با چنین نوشته ای مواجه می شدیم: این اثر قرآنی منحصر به فرد اولین و تنهاترین قرآن برگی در دنیا و جهان اسلام است که با قلم و مرکب به خط نستعلیق روی ۱۸۰۰ عدد برگ درخت چنار شامل ۵۸ عدد تابلو پشت و رو در ابعاد ۱۲۰ در ۷۵ سانتی متر نوشته شده است؛ کتابت این اثر قرآنی چهار سال زمان برده و در فاصله سال های ۹۴ تا ۹۸ انجام شده بود.

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

نکته ای که در مورد آثار بخش وجود داشت و نظر هر بازدیدکننده ای را به خود جلب می کرد، ظرافت و ابتکار عملی بود که در ارائه یک اثر هنری با نگاه به آیات قرآن به ثمر نشسته بود؛ گویا هنرمند تمام همّت خود را بر تولید اثری گذاشته بود که هیچ همتا و مشابهی نداشته باشد و اتفاقاً خوب هم موفق شده بود. از غرفه های پُر مخاطب و شلوغ این بخش هم فروش زیورآلاتی همچون انگشتر، گردن آویز، سنگ های نفیس و قیمتی مثل مثل عقیق، فیروزه، شرف شمس و امثال آن بود که در دلبری از مخاطب و جذب او موفق عمل کرده بودند. اگرچه بخش «بازارچه محصولات فرهنگی» برنامه محور نبود، یا در آن خبری از دکورسازی آنچنانی، برگزاری نشست، عینک های واقعیت مجازی و هوش مصنوعی و دیگر جاذبه های بخش های مستقر در شبستان مصلان نبود اما در عین سادگی و صرف برپایی غرفه هایی برای نمایش و فروش محصولات خوب توانست بازدیدکنندگان را به طبقه فوقانی مصلان بکشاند و آن ها را مشتری خود کند. این استقبال نشان می دهد محصولات هنری تولید شده قرآنی در میان طرفداران خود را دارد و اگر در خلق آن ها هنر و ابتکار هزینه شود و فضا و مکان برای دیده شدن آن ها وجود داشته باشد خوب می توانند دیگر رقبا را جا گذاشته و از آن ها جلو بزنند؛ اتفاق مبارکی که در نمایشگاه بین المللی قرآن کریم رقم خورد و انتظار می رود امید و انگیزه هنرمندان این عرصه را افزایش دهد.

سى ويكمين
نمايشگاه بين المللى

قرآن كريم

المعرض الدولي الحادي والثلاثون للقرآن الكريم
The 31th International Holy Quran Fair

بخش محافل و مراسم

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

شور شیرین همه بخش‌ها

بعضی کارها در توفیق کلان پروژه‌هایی مثل نمایشگاه بین المللی قرآن کریم حکم هوا را دارند یعنی اگرچه ممکن است به چشم نیایند یا عنوان خاص و دهان‌پُرکن نداشته باشند اما بدون آن‌ها کاری پیش نمی‌رود و دیگر تلاش‌ها هم ابتر می‌ماند مثل بخش «محافل و مراسم» که اگرچه فضای مستقل و مجزا، سردر و دکور و فضا سازی ندارد اما همه آنچه دیگر بخش‌ها برای دیده شدن در قالب برنامه، محفل، مراسم و جشن و همایش به آن نیاز دارند با کمک این بخش فرابخشی است که بروز و ظهور

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

می یابد برای همین هم بخش محافل و مراسم همه ساله همزمان با شکل گیری ستاد نمایشگاه، پا می گیرد و برنامه های آن به طور متمرکز در ستاد دنبال می شود به ویژه آنکه برگزاری آیین مهم افتتاحیه نمایشگاه را هم بر عهده دارد.

علاوه بر افتتاحیه که وزانت خاص خود را دارد و به نوعی پیشانی بند نمایشگاه و دیباچه کار است مراسم هایی مثل همایش تجلیل از خادمان قرآن که با حضور رئیس جمهوری برگزار می شود، افتتاحیه ها و اختتامیه های مستقل بخش های مختلف هم بر عهده بخش محافل و مراسم است و به طور متمرکز آن ها را در دبیرخانه دنبال می کند.

علاوه بر این، در طول برپایی نمایشگاه بین المللی قرآن کریم، رخدادهای محافل، مراسم ها، رونمایی ها، هم اندیشی هایی که بخش های مختلف مجری و میزبان آن ها هستند هم در هماهنگی با کمیته مراسم به مرحله برگزاری و اجرا می رسد.

«سیدسعید سرابی»، مدیر بخش محافل و مراسم سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم درباره اینکه این بخش چه کارهای زیربنایی دیگری را برای رونق هر چه بیشتر تفرج گاه رضانی مردم انجام داد، می گوید: در این کمیته مواردی همچون پشتیبانی فنی مورد نیاز در برگزاری محافل و مراسم، زمان بندی برگزاری آن ها، حضور مقامات و مسئولان در نمایشگاه، پوشش خبری با همکاری کمیته رسانه و روابط عمومی نمایشگاه و راه اندازی دکور و بسن و موضوعاتی از این دست دنبال شد.

وی ادامه می دهد: برنامه ریزی به منظور جلوگیری از تداخل برنامه ها از دیگر محورهای کاری این بخش بود؛ چون بعضاً در نمایشگاه در یک شب ۱۰ تا ۱۵ رخداد اتفاق می افتاد، اینکه این رخدادهای در چه ساعاتی برگزار شود و حضور مقامات و مسئولان در آن ها به چه نحو باشد، نیز از وظایف بخش محافل و مراسم بود در همین راستا برخی برنامه ها و رخدادهای با هم ترکیب می شدند؛ برای مثال در یکی از شب ها در بخش بین الملل شاهد رونمایی از یک مجموعه هنری با موضوع غزه و مقاومت بودیم و همزمان با این رویداد در یکی دیگر از بخش ها رونمایی مصحف شریف با حضور وزیر محترم فرهنگ و

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

ارشاد اسلامی پیش بینی شده بود که با ورود و برنامه ریزی بخش محافل و مراسم، هر دو رونمایی را در بخش بین الملل برگزار کردیم. یا در مراسم رونمایی از سرود «میخوانمت»، برنامه مرتبط با پویش مردمی «حافظ شو» را هم گنجانندیم تا از زمان و فضا استفاده بهینه شود. وی تصریح می کند: تمام تلاش ما بر این بود تا در کمیته محافل و مراسم لیست برنامه ها مشخص باشد و در پی هماهنگی ایجاد شده با کمیته رسانه و اطلاع رسانی پیش برویم و اطلاع رسانی دقیق و بهنگام از برنامه های محفلی و مراسمات داشته باشیم. بنا بر برنامه هایی که در نمایشگاه شاهد بودیم و گزارش هایی که از بخش محافل و مراسم ارائه شد، تمرکز اصلی این بخش در دوره سی و یکم از برپایی نمایشگاه بر چند رخداد اصلی بود، نخست افتتاحیه که در این دوره تلاش شد با رنگ و بوی مردمی تری برگزار شود و همزمان با روز نخست فروردین ماه و با سخنرانی دکتر محمد مهدی اسماعیلی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی برگزار شد؛ همین طور بود درباره همایش یا آیین تکریم خادمان قرآن کریم که بیست و نهمین دوره آن مطابق با سنت مرسوم هر سال با حضور رئیس جمهور شهید برگزار شد و قابی ماندگار از تقدیر خادمان قرآن با حضور آیت الله رئیسی،

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

سیدالشهدای خدمت را نه فقط در تاریخ نمایشگاه قرآن بلکه در کتاب فعالیت های قرآنی ایران زمین به یادگار گذاشت.

البته همه کار بخش محافل و مراسم نمایشگاه کلان برنامه هایی مثل افتتاحیه یا رونمایی هایی آنچنانی که سرو صدا و مخاطبان خاص خود را دارد، نیست بلکه در موضوع محافل کوچک تر، کارگاه های آموزشی و هم اندیشی ها هم ورود و برنامه دارد و هماهنگی های لازم را انجام می دهد. در همین راستا از نقاط تمایز سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم با ادوار پیشین، این بود که بین بخش محافل و مراسم که فرابخشی عمل می کرد با دیگر بخش ها هماهنگی مطلوب و منظمی برقرار و تلاش شد برنامه ها هماهنگ اجرا شوند و شاهد اختلال و بی نظمی در آنها نباشیم.

سرایی در این باره تصریح می کند: تلاش ما بر آن بود تمام برنامه ها ساعت بندی و زمان بندی شود، و ساعت های آن ها را همسو کنیم؛ برنامه ریزی ها به گونه ای بود که همزمانی برخی رویدادها خلل و آسیبی در دیگر برنامه ها وارد نکرد و برنامه ها با نظم خاص اجرا و محافل بدون تداخل برگزار شدند. با این برنامه ریزی دقیق و تلاش برای هم افزایی و هماهنگی در برنامه ها، چند صد رخداد خُرد و کلان

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

در نمایشگاه سی و یکم برگزار برگزار شد و توانست اقبال عمومی به نمایشگاه و برنامه هایش را افزایش دهد. برای مثال به همت بخش محافل و مراسم برای اولین بار جشنواره «شور شیرین» برگزار و طی همکاری به عمل آمده با اتحادیه قنادان کیک ۱۵۰ کیلویی به مناسبت ولادت امام حسن مجتبی (ع) طبخ و بین بازدیدکنندگان توزیع شد. نکته مهم آنکه همزمان با این جشنواره مراسم ازدواج آسان تعدادی از زوج های جوان هم برگزار و به نوعی درباره ازدواج آسان و به دور از تشریفات مرسوم، فرهنگسازی شد مهمانان این جشن عروسی هم بازدیدکنندگان نمایشگاه بودند که با کیک ولادت امام حسن مجتبی (ع) از آن ها پذیرایی شد. و بدین ترتیب دورخداد مجزا با یک جلوه متمرکز برگزار شدند و فضای مصلا را تلطیف کردند.

مدیر بخش محافل و مراسم با بیان اینکه تیمی ۱۰ نفره برنامه های این بخش را برنامه ریزی و طراحی کردند و کارها را پیش بردند، ابراز می کند: بین ۱۰ تا ۱۵ برنامه به صورت متمرکز توسط بخش انجام شد و در باقی رویدادها نقش پشتیبان را ایفا کردیم. البته در کنار تیم ۱۰ نفره پیمانکارانی نیز در زمینه تصویر، ویدیو بال، LED و برنامه هایی از این دست با ما همکاری کردند. با توجه به اینکه مکان ها در نمایشگاه

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

مرتب جایجا می شود تیم مجهز پیمانکاران را با تعداد نفرات بالا به کار گرفتیم که همزمان در نمایشگاه چند محفل را پشتیبانی می کردند.

بنابر آنچه بیان شد درباره تأثیر فعالیت ها و برنامه های بخش محافل و مراسم بر رونق نمایشگاه باید به این نکته توجه داشت که اگرچه به اتفاقی که هر ساله در نمایشگاه قرآن و در ماه مبارک رمضان رخ می دهد عنوان نمایشگاه اطلاق می شود اما در واقع این اتفاق رضانی، یک رخداد عظیم با ترکیبی از برنامه های مختلف فرهنگی و قرآنی است و شاید کاربرد عنوان فستیوال و جشنواره تعبیر درست تری برای آن باشد که در آن بخش محافل و مراسم نقشی پررنگ و اثرگذار دارد. جشنواره بدون افتتاحیه و اختتامیه، رونمایی، جشن و نشست و کارگاه و امثال آن معنا ندارد و این ها از جلوه های جذاب نمایشگاه قرآن محسوب می شوند لذا هر چه پُر تعداد، منظم و باشکوه برگزار شوند به همان میزان بر شکوه و نظم و جلوه نمایشگاه و نیز شمار مخاطبان آن افزوده می شود.

علاوه بر این، رخدادهایی از جنس جشن، مردمی و برای عموم جذاب هستند؛ همچنین رخدادهای تخصصی مثل کارگاه ها، هم اندیشی ها هم مخاطبان خاص خود را فعال می کند و رونمایی هایی که

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

در نمایشگاه اتفاق می افتد، فرصت سازی برای توسعه فعالیت ها و برنامه های متنوع قرآنی در طول سال است.

سرابی در این باره تصریح می کند: وقتی اثری تولید می شود، نمایشگاه فرصت خوبی را در به معرض نمایش گذاشتن آن برای مخاطبان ایجاد می کند تا به شکل کامل معرفی شود. از این رو، شاید یکی از مهمترین کارکردهای نمایشگاه قرآن همین بحث محافل، مراسم، رخ دادها، رونمایی ها، کارگاه ها، نشست ها و هم اندیشی ها است که هم برای متولیان و هم برای بازدیدکنندگان نمایشگاه اهمیت دارد.

سى ويكمين
نمايشگاه بين المللى

قرآن كريم

المعرض الدولي الحادي والثلاثون للقرآن الكريم
The 31th International Holy Quran Fair

كميته تبليغات

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

ویترینی به وسعت شهر برای نمایشگاه

تبلیغات را می‌توان از روش‌ها و شگردهایی برای جلب و جذب مخاطب به منظور ارائه مطلوب‌تر خدمات، کالا و حتی ایدئولوژی و افکار دانست که پیشینه هزاران ساله دارد و از چنان اهمیتی برخوردار است که تاریخ انبیا با آن گره خورده و می‌توان پیامبران را نخستین مبلغان تاریخ بشریت دانست. در این میان وقتی تبلیغات در بستر نمایشگاه و ساحت مقدس دین به ویژه قرآن و عترت قرار می‌گیرد در کنار حلاوت و شیرینی غیرقابل وصف، دقت نظر و حساسیتی درخور را نیز می‌طلبد.

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

اگرچه نمایشگاه بین المللی قرآن کریم با قدمت سی و چند ساله خود محفلی آشنا و محلی مطلوب برای مخاطبان منتظر در ماه مبارک رمضان است اما یادآوری زمان و مکان برگزاری، ایجاد جذابیت های بصری و راهنمایی مراجعان در زمینه جذب حداکثری آحاد جامعه از زمره الزامات و جوب و ضرورت آن است که بخش تبلیغات میدان دار آن است و اهداف نمایشگاهی در این محور را دنبال و تأمین می کند.

«علیرضا مرادی»، مدیر بخش تبلیغات سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم درباره کیفیت کار این بخش، می گوید: شرایط خاص و تقویم ویژه برگزاری که از ابتدای سال جدید و همزمان با تعطیلات نوروز برگزار می شد، فرصت های منحصر به فردی را ایجاد می کرد و از این رو تبلیغات مرتبط با آن می بایست با حساسیت و تمرکز حداکثری انجام می شد.

وی ادامه می دهد: بنابراین، دقت در زمینه طراحی های بدیع، چاپ و نصب امور تبلیغاتی که بدون هیچ اتلاف و اسراف تا پایان نمایشگاه همراه بود و توجه به موضوع فلسطین و غزه و مشارکت با نهادهای دیگر و تبلیغات خودجوش شهری و هویت بصری فضاهای داخلی از نکات بارز در زمینه تبلیغات این دوره نمایشگاه محسوب می شد.

با توجه به آنکه یکی از فرصت های مساعد در معرفی و شناساندن یک رویداد، تبلیغات محیطی است این مهم در نمایشگاه سی و یکم در سه بُعد سازه های محیطی و شهری، سامانه و ایستگاه های مترو و سامانه و ایستگاه های اتوبوسرانی راهبری و اجرا شد.

به گفته مرادی در محور سازه های محیطی و شهری بخش تبلیغات به صورت مستقل به نصب پوسترها

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

و بنرها در معابر، خیابان‌ها و بزرگراه‌ها، و نیز طراحی و نصب تبلیغات در سازه‌های مشارکتی سایر نهادها و سازمان‌های دیگر اقدام کرد. با توجه به آنکه یکی از مبادی مهم تبلیغات شهری به سامانه و ایستگاه‌های مترو مربوط می‌شود و ایستگاه‌های مترو روزانه پذیرای بسیاری از مخاطبان هستند، در جلسات متمادی با معاون فرهنگی مترو، بنا بر آن شد که در ۹۰ ایستگاه مترو

فضای تبلیغی در اختیار کمیته تبلیغات نمایشگاه قرار بگیرد و علاوه بر آن، پادکست در رادیو مترو پخش و کلیپ تهیه شده نیز به صورت زیرنویس در قطارها اکران شود. این امر مهمی بود که محقق و پوستر نمایشگاه در همه ایستگاه‌ها نصب شد و در ۶۰ ایستگاه نیز بنر نمایشگاه به اکران درآمد؛ فضا سازی و تبلیغاتی که در جذب بخش قابل توجهی از مخاطبان به نمایشگاه قرآن مؤثر واقع شد.

علاوه بر این، از آنجا که اتوبوس‌ها و ایستگاه‌های اتوبوس هم محل رفت و آمد قشر عظیمی از شهروندان و محل مناسبی برای تبلیغات شهری و محیطی محسوب می‌شوند؛ لذا بنا بر هماهنگی با روابط عمومی شرکت واحد اتوبوسرانی و نیز دفتر قرآن و عترت شهرداری تهران، با تشکیل گروه‌های نصب، بیش از سه هزار پوستر در ایستگاه‌ها و داخل اتوبوس‌ها طی دو مرحله نصب شدند.

علاوه بر این و به موازات فضا سازی‌های شهری و ایجاد تلنگر در عموم مردم برای حضور در تفرجگاه قرآنی رمضان، محیط و فضای داخلی نمایشگاه هم به تبلیغات نیاز داشت تبلیغاتی که بخشی از هویت بصری آن را تشکیل می‌داد؛ مرادی درباره این محور کاری بخش تبلیغات در نمایشگاه سی و یکم ابراز می‌کند: از نکات مهم در برگزاری هر نمایشگاهی تبلیغات داخلی در محل برگزاری آن با محور شعار و شعائر است که به نوعی هویت بصری آن نمایشگاه را تشکیل می‌دهد و راهنمای بازدیدکنندگان و معرف بخش‌ها

سی ویکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

و برنامه‌ها است که بخش تبلیغات این مهم را نیز بواسطه ابزارها و عناصر انسانی انجام داد. انتخاب و استقرار نیروهایی که با رعایت موازین شرعی و اجتماعی مناسب و متناسب بتوانند با مخاطبان ارتباط بگیرند و با اشراف به همه قسمت‌های ساختاری، محتوایی و برنامه‌های متنوع و متکثر نمایشگاه مراجعان را با صبر و متانت راهنمایی کنند، اساس فعالیت بخش

تبلیغات نمایشگاه بود که برای آن ۱۰ نفر را مأمور به خدمت کرد؛ آنها در عین برنامه‌های تبلیغاتی، هنگام پذیرایی در بخش افطار ساده نیز کنار بازدیدکنندگان بودند و ساعات متوالی با صبوری و متانت آن‌ها را درباره بخش‌ها و برنامه‌ها راهنمایی می‌کردند.

راهنمایی و هدایت مراجعان و بازدیدکنندگان به قسمت‌های مختلف نمایشگاه، پارکینگ‌ها، محل استقرار ون‌ها، بخش‌های مختلف و... از دیگر امور واجب نمایشگاهی است که در دروه سی و یکم با طراحی یکرنگ و یک‌پارچه و چشم‌نواز سعی شد به بهترین نحو انجام شود که نتیجه آن طراحی ۶۰ عنوان علامت نمایشگاهی بود.

بخش تبلیغات در کنار وظایف ذاتی و محوله، در تبلیغات برنامه‌های موردی بخش‌ها نیز همراهی و همکاری داشت؛ در حین برگزاری نمایشگاه برنامه‌های مختلف مناسبتی و محتوایی نظیر نشست‌ها، جشن‌ها، مراسمات، رونمایی‌ها و... با توجه اقتضائات مختلف برگزار می‌شد که نیازمند طراحی و تبلیغات مختص به خود بود، لذا کمیته تبلیغات در این باره اقدام به تولید محتوا، طراحی و اجرا در قالب پوستر، موشن و... کرد که این محور هم اثرات خود را داشت و به همراه کردن مخاطبان بیشتر با ویژه برنامه بخش‌های مختلف موثر عمل کرد.

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

هویت بصری و طراحی المان‌ها و شعار و شعائر هم‌سنخ با موضوع نمایشگاه از جمله مهم‌ترین بخش‌های تبلیغات محیطی داخل نمایشگاه است که در دوره سی و یکم علاوه بر موضوعات قرآن و عترتی، سیاسی و اجتماعی، به موضوع مهم حوادث فلسطین و غزه نیز به اشکال ویژه دقت فراوان داشت؛ از این رو، در موضوع هویت بصری بیش از ۵۰ عنوان طراحی‌های ابتکاری و بدیع شکل گرفت که در قالب ۸۶ سازه رول آپ، دو مورد پاپ آپ و بیش از ۱۰۰ سازه دیگر نصب شد و به نمایش درآمد ضمن آنکه در شب‌های احیاء و ایام شهادت امیرالمؤمنین (ع) فضای نمایشگاه با نصب پرچم‌های مناسبی، حال و هوای عزاداری مولای متقیان (ع) را به خود گرفت.

بنابر آنچه مرور می‌شد، می‌توان گفت اگرچه بخش تبلیغات مثل دیگر بخش‌ها فضای مستقل و دکورسازی یا به عبارت بهتر هویت فیزیکی مشخص در فضای نمایشگاه نداشت اما دیده شدن نمایشگاه در سطح شهر و جذب و همراه کردن بسیاری از مخاطبان با آستین همتی که این بخش بلازده و فضا سازی جذابی که در سطح شهر انجام داد، صورت گرفت و ایفاگر یکی از نقش‌های اصلی در سناریوی دیده شدن نمایشگاه و جذب مخاطب به این رویداد بین‌المللی بود.

سى ويكمين
نمايشگاه بين المللى

قرآن كريم

المعرض الدولي الحادي والثلاثون للقرآن الكريم
The 31th International Holy Quran Fair

كميته مدعوين

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

همه دعوتید

اگرچه نمایشگاه بین المللی قرآن کریم در رویکرد و افق کلان خود به مخاطب عام نظر دارد و طرح و برنامه ها و فعالیت های مختلف را برای جذب و همراه کردن این مخاطب تدارک می بیند و این همه تبلیغ و فعالیت رسانه ای و فضا سازی نمایشگاهی نیز برای آن است که عموم علاقمندان را پای خوان پرنور و برکت قرآن بنشانند، اما همین مخاطب عام هم علاقمند است در فضای نمایشگاه با چهره ها، شخصیت ها و فعالان سرشناس و محبوب قرآنی مواجهه داشته باشد و در این بستر مهیا با آن ها ارتباط

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

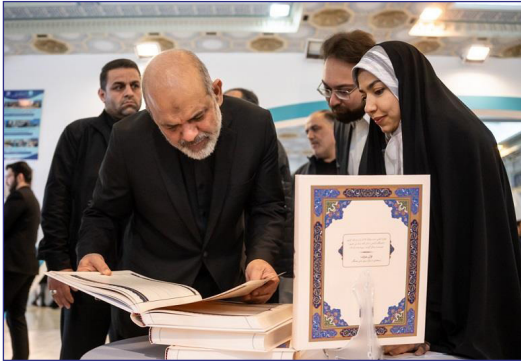
بگیرد؛ اینجا است که ضرورت تشکیل و فعالیت کمیته‌ای به اسم «مدعوین» برای دعوت از این چهره‌ها و هماهنگی‌های لازم برای حضور آن‌ها در نمایشگاه مشخص می‌شود. سی و یکمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم نیز با تشخیص این ضرورت و به منظور انجام آن، کمیته مدعوین را فعال کرد تا فرآیند حضور مسئولان، شخصیت‌ها و چهره‌ها را در این تفرجگاه رضانی و در کنار عموم بازدیدکنندگان فراهم و تسهیل و در شأن نمایشگاهی به عظمت قرآن رعایت کند.

آقامحمدی، مسئول کمیته مدعوین با بیان اینکه فعالیت ما مدت‌ها قبل از برپایی نمایشگاه آغاز شد، می‌گوید: از این رو، پیش از برپایی دعوت از شخصیت‌ها، پیگیری صدور دعوتنامه دستگاه‌ها، نهادها و بخش‌های دولتی، یگان‌های نیروهای مسلح و مدیران و فعالان قرآنی، ارسال دعوتنامه با امضای رئیس نمایشگاه برای مدیران دستگاه‌های قرآنی، برقراری تماس تلفنی با بیش از ۲۰۰ مدیر، استاد و فعال قرآنی به منظور هماهنگی برای حضور در نمایشگاه و برنامه‌های مختلف آن، دعوت از چهره‌ها و شخصیت‌های قرآنی برای حضور در آیین افتتاحیه را انجام دادیم.

با توجه به آنکه یکی از مهمترین برنامه‌ها برای دعوت از مهمانان و هماهنگی برای حضور آن‌ها در نمایشگاه، مراسم افتتاحیه بود کمیته مدعوین در نمایشگاه سی و یکم برای این مهم نیز اقدامات ویژه‌ای

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

داشت تا در نخستین روز از نوروز این نمایشگاه با شکوهی درخور و شایسته گشایش بیابد. آقامحمدی در این باره ادامه می دهد: دعوت از ۲۰ استاد و فعال قرآنی، اعلام اسامی مدعوین به حراست جهت تسهیل در تردد به نمایشگاه به وسیله خودروی شخصی، دریافت بُن غذای مهمانان ویژه از دبیرخانه، همراهی مهمانان هنگام افطار در محل پیش بینی شده، هماهنگی و همکاری با کمیته مراسم و محافل و تشریفات جهت مدیریت سالن مراسم نظارت بر استقرار مهمانان و مدعوین در محل برگزاری مراسم افتتاحیه، همراهی مهمانان ویژه در زمان بازدید از بخش هایی همچون بین الملل، پوشش اسلامی ایرانی، کودک و...، همکاری با کمیته تشریفات در زمان بازدید وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی از بخش ها، دعوت از پدر شهید آرمان علی وردی و همراهی وی، از اقداماتی بود که کمیته مدعوین برای آیین افتتاحیه انجام داد و می توان آنها را در افزایش شکوه افتتاحیه موثر ارزیابی کرد.

کمیته مدعوین در طول دو هفته برپایی نمایشگاه نیز با جدیت تمام فعال بود و با دعوت از شخصیت ها، هماهنگی حضور آن ها در محل برپایی و همراهی آن ها فصل دیده شدن این رویداد توسط مخاطبان خاص را هم رقم زد؛ همکاری با بخش افطاری ساده، پیگیری حضور استادان و چهره های قرآنی، هماهنگی با حراست نمایشگاه برای فراهم کردن تسهیلات حضور استادان قرآنی، هماهنگی تردد خودرویی مهمانان

سی و یکمین
نمایشگاه بین‌المللی
قرآن کریم

و بازدید آن‌ها از بخش‌های مختلف، هماهنگی برای پذیرایی افطار مهمانان ویژه در وی آی پی نمایشگاه، سرکشی به بخش‌ها و بررسی کیفیت حضور و بازدید مسئولان و مدیران ارشد از آن‌ها و همراهی شان در صورت نیاز، هماهنگی با بخش‌های محافل و مراسم و نیز خادمان قرآن برای آیین تکریم از خادمان قرآن با حضور رئیس جمهور شهید، همراهی با آیین‌های رونمایی در بخش‌های مختلف و همکاری در تشریفات مراسم، همراهی با مهمانانی همچون وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در بازدید از بخش‌های مختلف، هماهنگی برای آماده‌سازی سالن تشریفات جهت برگزاری نشست تخصصی وزیران امور اقتصاد و دارایی و فرهنگ و ارشاد اسلامی از اقدامات انجام شده این کمیته در طول ۱۴ روز فعالیت نمایشگاه است که به قدر خود در نظم، جذابیت و اثرگذاری برنامه‌ها تأثیرگذار بود.

به گفته آقامحمدی، حضور در جلسه هماهنگی مراسم تجلیل از خادمان قرآن کریم، پیگیری دعوت از اساتید، مدیران و مدعوین ویژه جهت حضور در این مراسم، ارسال دعوت‌نامه رئیس نمایشگاه جهت حضور در مراسم معاونان وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و مدیران قرآنی، دسته‌بندی کارت‌های دریافتی از حراست ویژه مراسم تجلیل با در نظر گرفتن ویژگی هر یک از مدعوین و خادمان این دوره، تهیه یک لیست حدود ۱۶۰ نفر از اساتید، مدیران و همراهان آنها جهت نحوه استقرار در سالن مراسم و تحویل به

سی و یکمین
نمایشگاه بین المللی
قرآن کریم

گروه تشریفات مستقر در سالن، حضور در پارکینگ و هماهنگی جهت نحوه استقرار خودروی مهمانان و تسهیل ورود آنها به محل مراسم، هماهنگی با کمیته تشریفات جهت پذیرایی افطار از مهمانان ویژه در سالن تشریفات، حضور در مقابل در اصلی شبستان و انجام مأموریت هماهنگی حضور مهمانان ویژه در سالن مراسم با هماهنگی تیم حفاظتی و همکاران حراست از دیگر اقدامات انجام شده کمیته مدعوین در مدت چهارده روزه برپایی سی و یکمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم است.

با مرور آنچه که به عنوان مشتی نمونه خروار از فعالیت ها و خدمات کمیته مدعوین در نمایشگاه سی و یکم قرآن مطرح شد، می توان دریافت اگرچه این کمیته قامت و فضا و برنامه هایی در قالب یک بخش را نداشت اما بخش مهمی از شور نمایشگاه مرهون تلاش ها و برنامه ریزی های آن بوده است، چون با پیگیری ها و تمهیدات این کمیته بود که پای خیلی از استادان، فعالان و چهره های قرآنی به نمایشگاه باز و همین هم باعث شد حجم قابل قبولی از مخاطبان به نیت دیدار آن ها از نزدیک و ارتباط گرفتن با این استادان خود را به مصلاهی امام خمینی (ره) برسانند. به نوعی می توان گفت کمیته مدعوین حکم چاشنی خوش طعمی را داشت که مزه حضور در نمایشگاه بین المللی را در خاطره ها ماندگارتر کرد.